

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

SUSRET S HRVATSKOM
PREDSJEDNICOM

BROJ
643

Subotica, 7. kolovoza 2015. Cijena 50 dinara

ŠTO DONOSI ZAKON
O UDŽBENICIMA?

POGLAVLJE 23-PREGOVORI
S FIGOM U DŽEPU

TROJNI SUSRETI:
STARI, DOBRI SUSJEDI

INTERVJU
DARKO VUKOVIĆ

**EU ZASTUPNICA PETIR
SA SRIJEMSKIM HRVATIMA**

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE 20. godina sa nama

POSLOVNI MENIK

2373 Rezultata pronadjeno za Poljoprivredne mašine i pribor

Press WELGER AP 41
Press traktor AP 41 (400-450cm) domet traktor
27.01.2015 1.700 €

Fermentator za kiseli kupus i
Fermentator, automatski promešivač, za sve vrste povrća
27.01.2015 250 €

RAU servispremač 2.2m
Raupat Ras celopovršinski servispremač 2.2 m x 2 m
27.01.2015 370 €

Bočna žetva
Bočna Rezačica za žetvu povrća i povrća
27.01.2015 300 €

Prodajem kuparu
Prodajem 100 Standard sa prozorima (kupar) i
27.01.2015 180 €

DAEWOO

Salarna
Prodajem salarne i ostalih stvari, može da se koristi
27.01.2015 500 €

Terop
Prodajem terop i ostalih stvari, može da se koristi
27.01.2015 500 €

Dvoredna sejilica
Dvoredna sejilica i ostalih stvari
27.01.2015 500 €

Pileta
Prodajem pileta i ostalih stvari, može da se koristi
27.01.2015 500 €

IFT 500 96g servo
IFT 500 96g servo, može da se koristi
27.01.2015 500 €

prodajem Belarusa 1-40 u Parisku
Prodajem Belarusa 1-40 u Parisku, može da se koristi
27.01.2015 500 €

Honda pumpa
Honda pumpa i ostalih stvari
27.01.2015 500 €

V.I.P. pristup preko 6265

EUR 123.41
USD 100.42
CHF 120
GBP 164.79
AUD 88.91
CAD 87.31
JPY 110
RUB 1.62
CNY 17.58
HKD 10.56
KWD 307.90

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

DVADESET GODINA OD OLUJE

Poruke iz Hrvatske i Srbije

»Hrvatska danas ne slavi rat, ne slavi ničiju patnju niti progonstvo, neka to bude jasno onima kojima još nije. Hrvatska je poduzela sve da rata ne bude, nudila je mirna rješenja. I bila odbijena. Hrvatska danas slavi slobodu i mir, čista srca slavi pobjedu, prekretnicu koja je dokrajčila ružan, nametnut i osobito podao rat«, poručio je hrvatski premijer **Zoran Milanović**, na svečanom prijemu koji je nakon vojnog mimohoda upriličen na platou Gradec, u povodu proslave 20. obljetnice vojno-redarstvene akcije *Oluja* te Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja.

ŽALIMO ZA SVAKIM ŽIVOTOM

»Sloboda je najveće blago i nikome ne trebamo dokazivati koliko je *Oluja* – nakon mučne četiri godine ubijanja i progona na okupiranim područjima – bila opravdana, koliko je bila potrebna, koliko je novih žrtava spriječila i koliko je bila neizbježna«, rekao je Milanović i istaknuo kako Hrvatska žali za svakim izgubljenim životom, za svakom žrtvom, svakom ljudskom i obiteljskom tragedijom.

Istaknuo je kako su se u Hrvatsku vratili i mnogi od onih koji su otišli, a postala je i novi dom i onima, ponajprije Hrvatima, koji se do danas nisu mogli vratiti svojim kućama, primjerice u Banja Luku, bosansku Posavinu ili Vojvodinu.

»Dvadesetu obljetnicu Oluje, što je posebno važno, naša domovina dočekuje oslobođena tereta tuđih optužbi jer je presuda međunarodnog suda hrvatske generale vratila kući slobodne i čistog obraza«, poručio je Milanović.

Predsjednica Republike i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga **Kolinda Grabar Kitarović** svečani je vojni mimohod u utorak ocijenila mimohodom mira, a ne rata, mimohodom budućnosti, a ne prošlosti, mimohodom dostojanstva kojim je Hrvatska pokazala kako cijeni i voli svoje, ali i poštuje tuđe.

»Žalimo za svakim životom koji je izgubljen u Domovinskom ratu – i hrvatskim i srpskim. Žalimo za svakim braniteljem koji je poginuo, nestao ili dao svoje zdravlje, žalimo za svim civilnim žrtvama i suosjećamo s njihovim obiteljima, ali isto tako ističemo da je to rat koji mi nismo željeli. To je rat koji nam je bio nametnut i koji je bio rezultat agresivne **Miloševićeve** velikosrpske politike«, poručila je Grabar Kitarović.

Predsjednik Hrvatskog sabora **Josip Leko** je naglasio kako je *Oluja* bila odlučujuća oslobodilačka bitka koja je zaustavila rat i agresiju na hrvatskom tlu te donijela dugo priželjkivani mir i slobodu. »Toj akciji prethodile su četiri godine neuspješnih pregovora praćenih najprije puzajućom, a zatim sasvim otvorenom agresijom na Hrvatsku i okupacijom njezinog teritorija«, prisjetio se Leko.

Za građane Hrvatske to su, ističe, bile četiri godine života u strahu, mnoge godine života u izbjeglištvu i u užasu pred svim ratnim strahotama i razaranjima.

Nakon Domovinskog rata, kaže, hrvatska ruka mira i prijateljstva pružena je svima koji su Hrvatsku doživljavali kao svoj dom. »Ruka mira pružena je i sudionicima u oružanoj agresiji i pobuni protiv Republike

Hrvatske, naravno izuzev počiniteljima ratnih zločina«, naglasio je Leko te dodao kako je nastavak retorike povijesno poražene politike suprotan interesu mira. »To nije dobro za perspektivu i razvoj dobrih odnosa i izgradnji stabilnosti. Hrvatska želi graditi mostove suradnje stabilnosti i mira. To je trajno opredjeljenje hrvatske politike. Prošlost se time neće promijeniti, hrvatska pobjeda u Domovinskom ratu ostaje čvrsta i postojana«, poručio je predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko.

Svečani prijem na platou Gradec završio je veličanstvenim vatrometom u središtu grada.

OPROSTITI NE ZNAČI I ZABORAVITI

Srbija više neće kriti da je operacija *Oluja* bila strašan zločin, rekao je predsjednik Vlade Srbije **Aleksandar Vučić** na obilježavanju Dana sjećanja u Srijemskoj Rači, dodajući da se *Oluje* trebaju sramiti oni koji su je počinili. Poručio je da se zločin treba oprostiti, ali nikako ne zaboraviti.

Vučić je izjavio da je u novijoj srpskoj povijesti teško naći tužniji dan od 5. kolovoza kada se prije 20 godina dogodila *Oluja*. Danas odajemo počast žrtvama, a njih je više od 2.000 ubijenih i nestalih u jednom od najvećih pogroma srpskog naroda i njegovoj stradalničkoj prošlosti, kazao je.

»Želim da riječi mržnje, sukoba i osvete ne budu te koje će obilježiti današnji dan – s Hrvatskom imamo mir, čuvat ćemo ga i željeti najbolje odnose u budućnosti«, rekao je Vučić, dodajući da se nada da će brzo biti i dobri prijatelji u zajedničkoj kući EU-a«.

»Ali danas odavde šaljem svijetu jasnu poruku da se zločin mora oprostiti ali ne može i ne smije zaboraviti – i to baš na ovome mjestu gdje su Republika Srpska i Srbija ujedinjene u bolnoj tuzi, na mjestu koje je pregazilo 250.000 prognanih Srba u strahu da ih ne pregazi hrvatska, kako neki kažu, oslobodilačka čizma«, naveo je premijer.

Na komemoraciji je patrijarh **Irinej** rekao da se radilo o zločinu biblijskih razmjera.

Predsjednik RS-a **Milorad Dodik** koji se susreo s Vučićem u Srijemskoj Rači na mostu koji povezuje Srbiju i RS, rekao je da su samo Srbi vjerovali u Jugoslaviju i uvijek željeli mir, te da je Srbija uvijek bila utočište za sve Srbe koji su plaćali visoku cijenu te zablude. Istaknuo je i da naponi svih u regiji trebaju biti usmjereni miru i okrenuti europskim civilizacijskim vrijednostima.

Srbija je 4. kolovoza obilježila kao Dan sjećanja na stradanje i progon Srba a 5. kolovoza je proglasila Danom žalosti.

Ranije tijekom dana srbijski predsjednik **Tomislav Nikolić** na Fruškoj Gori, gdje se obratio građanima prognanima u *Oluji* koji su svoje utočište našli u Banstolu, poručio je da su Srbija i Srbi spremni na pomirenje ali da to ne ovisi samo o njima.

»Oprostiti ne znači zaboraviti«, rekao je, ali i naglasio da će i dio »hrvatskog naroda morati živjeti s nezaboravnom i neizbirlivom slikom kolone od 250.000 hrvatskih građana srpske nacionalnosti koji su, osim golog života i obiteljskih fotografija, nosili još samo beskrajnu tugu u koloni srama onih koji ih protjeruju«.

AKTUALNO

EU-parlamentarka Marijana Petir u posjetu srijemskim Hrvatima 7

TEMA

Srbija, europske integracije i manjine

Izazovi poglavlja 23: Pregovori s figom u džepu? 8-9

Skupština Republike Srbije

Usvojen novi Zakon o udžbenicima.. 12-15

INTERVJU

Mr. sc. Darko Vuković, grafički dizajner

Moć vizualne komunikacije 10-11

SUBOTICA

Tajna misija uspješno obavljena,

Rekla je DA! 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Dejan Logarušić, član povjerenstva pri HNV-u

Znanje otvara putove 24

KULTURA

Otvorena izložba slika s prošlogodišnjeg saziva likovne kolonije Bunarić

Umjetnost kao dar susreta..... 33

ŽETVENE SVEČANOSTI

Zahvala za novo žito u Bačkom Bregu, Dužijanica u Đurđinu, Mirgeška Dužijanica..... 42-43

SPORT

Mija Erceg iz Golubinaca

Nogomet igram srcem 55

Etika konflikta

U situaciji konflikta formira se »etika konflikta« koja omogućuje društvu da se adaptira na ovu situaciju, da preživi razdoblje stresa i da se uspješno bori protiv svojih protivnika, utvrdili su istraživači koji se bave ovom tematikom. Problem nastaje kada unatoč formalnom rješenju konflikta, završetkom rata na ovaj ili onaj način, etika konflikta i dalje živi uslijed čega proces pomirenja postaje nemoguć. Naime, rješavanje konflikta podrazumijeva prije svega završetak oružanih sukoba, i formalnu uspostavu mira. Oružje više ne »govori«. Ali to ne znači da je došlo i do istinskog razgovora između do jučer suprotstavljenih strana. Pomirenje je, pokazalo se to u mnogim konfliktima u svijetu ali i u slučaju Hrvatske i Srbije mnogo dugotrajniji i teži proces. To je proces koji zahtijeva formiranje odnosa utemeljenih na uzajamnom povjerenju i prihvaćanju, suradnji i uzimanju u obzir potreba i jedne i druge strane. Daniel Bar Tal, istraživač i znanstvenik na polju političke psihologije kaže kako pomirenje zahtijeva promjenu uvjerenja o ciljevima grupe, o protivničkoj grupi, o vlastitoj grupi i o međugrupnim relacijama kako bi se »etika konflikta« transformirala u »etiku mira« i omogućila pomirenje. Ali, mnogi primjeri u svijetu pokazuju kako je ovo ekstremno teško u slučajevima dugotrajnih konflikata. Ljudi u konfliktu percipiraju da su njihovi ciljevi ili interesi suprotstavljeni ciljevima ili interesima druge strane. Mogu to biti teritorije, resursi, trgovina, samoodređenje, religijska prava, kulturalne vrijednosti i drugo. I još nešto kaže Bar Tal – konflikt postaje realnost za članove društva kada je određena situacija identificirana kao konfliktna od njih samih. Drugim riječima, može se dogoditi da »izbije mir« ali da se suštinski mirnodopski odnosi između suprotstavljenih strana ne uspostave, jer oni i dalje onu drugu stranu percipiraju kao neprijatelja. Zašto razmišljati i pisati o svemu ovome? Neke kolege bi rekle to je suviše teška materija, ljeto je, pišimo o vedrijim temama. Pa čitam, pišem i razmišljam o ovoj temi jer nas realnost i događaji posljednjih dana i tjedana naprosto tjeraju na to. Teško je razumjeti kako i zašto proces pomirenja između Srbije i njezinih susjeda nikako da krene dalje od svog početka i kako svaki emotivno zasićen događaj, ponovno razbuktava neprijateljsku retoriku – prema hrvatskom narodu, državi Hrvatskoj pa i hrvatskoj nacionalnoj manjini u Srbiji. Tako je u noći između utorka i srijede (između Dana sjećanja i Dana žalosti u Srbiji) osvanuo veliki grafit ispisan na Hrvatskom domu u Somboru »Oluja je zločin koji traje«. Zašto baš na Hrvatskom domu i koja je poruka ovoga grafita hrvatskoj nacionalnoj manjini u Srbiji? Sigurno nije poruka mira!

J. D.

NAPETOSTI OKO OBLJETNICE OLUJE

Stradanja vojvođanskih Hrvata se ne spominju

Vodstvo hrvatske manjine u Srbiji smatra kako je tijekom devedesetih, najviše 1995. godine, ubijeno najmanje dvadeset, a protjerano između 30.000 i 40.000 Hrvata, uglavnom iz Srijema u Vojvodini

Vojvođanski, kao i beogradski mediji i javni prostor preplavljeni su ovih dana vijestima, svjedočenjima i analizama o vojnoj akciji *Oluja*, koju predstavljaju uglavnom kao »etničko čišćenje bez kazne«, a vodstvo vojvođanskih Hrvata se pita zašto se ne spominju protjerivanja i ubojstva njihovih sunarodnjaka tih dana 1995. u Srijemu, prenosi Hina.

»Dva desetljeća od *Oluje*, u Srbiji dan sjećanja«, »Srbija žali zbog *Oluje*«, »*Oluja* etničko čišćenje bez kazne«, neki su od naslova u vodećim vojvođanskim medijima, dok se po gradovima organiziraju manifestacije koje podsjećaju na »progon preko 250.000 i pogibiju oko 1.200 Srba u Hrvatskoj« tijekom te vojne akcije. Obilježavanje obljetnice tih događaja prvi put se organizira i u Subotici i traje čak pet dana, tijekom kojih će

biti otvorene izložbe fotografija, održana predavanja i predstavljanje knjiga.

TVRĐI STAV

U Subotici će tijekom vikenda biti održana završnica žetvenih svečanosti bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*, pa su organizatori iz istoimene udruge zatražili od policije jače osiguranje skupova koji će se odvijati u središtu grada. Predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* svećenik **Andrija Anišić** izjavio je kako je to manifestacija za sve građane Subotice, kako do sada nije bilo incidenata i kako vjeruje da ih ni tijekom vikenda, unatoč napetostima oko obljetnice *Oluje*, neće biti.

Predstavnici hrvatske manjine u Vojvodini ističu kako je ovo teško razdoblje za njihove sunarodnjake zbog međudržavnih tenzija stvorenih različitim

pogledima na akciju *Oluja*, koja je u Srbiji Dan žalosti, a u njihovoj matičnoj domovini Dan pobjede.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnoga vijeća (HNV) **Slaven Bačić** navodi kako u Vojvodini nema incidenata ili izravnih provokacija, no osjeća se »tvrđi stav« pojedinih dužnosnika državnih tijela kod rješavanja nekih konkretnih problema zajednice. »S druge strane, postoji čini mi se i autocenzura u medijima na hrvatskom jeziku u Vojvodini, koji o ovoj temi moraju vrlo pažljivo izvještavati. A ovo se odnosi i na pripadnike hrvatske manjine koji u javnosti izbjegavaju razgovor o *Oluji* iz straha od posljedica iznošenja vlastitoga stajališta«, izjavio je Bačić.

Vodstvo hrvatske manjine u Srbiji smatra kako je tijekom devedesetih, najviše 1995. godine, ubijeno najmanje dvadeset, a protjerano između 30.000 i

40.000 Hrvata, uglavnom iz Srijema u Vojvodini.

DAN ŽALOSTI

U Srbiji je u srijedu proglašen Dan žalosti povodom obilježavanja Dana sjećanja na stradanje i progon Srba u akciji *Oluja*. Točno u podne oglasila su se zvona na svim crkvama Srpske pravoslavne crkve i sirene sa znakom za prestanak opasnosti čime je označena minuta šutnja za žrtve ratova od 1991. do 1995. Medijske kuće pozvane su da se strogo pridržavaju pravila o obilježavanju Dana žalosti, koji je proglašen i na teritoriju Republike Srpske.

Godišnjica *Oluje* u cijeloj Srbiji je obilježena nizom manifestacija, a među ostalim Srpska radikalna stranka je najavila prosvjed ispred Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

J. S.

Hrvatski dom u Somboru opet meta

U noći između utorka i srijede nepoznati počinitelji ispisali su na zgradu Hrvatskog doma grafit »*Oluja – zločin koji traje*«, a nacrtana su ocila i napisana slova SO CZ. »Još jedna od gadosti na zgradi Hrvatskog doma u posljednje dvije godine. U vrijeme dok jedna država slavi, a druga žali Hrvatski dom ponovno je postao meta«, kaže predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Mata Matarić** i dodaje da očigledno pokušaji da se somborski Hrvati integriraju u većinsku zajednicu nisu prihvaćeni. »Policija je trebala djelovati preventivno, ali nije«, kritički se na rad policije osvrće Matarić, koji nije dopustio da se sramni grafit premala jer po njemu treba ostati kao svjedožba odnosa prema Hrvatima.

Z. V.

EU-PARLAMENTARKA MARIJANA PETIR

Posjet srijemskim Hrvatima

Hrvatska zastupnica u Europskom parlamentu u Bruxellesu i potpredsjednica Hrvatske seljačke stranke **Marijana Petir** posjetila je 2. kolovoza župu sv. Terezije u Beški gdje se sastala s predstavnicima srijemskih hrvatskih udruga. Sastanak je inicirao predsjednik Udruge prognanih Hrvata Srijema, Bačke i Banata **Mato Jurić**. Zastupnica je u razgovoru s predstavnicima hrvatskih udruga (HKC *Srijem-Hrvatski dom*, Srijemska Mitrovica, HKPD *Matija Gubec*, Ruma, HKPD *Jelačić*, Petrovaradin, HKPD *Stjepan Radić*, Novi Slankamen, HKPD *Tomislav*, Golubinci, Zajednica Hrvata Zemun) mogla čuti ponaosob o

radu svake udruge i problemima s kojima se udruge i općenito Hrvati susreću u svakodnevnom životu na prostoru Srijema. Predstavnici udruga iz Srijemske Mitrovice i Rume istaknuli su probleme u restituciji oko vraćanja hrvatskih domova u tim mjestima. Dosta sugovornika istaknulo je problem srijemskih Hrvata oko prikupljanja dokumentacije za primitak u hrvatsko državljanstvo (nepostojanje službenog dokumenta o nacionalnoj pripadnosti). Zastupnica je zahvalila svima koji su došli i slobodno pitali što očekuju od hrvatskih zastupnika u Europskom parlamentu i naglasila kako će pratiti kroz pristupne pregovore Srbije u EU ostvariva-

nje manjinskih prava Hrvata u Republici Srbiji, te je dala neke smjernice i preporuke u pisanju projekata prema EU i zatražila da se predloži jedna mlada osoba iz Srijema za obuku i staziranje u Bruxellesu gdje bi imala obuku u pisanju projekata prema EU, te bi ta osoba bila kasnije na usluzi srijemskim udrugama. Osim predstavnika udruga sastanku su nazočili srijemski svećenici zemunskog dekanata, uz domaćina **Božidara Lusavca**, preč. **Jozo Duspara** (Zemun), preč. **Marko Kljajić** (Surčin), preč. **Berislav Petrović** (Novi Slankamen), koji su istaknuli kako većina udruga djeluje u župskim prostorijama i imaju potporu srijemskih svećenika.

Sastanku je nazočio i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**, koji je zastupnicu upoznao s radom Vijeća, sustavom izbora vijećnika te radom u republičkim povjerenstvima vezanim za prava manjina u Srbiji. Srijemski Hrvati su stekli dojam da zastupnica Petir ima stvarnu želju u Europskom parlamentu biti na usluzi i njima. Tim prije što je ovo prvi posjet jednog zastupnika to jest zastupnice iz Europskog parlamenta koja je pokazala interes za život i probleme srijemskih Hrvata.

Sudionici sastanka nazočili su i svetoj misi koju je predvodio bešćanski župnik vlč. Božidar Lusavec.

Ivan Radoš

SREDIŠNJI ODBOR HRVATSKOG SVJETSKOG KONGRESA

O problemima Hrvata u Srbiji

Hrvatsko državljanstvo moralo bi se dobivati mnogo brže, a model tome mogao bi biti kako to rade pojedine države u regiji, istaknuo je među ostalim **Petar Kuntić**, član Izvršnog odbora Hrvatskog svjetskog kongresa (HSK-a). On je na redovi-

tom godišnjem sastanku ove institucije, uz predstavnika Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darka Sarića Lukendića**, predstavljao hrvatsku zajednicu u Srbiji.

H. R.

Boravak u Zagrebu bila je prigoda izaslanstva hrvatske zajednice iz Srbije razgovarati s predstavnicima političkih stranaka Republike Hrvatske, gradonačelnikom Grada Zagreba **Milanom Bandićem**, te svakako najvažnije – razgovor s predsjednicom Republike Hrvatske **Kolindom Grabar-Kitarović**. Zaključeno je kako je u obostranom interesu posjet predsjednice Republike Hrvatske hrvatskoj zajednici u Republici Srbiji u razdoblju od idućih šest mjeseci. U Zagrebu se razgovaralo o problemima hrvatske zajednice u Republici Srbiji među kojima su potreba da se olakša primitak u hrvatsko državljanstvo, zatim o zastupljenosti u Hrvatskom saboru ali i o nužnosti da se dosljedno provodi Međudržavni sporazuma o zaštiti manjina između Republike Srbije i Republike Hrvatske, poglavito dio sporazuma koji govori o zastupljenosti manjina u predstavničkim tijelima (po principu zajamčenih mandata).

SRBIJA, EUROPSKE INTEGRACIJE I MANJINE

Izazovi poglavlja 23: Pregovori s figom u džepu?

Piše: Tatjana Ljubić

1. Osobni statusni položaj

- neutralnost države u identitetskim pitanjima
- uključenost nacionalnih vijeća u popise stanovništva
- pravo svake osobe da vidi svoje podatke iz popisa
- mijenjanje zakona kako bi se statistički mogla pratiti nacionalna zastupljenost u državnoj upravi i javnim službama

2. Zabrana diskriminacije

- mjere za proporcionalno zapošljavanje manjina u javnom sektoru

3. Kultura i informiranje

- poštivanje manjinske samouprave, prijedloga i mišljenja nac. vijeća pri raspodjeli sredstava
- održivost medijskih programa na manjinskim jezicima

4. Sloboda vjeroispovijesti

- poštivanje slobode vjeroispovijesti na temelju principa neutralnosti države

5. Uporaba jezika i pisma

- fleksibilna primjena propisa o uvođenju manjinskih jezika u službenu uporabu u lokalnim zajednicama

Poglavlje 23 jedno je od 35 poglavlja koje Srbija na svom putu prema Europskoj uniji (EU) mora otvoriti i ispuniti sve kriterije kako bi ga uspješno i zatvorila. To je ujedno i jedno od najkompleksnijih poglavlja, a za manjine jedno od ključnih.

Kako to zapravo funkcionira? Zemlja koja želi postati članicom EU napreduje k članstvu kroz poglavljia. Svako od tih 35 poglavlja ima kriterije i tek kad se oni ispune poglavljie se zatvara a zemlja prelazi na drugo poglavljie. Iskustvo je pokazalo kako su u procesu EU proširenja i uključivanja zemalja iz Zapadnog Balkana (a posebice iskustvo s Hrvatskom) upravo poglavljia 23 i 24, posvećena pravosuđu, ljudskim pravima, pravima manjina, slobodi i sigurnosti, najkompleksnija. Zbog toga se ona prva i otvaraju.

**DIO POGLAVLJA 23:
OSNOVNA PRAVA**

Za svako poglavljie pravi se akcijski plan koji sadrži navedne reforme i promjene kako bi se domaće zakonodavstvo uskladilo s EU. Tu

7. kolovoza 2015.

se nalaze i mjerila putem kojih će se procjenjivati je li to doista uspješno napravljeno. Nacrt akcijskog plana za poglavlje 23 sadrži tri potpoglavlja: pravosuđe, borba protiv korupcije i osnovna prava. Dio koji se tiče osnovnih prava jest onaj koji je važan za manjine i u kojem manjine nastoje svoje potrebe, zahtjeve i mišljenja izraziti i biti uključeni u politike koje će se donijeti unutar procesa EU integracija.

FORMALNO ILI SUŠTINSKI?

Ovaj malo duži uvod doveo nas je do dijela u kojem djeluju predstavnici manjina u Srbiji u kontekstu poglavlja 23, a to je kroz posebnu radnu skupinu za izradu akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. Radnu skupinu čine predstavnici manjina, te predstavnici vlasti, kao i stručnjaci koji pomažu u procesu pregovaranja. Član radne skupine je i **Slaven Bačić**, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV). Prošlog je tjedna u Beogradu održana treća sjednica ove posebne radne skupine. Ipak, čini se, s figom u džepu.

»Nisam siguran da postoji iskrena volja od strane predstavnika vlasti koji sudjeluju u ovom procesu da se išta promijeni. Čini mi se da vlast u Srbiji nastoji naše prijedloge i suradnju s nama raditi forme radi, ali mi ćemo nastojati da ne bude tako«, rekao je Bačić. Kako bi se bolje razumio rad ove skupine koja djeluje na manjinskim pitanjima poglavlja 23 i u kontekstu ovog poglavlja radi na sastavljanju akcijskog plana za manjine, predstavili smo kroz grafike neke od najvažnijih elemenata tema o kojima se do sada raspravljalo.

- uključivanje nacionalnih vijeća u odlučivanje o ovoj temi

- financiranje, izdavanje i uvoz udžbenika na maternjem jeziku

6. Obrazovanje

- uvođenje garantiranih mjesta u Narodnoj skupštini RS za pripadnike manjina koje ne mogu prijeći prirodni prag
- zastupljenost manjina u državnim tijelima (policija, pravosuđe, itd.)

7. Demokratska participacija

- jačanje nadležnosti nac. vijeća i obveznosti njihovih odluka pri donošenju odluka koje se tiču manjina

8. Nacionalna vijeća nacionalnih manjina

- unaprijeđenje ekonomskog položaja pripadnika manjina

9. Ekonomski položaj nac. manjina

- razvijanje suradnje u regiji, odnosno na području bivše SFRJ i jugoistočne Europe

10. Međunarodna suradnja

AKCIJSKI PLAN ZA MANJINE

Treći sastanak radne skupine s ciljem izrade posebnog Akcijskog plana za implementaciju postojećeg normativnog okvira za zaštitu nacionalnih manjina u Republici Srbiji, održan je u srijedu 29. srpnja u Beogradu. Sastanku je predsjedavao **Čedomir Backović**, pomoćnik ministra pravde i šef pregovaračke skupine za poglavlje 23 pregovora s EU, koji je i predsjednik radne skupine za izradu posebnog AP za nacionalne manjine. Backović je istaknuo kako je od suštinskog značaja da se usvoje formalni i materijalni elementi ovog dokumenta i da se precizira daljnja dinamika rada na Akcijskom planu. On je podsjetio kako je Srbija do sada usvojila set afirmativnih zakona koji se tiču uređenja i ostvarivanja manjinskih prava.

Šefica Pregovaračkog tima za vođenje pregovora o pristupanju Republike Srbije Europskoj uniji **Tanja Mišćević** istaknula je kako je potrebno da se proces izrade Akcijskog plana završi do kraja godine. Kako bi se osiguralo kontinuirano poboljšanje položaja pripadnika nacionalnih manjina, potrebno je dosta konzultacija, sastanaka i dogovora, kako bi ovaj dokument bio na najbolji način izrađen i implementiran, istaknula je Mišćević.

Sastanku su prisustvovali predstavnici državnih i pokrajinskih tijela, nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, kao i predstavnici nevladinih organizacija.

VOJVOĐANSKE ANTIRATNE KAMPANJE 90-IH ZA KOJE MALO NJIH ZNA

Nije podvučena crta

*Serijal dokumentarnih filmova Živjeti zajedno prikazan je na Palićkom filmskom festivalu *
Da biste radili na pomirenju, nije dovoljna ta gesta da odete i poklonite se žrtvama i kažete
»ja se ispričavam«, a kod kuće imate reviziju povijesti. Ne nadam se pomirenju uz takve
estradne poteze, rekao je Gruhonjić na razgovoru održanom nakon projekcije filma*

Kada je početkom 90-ih godina došlo do masovne mobilizacije za rat, među ljudima u Vojvodini se javio otpor, formirani su mirovni pokreti, a pojedinci koji nisu željeli nacionalizam kao politički program su se angažirali. Za te ljude koji nisu bili dijelom politički organiziranih mirovnih pokreta gotovo nitko ni ne zna, posebice mlađe generacije koje su odrastale tijekom ili nakon

Vojvodine (NDNV), koje je pet filmova o različitim aspektima humanosti u ratno dobu realiziralo u suradnji s *BH novinarima* i u koprodukciji Radio televizije Vojvodine (RTV). I svih pet filmova su neispričane priče.

DUHOVNA REPUBLIKA ZICER

U banatskom selu Trešnjevac, u blizini Sente i Kanjiže, prije

nije sela s 92 tenka. Proglašena Duhovna republika *Zicer*, s motom mir – a ne rat, trajala je 96 dana. Tijekom tog razdoblja organizirane su antiratne akcije, te su ih posjećivali umjetnici, novinari, antiratni aktivisti, javne osobe...

Svi dokumentarni filmova iz serijala *Živjeti zajedno* govore o pozitivnim pričama i građanskoj hrabrosti iz ratnog i poratnog perioda na području bivše Jugoslavije. Inspiracija za cijeli projekt dobivena je iz priče o **Srđanu Aleksiću**, mladom Trebinjcu koje je svoj život žrtvovao za prijatelja Bošnjaka.

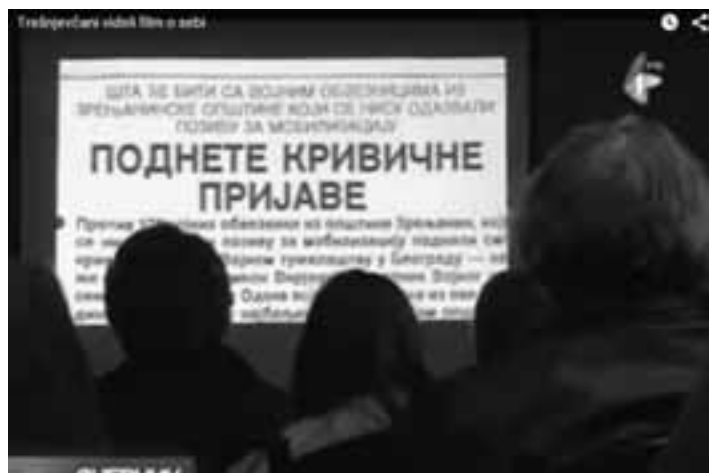
AVETI PROŠLOSTI VRAĆE-NE U ŽIVO

»Ovo što se trenutačno događa u Srbiji je zapravo jedna grozna moralna paradigma. Da vam se desi takav ciklus da se ljudi koji su doslovno aveti prošlosti vrate u život i ne samo vrate nego budu glavni nositelji funkcija, to samo po sebi jest sindrom da nešto duboko u samom društvu nije dobro. Ako gradite društvo bez elementarne pravde, tada ne postoji građansko društvo. Nije podvučena neka crta, pa da se barem jednom otvoreno reklo: 'Nije dobro ubiti drugog čovjeka, ne postoji opravdanje da ubiješ drugog čovjeka', a pogotovo ne na takav način kao što se to radilo 90-ih godina, organizirano i sustavno. Ja ne vjerujem u te turnee pokajanja koje su čista estrada. Da biste radili na pomirenju, nije dovoljna ta gesta da odete i

poklonite se žrtvama i kažete 'ja se ispričavam', a kod kuće imate reviziju povijesti. Ne nadam se pomirenju uz takve estradne poteze«, rekao je Gruhonjić na razgovoru održanom nakon projekcije filma.

Maja Leđenac, Darko Šper, Branka Opranović i Norbert Šinković autorski potpisuju film *Nisu ćutali*. Film *Heroji bitke za ranjenike* predstavlja priču o medicinskim djelatnicima i volonterima bolnice u Goraždu, koji su tijekom rata devedesetih svakodnevno žrtvovali svoj život pomažući ranjenicima, a u filmu *Znam šta je ofsajd* govori se o herojskim djelima sportaša van terena, među kojima su **Goran Čengić, Krešimir Ćosić, Mirza Delibašić, Dejan Bodić i Dragan Kapičić**. Film *Apostoli dobra* predstavlja svećenika Srpske pravoslavne crkve **Milorada Golijana** koji je 1992. stao u zaštitu dvojice vlaseničkih hodža i pored strašne osude svojih sugrađana koja ga je primorala napustiti Vlasenicu. Na drugoj strani Bosne i Hercegovine, u Livnu, fra **Marko Gelo** činio je dobra djela za svoje susjede druge nacionalnosti – Srbe i Bošnjake. Film *Komšije* donosi priču o **Dušanu Raduloviću** i njegovoj ženi **Tereziji** koji su tijekom rata spasili sigurne smrti nekoliko hrvatskih obitelji. Svi filmovi prikazani su u programu Palićkog filmskog festivala, a više o filmovima možete pogledati na portalu projekta, <http://zivetizajedno.net/>.

Tatjana Ljubić

90-ih. Do sada. Kroz dokumentarni film *Nisu ćutali* prikazuje se otpor Vojvođana ratu i njihov mirovni aktivizam.

»Ovo je prvi film koji je napravljen na tu temu. Meni je to drago, ali je istovremeno zastrašujuće što to još nitko nije ispričao. Ljudi koji pogledaju ovaj film prvi put čuju za Duhovnu republiku *Zicer* i prvi put čuju za sve te ljude koji se u filmu spominju i koji pričaju«, kaže producent filma **Dinko Gruhonjić** ispred Nezavisnog društva novinara

23 godine organizirani su jedni od prvih antiratnih prosvjeda. U prvim redovima bile su majke, supruge, djevojke, čiji su sinovi, muževi i momci nasilno mobilizirani. Mnogi su odbili odazvati se pozivima za mobilizaciju. Preko 700 ljudi, mještana, bilo je na prvom prosvjednom skupu, a taj je pokret iz dana u dan rastao. Zahtijevali su od vlasti prekid mobilizacije, puštanje mobiliziranih muškaraca i aboliranje svih koji su odbili ići u rat. Odgovor tadašnjih vlasti bio je opkoljava-

SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

Usvojen novi Zakon o udžbenicima

Učinke novoga zakona u punoj ćemo mjeri vidjeti tek od školske 2016./17. godine, kaže Darko Sarić Lukendić

Skupština Srbije je prošlog petka, sa 137 glasova za i tri protiv, usvojila novi Zakon o udžbenicima. Ovaj je zakon od velikoga značaja i za obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina, što je pokazala i skupštinska rasprava o amandmanima koja je prethodila glasanju, a u kojoj su sudjelovali i zastupnici iz redova nacionalnih manjina. Ipak, ovisno o zajednici, čule su se različite ocjene ovoga zakona, a uočljiv je bio i drukčiji odnos nadležnih tijela spram usvajanja amandmana koje su podnijeli predstavnici različitih manjina.

SVM: KORAK UNAPRIJED

Zastupnička skupina Saveza vojvođanskih Mađara glasovala je za ovaj zakon. Zastupnica **Annamária Vicsek** je kazala kako je ovaj zakon korak unaprijed za obrazovanje nacionalnih manjina, jer je maksimalno usklađen sa Zakonom o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Zastupnici SVM-a podnijeli su ukupno sedam amandmana od kojih su prihvaćena četiri. Jedan od usvojenih amandmana određuje da udžbenik koji je prijevod udžbenika odobrenog na srpskom jeziku ne može biti skuplji od originala. »To je veoma bitno, jer se na taj način stvaraju isti uvjeti i za pripadnike nacionalnih manjina, jer svi znamo kako su troškovi udžbenika koji se prevode veći, zbog samog prijevoda«, rekla je Vicsek. U svezi s ovim pitanjem, u slučaju da nakladnik nudi veću cijenu udžbenika uvedena je, također na prijedlog SVM-a, institucija sankcije, odnosno novčane kazne.

BOŠNJACI I ALBANCI PROTIV

Zastupnička skupina SDA Sandžaka – Partija za demokratsko djelovanje, koju čine predstavnici Bošnjaka i Albanaca, podnijela je 10 amandmana, od kojih nijedan nije usvojen. Stoga su njezini predstavnici glasovali protiv ovog zakona. »Ako je ovaj Skupštini cilj da nađe najbolja rješenja za sve ljude koji žive u ovoj republici, ukoliko imamo

četiri godine kako je sada određeno. »Ovdje je riječ o procesu koji je drugačiji i znatno kompliciraniji od procedure kategorizacije udžbenika na srpskom jeziku«, kazao je Imamović.

HNV: MOGUĆI POZITIVNI POMACI

Budući da konačna verzija zakona nije bila dostupna javnosti u vrijeme nastanka ovoga teksta, rano je govoriti što on kvali-

zadovolji stručne kriterije, a sada je osim toga potrebno da se za njega opredijeli najmanje 5 posto učenika u ukupnoj populaciji te generacije učenika na teritoriju Republike Srbije. Dakle, glavno je pitanje na koji se način neki udžbenik koji je već preveden na hrvatski jezik može naći u tome katalogu. Nakladnik bi onda trebao i financirati te povišene troškove proizvodnje. Budući da u tom smislu postoje nedoumice, ostaje da vidimo krajnje učinke toga zakona«, kaže Sarić Lukendić.

On podsjeća kako je HNV na ovaj zakon imao jedan amandman u fazi javne rasprave koji je prihvaćen te je postao sastavni dio konačne verzije Nacrta zakona. »Naš je amandman upravo išao u tome pravcu da ukoliko svi mehanizmi koji su predviđeni ovim zakonom kao generalno rješenje zakažu, onda Vlada može sukladno svojim mogućnostima financirati ili sufinancirati dio troškova tiskanja udžbenika za nastavu na jezicima nacionalnih manjina«, kaže on.

Po njegovim riječima, pozitivan aspekt novoga zakona, ukoliko je taj prijedlog usvojen u konačnoj verziji, je to što predviđa posebnu obvezu Zavoda za udžbenika da udžbenike koji nisu dostupni kao prevedeni, prevede i tiska. »To otvara mogućnost da bi se konačno u nakladi Zavoda mogli izraditi udžbenici za potrebe nastave na hrvatskom jeziku u srednjim školama. Ukoliko je to tako, nadamo se da bi se i ti udžbenici trebali pojaviti na tržištu za školsku 2016./2017. godinu. Ostaje nam vidjeti što će biti rezultat«, kaže Sarić Lukendić.

D. B. P.

PROMJENE TEK OD IDUĆE JESENI

»Ove se godine još ništa neće promijeniti za učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Naime, koristit će se udžbenici koji su bili u uporabi prošle, 2014./15. školske godine. To su prevedeni udžbenici Kreativnog centra i BIGZ-a, te udžbenici koji se uvoze i koji su samo djelomično suglasni s nastavnim planom, a koriste se u srednjim školama. HNV će isporučiti te udžbenike prije početka školske godine kako je to učinjeno i lani. A učinke novoga zakona u punoj mjeri ćemo vidjeti tek od školske 2016./17. godine«, kaže Darko Sarić Lukendić.

interes pristupiti Europskoj uniji, ukoliko imamo interes manjinama omogućiti ono što im jamče Ustav i zakon, mislim da je bilo neophodno ozbiljno razmotriti prijedloge naših 10 amandmana i usvojiti ih«, rekao je predsjednik ove zastupničke skupine **Sulejman Ugljanin**, dodavši kako je jedna od preporuka Ekspertske komisije EU da se u pitanjima vezanim za obrazovanje na jezicima manjina konzultiraju njihovi legitimni predstavnici.

Enis Imamović iz iste zastupničke skupine je zahtijevao da se katalog udžbenika, priručnika i nastavnih sredstava može dopuniti svake godine, a ne svake

tativno donosi za obrazovanje na hrvatskom jeziku. Ipak, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić** ocjenjuje za HR kako bi se od ovoga akta mogli očekivati pozitivni pomaci.

»Namjera zakonodavca je od početka donošenja zakona bila problematiku financiranja udžbenika za nastavu na jezicima nacionalnih manjina i drugih niskotiražnih udžbenika urediti na drugačiji način, odnosno da se teret financiranja prebaci na nakladnike. Ono što je glavna nedoumica jest – na koji se način udžbenici kvalificiraju da se mogu izabrati za nastavu u školi. Naime, ranije je bilo da udžbenik

MR. SC. DARKO VUKOVIĆ, GRAFIČKI DIZAJNER

Moć vizualne komunikacije

Plakat je gospodar snažne, nedvosmislene poruke na velikom formatu, opredijeljen da opomene, da nas zamisli, oduševi, rasplače ili nasmije

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

Niti jedna značajnija manifestacija ne može proteći bez plakata (festivali, otvorenja, jubileji...)

HR: Koliko su »računalna pomagala« pridonijela da danas imamo do perfekcionizma izraženu vizualnu i tekstualnu poruku preko plakata? Nije li to ugušilo onu iskonsku kreativnost i dovelo do toga da danas mnogi misle kako se mogu baviti grafičkim dizajnom?

Prije nego što sjednem za računalo imam jasnu ideju što i kako nešto treba izgledati. Da bih do tog stadija došao prošao sam kroz studij radeći plakate ručno. Suština svega (ne samo kreiranja plakata) je imati cilj, viziju, te načine realizacije. Nemam ništa protiv digitalizacije slike, no treba reći kako se njome vrlo često bave neuki i povodljivi, oduševljeni površnim kompjutorskim efektima. Iskonska kreativnost neće nestati u eri kompjutera, kao što ni radio nije nestao pojavom televizije i interneta. Ukoliko se luta, lutat će se još više oslanjanjem na internet.

No, ono što primjećujem kod svojih studenata je upravo nedostatak cilja i ambicije, iako su im na raspolaganju sva mogu-

ća sredstva, olakšani putovi. No, pravo je umijeće postaviti pitanje, ponajprije samom sebi...

Oni koji bi se bavili grafičkim dizajnom moraju znati kako dizajnirati znači misliti. Dakle, misao, ideja uvijek ide tri koraka ispred dizajniranja, komponiranja itd.

HR: Kako gledate na trokut – karikatura, strip i plakat? Što im je zajedničko, što ih razlikuje i zapravo postoje li danas čvrste granice između ovih triju oblika umjetničkog izražavanja?

Zajednički im je samo trenutak nastanka. Sva tri spomenuta medija jesu kreativna reakcija umjetnika na nešto što ga intrigira. Zajednička im može biti i provokacija. No, nakon toga se razilaze: karikatura danas, strip živi do sutra, a plakat – vječno! Primjerice, imate situaciju da je jedna kazališna predstava odigrana samo jednom, no dobar plakat za tu istu predstavu nastavlja živjeti svojim autonomnim životom u galerijama.

Iskren da budem i karikatura i strip bave se dnevnim događanjima u odsutnosti vizije. Možemo se nasmijati duhovitoj karikaturi, no ona se, ponovit

Ovo naše moderno vrijeme nudi obilje informacija s osnovnim ciljem brzog prenošenja poruka. Poznati kanadski teoretičar masovnih komunikacija **Marshall McLuhan** rekao je u prošlom stoljeću, prije pojave interneta, kako je svijet jedno veliko selo, misleći pri tome, između ostalog, da su informacije o svemu dostupne svakome. Nositelj jasnih i jezgrovitih poruka kroz povijest, počevši još od crteža u pećinama, bio je plakat. Usprkos svemu on i danas ima svoju mjesto i ulogu. O tome smo razgovarali s mr. sc. **Darkom Vukovićem**, izvanrednim profesorom na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu.

HR: Ocjena današnjeg plakata kao oblika vizualne komunikacije?

Danas, prisustvom velikog broja medija, informacija i sustava obraćanja, plakat je opstao iako su većini tiskanih medija predviđali brz nestanak. Plakat zato i moramo promatrati kao umjetničko djelo, a ne samo kao refleksiju ili modni krik. On je autonoman, sugestiv, snažan, no (barem kod nas) nedovoljno prisutan. Ono što je zatečeno stanje može se podvesti pod ocjenu »nedovoljan«. Zbog toga i prije svega zbog plakata uloga nas koji promičemo plakat kao najumjetničkije sredstvo iz domene grafičkih komunikacija je da to činimo hrabrije i nepokolebljivije.

ću, nalazi u okvirima nečeg što je vremenski ograničeno, te se zbog toga radi na brzinu pa i nije stvarana kao umjetničko djelo već humora radi.

Plakat je gospodar snažne, nedvosmislene poruke na velikom formatu, opredijeljen da opomene, da nas zamisli, oduševi, rasplače ili nasmije. On je najsmjeliji baš zbog toga što ne banalizira, ne podilazi i ne prepričava.

HR: Koga Vi osobno preferirate – Toulouse Lautrec ili Andy Warhola?

Preferiram likovnost Lautreca i provokativnost Warhola. Jedan je utemeljitelj čiste plakatske forme, drugi je konceptualist i vizionar. Treba znati kako se Warhol nije vodio estetikom pošto-poto, njega je zanimalo koja je granica ljudske znatiželje, koje su granice novih medija, bio je zagovornik pop kulture koja je, u nekom svom mutiranom izdanju prisutna danas kroz »5 minuta slave«. Vašim čitateljima Warhol je najpoznatiji s portretima slavnih ličnosti (Elvis, Marilyn Monroe, Mao Zedong...), koje je mijenjajući im boje na licima demistificirao, te se u tim likovima može prepoznati svatko od nas.

Kao dizajner današnjice, svakako mi je bliži Warhol bez čijeg prisustva u umjetnosti ne bi bilo puno toga što poznamo kao sredstva komunikacijske suvremene prakse. Interesantno je reći kako se on vrlo često stavljao u ulogu promatrača a ne autoritativnog umjetnika; njemu su bile značajnije reakcije ljudi nego sami sadržaji...

HR: Danas smo sa svih strana okruženi bilbordima, muralima, grafitima... Koliko su oni uništili osnovni duh plakata, posebice u dimenziji umjetnosti?

Neke su vrijednosti devastirane i iskarikirane, posebice »zahvaljujući« naručiteljima, bogatim gospodarstvenicima i neukim »dizajnerima«. Treba uzeti u obzir i agresivnu produkciju »copy-paste« kvaziagencija, te bezidejnu politiku samog društva.

No, plakat je imao i teže momente pa nije preminuo niti će.

Primjerice, Akademija umjetnosti na kojoj radim već 10. godinu organizira Svjetsko bijenale studentskog plakata gdje pristigne preko 2000 radova iz cijelog svijeta. Izložbe koje organiziramo po mnogim gradovima exYu obiluju impozantnim i kreativnim plakatskim formama dovedenim do estetskog savršenstva, iako je riječ o studentima koji na svojim akademijama pohađaju plakat kao predmet.

Gledajući iz pravog kuta, dobar plakat mogu otkriti bilo

omota za CD-e, knjiga...). Otkrio sam u sebi da znam raditi i ilustracije, koje su pronašle svoje mjesto u posljednjem broju *Nove riječi*.

Zavod je stožer kulture nas vojvođanskih Hrvata, te osim što njeguje višestoljetnu tradiciju ima prostora za nove tendencije i gibanja na kulturnoj sceni.

Radio sam u više navrata kampanje i manifestacije za Hrvatsko nacionalno vijeće koje se tiču osnaživanja prava hrvatskoga puka u Srbiji, gdje sam osim vizualnog uradio i šire koncepte nastupa. Istaknuo bih vizualna rješenja za *Srijemci Srijemu*,

Darko Vuković izvanredni je profesor na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu. Do sada je realizirao preko 30 kazališnih plakata surađujući, prije svega, s Kazalištem mladih iz Novog Sada, Narodnim kazalištem iz Subotice, HNK iz Osijeka, HNK iz Splita i Kazalištem mladih iz Splita. Imao je više samostalnih i kolektivnih izložaba, dobitnik je više nagrada i priznanja. Kao docent i izvanredni profesor na Akademiji umjetnosti bio je sukoordinator na više projekata – član organizacijskog odbora Svjetskog bijenala studentskog plakata, *Španjolska – pogled sa strane* (suradnja Akademije i Galerije Matice srpske), *Vivisektfest* (suradnja Akademije i Nevladine organizacije Vojvođanka), *Stop nasilju nad ženama* (suradnja Akademije i Zavoda za ravnopravnost spolova), *30 godina grupe EKV* (suradnja Akademije i Studentskog kulturnog centra), *Priroda na plakatu* (suradnja Akademije i Društva za populacionu politiku Breg). U profesionalnom bavljenju grafičkim dizajnom ostvario je uspješnu suradnju s mnogobrojnim klijentima i institucijama od kojih se izdvajaju Muzej Grada Novog Sada, Muzej Vojvodine, *Microsoft* (zastupništvo za Crnu Goru), *Univerexport* Novi Sad, NIS...

gdje: i na djeliću murala, sjeni slučajnih prolaznika, refleksiji u izlogu... On mi se odavno svakodnevno javlja, a moje je realizirati ga na način na koji sam ga doživio.

HR: Surađujete s hrvatskim institucijama u Srbiji. Kako je došlo do te suradnje i s kojim ste institucijama i udrugama i na kojim projektima surađivali?

Suradnja je višegodišnja i plodna. Prije svega istaknuo bih suradnju sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata za koji sam uradio veliki broj tiskanih izdanja u raznim medijima (plakata,

Izjasni se Hrabro, te Praznik hrvatske zajednice u Srbiji).

Zanimljiva mi je i suradnja s *Hrvatskom riječi*, gdje sam već uradio desetine naslovnica knjiga poezije i proze na kojima se pojavljuju moje autorske fotografije koje nastaju potaknute prethodno pročitanim tekstom...

HR: Bavite li se osim grafičkog dizajna još nekim sferama likovne umjetnosti?

Prije pet godina počeo sam se baviti vizualnim rješenjima muzejskih izložbi. Naime, u taj sam svijet ušao onom znatiželjom koju osjete djeca dok slu-

šaju bajke. Od muzeja dobijem konkretnu temu i povijesnu građu, na meni je osmisлити interijer izložbe, osvjetljenje, vitrine. To je svakako drugačiji pristup nego tiskani materijal, jer zahtijeva poznavanje treće dimenzije, igru svjetla i sjena... Nakon osam izložaba koje sam uradio (sve za Muzej Vojvodine) imam pravo reći kako sam i to područje savladao dobro, ohrabren reakcijama posjetitelja, te pohvalama na račun efektivnosti izložbe.

Grafičkim dizajnom se profesionalno bavim 17 godina, imam veliki broj otisnutih radova (plakata, loga, knjiga, kataloga, omota nosača zvuka, ambalaže...) te je svako djelo došlo na uvid javnosti. Iz tog razloga dizajneri uglavnom i rjeđe organiziraju samostalne izložbe, ali se trudim napraviti presjek svog rada barem svakih pet godina kako bih i sam naslutio koliko sam napredovao ili stagnirao.

HR: Sljedeće pitanje formulirala bih kao pitanje kako nastaje plakat/dizajn od narudžbe do konačnog proizvoda?

Prvo je bitno razumjeti namjeru klijenta, saslušati ga. Proces inkubacije ideje, barem u mom slučaju, ne traje dugo. Uvijek treba uzeti obzir i ciljnu skupinu kojoj se obraćam. Prema tome, postoji trokut na relaciji klijent-dizajner-korisnik koji je prirodan i u kojem sve tri strane moraju biti zadovoljne. To nekad nije lak put, pogotovo ukoliko klijent nije siguran u ono što želi, te iz tog razloga vrlo često osmišljam slogane, dajem sugestije kako bih mu pomogao.

Dizajn je možda i najstariji civilizacijski izum, potreba. Bez čovjeka nema ni dizajna. Samo onaj dizajn koji olakšava čovjeku je dobar dizajn. Ali je dizajn i umjetnost, a bez umjetnosti nema ni budućnosti.

Ono što je zanimljivo i što sam shvatio radeći plakate jest da se, u stvaralačkom procesu, ne držim nikakvih pravila. Ponekad mi plakat obiluje bogatom slikom u kombinaciji s tekstom, ponekad žudim za minimalizmom.

BEZDAN: TROJNI SUSRET NA TROMEĐI

Stari, dobri susjedi

Godine rata su iza nas i valja nam graditi dobrosusjedske odnose, a upravo to u Bezdanu rade više od jednog desetljeća

U bezdanskoj Nevladinoj organizaciji *Puls* prije 11 godina osmislili su *Trojni susret*, manifestaciju koja bi se mogla definirati kao dan podunavske kulture, folklora i gastronomije. Od drugih ih izdvaja to što ova manifestacija promiče i povezuje kulturu, folklor i gastronomiju, a od ove godine i sport, u trokutu Srbija – Hrvatska – Mađarska. Uostalom, s tim je ciljem prije 11 godina i osmišljena. Poslije jednog desetljeća može se reći kako je misija uspjela.

OTKLON OD 90-IH

Objašnjavajući ideju koja ih je vodila 2005. godine, u NVO *Puls* kažu kako su zapravo samo iskoristili to što je Bezdan na samoj tromeđi triju država – Srbije, Mađarske i Hrvatske i ništa prirodnije nego pokušati okupiti tri naroda da predstave svoju kulturu i tradiciju. »Tijekom devedesetih narušeni su međuljudski odnosi, a samim tim je prekinuta tradicija okupljanja i upoznavanja različitosti kao bogatstva naše regije. Pokazalo se kako je ovakav etno festival odličan način da se situacija popravi«, kažu u Pulsu. »Cilj nam je bio okupiti narode s ovih prostora, ponovno ih zbližiti, družiti se, upoznavati, razmjenjivati iskustva i zapravo nastaviti tradiciju od prije 90-ih kada su ljudi na ovim prostorima živjeli zajedno. Cilj ovih naših susreta je prikazati bogatstvo koje imamo i pokazati kako ta različitost nije ono što nas razdvaja, već upravo suprotno, ono što nas spaja. Upornim radom i ustrajnošću udruge prepoznat je njen značaj, tako da se ona iz godine u godinu razvijala i s ponosom mogu reći

kako smo prošle godine imali oko pet tisuća posjetitelja«, kaže **Marijana Gagro**, tajnica NVO *Puls* i koordinatorka *Trojnog susreta*. Ova udruga građana osnovana je kao nestranačka, nevladina i neprofitna udruga građana čiji je cilj »realiziranje multietničkih, kulturnih, sportskih i drugih programa u cilju

sve više i svi se rado odazivaju našem pozivu, a naši stalni gosti s radošću očekuju nove susrete«, kaže **Erzsébet Matyuš**, predsjednica Savjeta MZ Bezdan. Potporu ovoj manifestaciji daju Ministarstvo kulture i informiranja, Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje i Grad Sombor.

stekli i prijatelje i mnogo ljudi iz Bizovca ima prijatelje ovdje u Bezdanu. Nas dijeli samo 80 kilometara, što je sat vremena vožnje. Općina Bizovac je turističko područje i mi se želimo promovirati na ovim vašim prostorima. Prošlo je dosta vremena od kada su brojni turisti iz Vojvodine posjećivali Bizovac i

komunikacije i tolerancije između etničkih zajednica i stvaranje bolje ponude i izbora življenja u našoj sredini«. Da to nije samo »mrtvo slovo na papiru« pokazali su i dokazali Trojnim susretom. Vrijedno je spomenuti kako su susreti na tromeđi osmišljeni samo godinu dana od osnutka NVO *Puls*, a danas su najznačajnija manifestacija u Bezdanu, koja ima i potporu Mjesne zajednice. »To što se ova manifestacija održava po 11. put dovoljno govori o tome koliko je ona važna za Bezdan. Radimo iz godine u godinu na zbližavanju naroda i rekla bih kako smo u tome uspješni. Sudionika je

BIZOVAC I BEZDAN PREKO BÁCSALMÁSA

Na ovogodišnjem *Trojnom susretu* upoznali smo načelnika Općine Bizovac **Srećka Vukovića**, čija se priča savršeno uklapa u ideju *Trojnog susreta*, jer Bizovac i Bezdan su mjesta koja prijateljsku suradnju imaju već nekoliko godina. »Spojili su nas zajednički prijatelji u Mađarskoj, točnije u mjestu Bácsalmás. S tim smo mađarskim gradom prijatelji 25 godina, a preko njih uspostavljene su prijateljske veze s Bezdanom. Osim službenih kontakata mogu reći kako smo ovdje

nekada su oni u ukupnom broju turista činili 30 posto. Mi ih želimo ponovno vratiti, a isto tako želimo imati dobru suradnju s cijelim prostorom Vojvodine. Jezik je isti, običaji su slični, ono što je bilo završena je priča i mislim da se lijepo može živjeti na cijelom ovom prostoru«, kaže načelnik Vuković. On najavljuje kako će Vojvođani biti pozvani na olimpijadu starih sportova. Što se njih tiče rado su viđeni gosti u Bačkoj Palanci, a sprijateljili su se na zajedničkom nastupu u Turskoj. »Na Bizovačkom ljetu ugostili smo skupinu mladih folklorista iz Makedonije. Uvidjeli smo kako je to najbo-

lji način da mladi počnu živjeti novim životom, da zaborave ono što se događalo na ovim prostorima i da se stvore nove prijateljske veze», kaže Vuković.

RAZLIČITI, A RAVNOPRAVNI

Pothvat bezdanske udruge pravi je primjer kako se na djelu potiče interkulturalnost, smatra **Aleksandra Đurić-Bosnić** iz Zavoda za kulturu Vojvodine i urednica časopisa *Interkulturalnost*. »Različitost je privilegij koji imamo mi u Vojvodini. Projekt u Bezdanu, koji kako kažete traje godinama, zapravo jest jedan od projekata koji na vrlo uvjerljiv način pokazuje kako se i u praksi može, a ne samo u teoriji, na konferencijama poslije kojih ostanu samo medijski napisi, živjeti multikulturalnost. Naravno da je potrebno i teoretski sagledati sve probleme, ali samo to nije dovoljno. Dakle, tek projekti poput *Trojnog susreta* u Bezdanu i njihov kontinuitet korak su bliže ka osvajanju onoga što zovemo interkulturalnom komunikacijom. U Vojvodini to ne bi trebala više biti stvar izbora već je interkulturalna komunikacija neophodna, logična i poželjna u XXI. stoljeću«, kaže za *Hrvatsku riječ* Đurić-Bosnić. Interesiralo nas je i koliko su česte ovakve manifestacije kao što je bezdanska, čiji je cilj okupljanje pripadnika različitih nacionalnih zajednica. »Prema našim informacijama u Vojvodini se vrlo često priređuju programi i realiziraju projekti čiji je cilj afirmacija kulture i tradicije jedne zajednice, koji se doživljavaju kao interkulturalni projekti. To naravno nije sasvim točno. Dobro je i poželjno da nacionalna zajednica njeguje svoj identitet i kulturnu tradiciju, jer bez toga nemoguć je interkulturalni dijalog. Dakle, bez jasne svijesti o pojedinačnim tradicijama i očuvanim pojedinačnim kulturama praktički je interkulturalna komunikacija nemoguća, jer bi u suprotnom praktički došlo do brisanja razlika između pojedinih

SUDIONICI

Sudionici *Trojnog susreta* ove su godine bila kulturno-umjetnička društva iz Mađarske i Hrvatske i Sombora i okolice. Između ostalih nastupili su HKUD *Vladimir Nazor*, KUDH *Bodrog* iz Monoštora i HKPZ *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega. Organizatori su ove godine priredili i reviju narodnih nošnji, pa su se tako na pozornici smjenjivale bačka, lička, bunjevačkih Hrvata, mađarska, šokačka i po prvi puta hercegovačka narodnja nošnja. »Ovo je nošnja iz zapadne Hercegovine, iz Posušja, otkuda potječu moji preci koji su se 1947. godine naselili u Bezdan. Do sada se nismo imali prilike pokazati u ovom izdanju i iskreno, naši stari tome nisu pridavali pozornost. Sretna sam i ponosna što sam ovdje pokazala i hercegovačku nošnju i što smo dobili priliku pokazati multinacionalnost ovdje kod nas u Bezdanu«, kaže **Dijana Markota**. Hercegovačka nošnja vlasništvo je Hrvatske udruge *Bezdanska marina*. »Za nas je ovaj *Trojni susret* značajan, jer je prvi put u Bezdanu promovirana hercegovačka narodna nošnja. U Bezdan su doseljeni Hrvati Hercegovci i po tome je Bezdan specifičan, jer u okolnim selima nema, ili ima vrlo malo Hrvata Hercegovaca. Svatko treba njegovati svoju kulturu, ali s druge strane svi se trebamo potruditi kako bismo zajednički živjeli u što boljim međusobnim odnosima«, kaže predsjednica *Bezdanske marine* **Vesna Zelenika**.

Vesna Zelenika, Dijana Markota i Gojko Milićević

Šokačka i mađarska nošnja

načnih nacionalnih kultura, što svakako ne želimo. Međutim, vrlo često, zbog jednog traumatičnog iskustva kojeg nosimo svi zajedno, kako u Srbiji, tako i u Vojvodini, a vezano za izraziti nacionalizam iz 90-ih, praktički je dovelo do toga da se stigmatizacija u Vojvodini nastavlja. Onda se očuvanje vlastite kulture i tradicije doživljava kao interkulturalna komunikacija. To jest jedna od faza interkulturalne komunikacije, ali to još uvijek nije, nažalost, puna interkulturalna komunikacija. Ona nastaje kada su u potpunoj interakciji sve nacionalne zajednice, uz puno uvažavanje svojih različitosti. U tom smislu ovakvih projekata u Vojvodini nikada ne bi bilo dovoljno i nema ih dovoljno. Postoje pojedinačni pokušaji, ali oni nisu toliko česti koliko se o tome govori«, zaključuje Đurić-Bosnić.

Zlata Vasiljević

Vjerujete li da ćemo od rujna živjeti bolje?

VLADIMIR ĐITKO,
novinar, Šid

Teško da će biti bolje

Prosječan građanin Srbije ne nada se da će u bliskoj budućnosti živjeti bolje iako s raznih strana stižu uvjerenja da je »bolji život« već počeo. Najnovije poskupljenje struje od 12 posto svakako će utjecati na kućni proračun, kako direktno kroz izdatak za utrošenu električnu energiju, tako i kroz sve druge cijene koje će se bar »puzajući« povećati, za što je najbolji dokaz odlazak u supermarket ili na zelenu tržnicu. Trenutna suša dodatno će umanjiti urod poljoprivrednih kultura, čije će cijene biti znatno veće. Bilo da je riječ o voću, povrću, ili kulturama kao što su: kukuruz, soja, šećerna repa... Najavljeno povećanje mirovina i plaća, kako se može čuti za četiri posto, ako ga uopće i bude, odmah će nestati u novim cjenicima. Početak rujna poznat je po troškovima za opremanje učenika za školu, zimnicu i ogrjev. Bez naplate poreza gospodarskim subjektima, koji se sada provlače, te bogatim pojedincima, kao i otvaranju novih radnih mjesta, odnosno značajnijem dolasku investitora, teško da će uskoro biti bolje. Ekonomisti su poručili da je bez sređivanja »stanja« u *Srbijagasu*, umanjene mirovina i plaća od 10 posto novac bačen u vodu. Najnovije mjere Vlade Srbije trebaju još biti razrađene i dopunjene, a uz disciplinu i da se sprovedu u djelo. Tada će biti, uz puniji proračun, bolje i običnom građaninu. Jer običan građanin je onaj koji najviše trpi. I najmanje poskupljenje se itekao odražava na njegovu i tako malu plaću s kojom jedva uspijeva podmiriti osnovne troškove. Najavljene mjere teško da će doprinijeti da nam uskoro bude bolje.

S. D.

MARGITA PEKANOVIĆ,
umirovljenica, Sombor

Prazna obećanja

Ne vjerujem da nas od jeseni čekaju neki bolji dani. Prije nekoliko dana poskupjela je struja. Kažu, računi će biti veći za nekih 300 ili 400 dinara i ne bi bio problem da to ostane jedino poskupljenje, ali bojim se da će to biti jedno u nizu poskupljenja koje nas čeka ove jeseni. Kakve nas cijene ogrjeva čeka, zimnice, hoće li poskupjeti još nešto od komunalnih usluga? Cijene se samo zidaju a primanja sve tanja i tanja. Tko onda još može vjerovati u neke bolje dane.

Pogledajte samo somborsku tržnicu, ima svega, ali kupuje se najminimalnije. Nema više velikih pazara ni u tržnim centrima. Ljudi su se nekako povukli, bez neke velike nade strahujući da im i od ovoga danas ne bude gore. Neka je opća apatija, mirenje i mislim da ni te najave koje slušamo o povećanju plaća i mirovina nikoga više ne dotiču. I što zapravo znači to povećanje, jer ako se i desi bit će to samo vraćanje dijela onoga što je oduzeto.

Predugo smo u svemu ovome i mislim da više nitko nema velikih očekivanja, jer ako ništa drugo, praznih obećanja smo se barem naslušali svih ovih godina. Nažalost, sve se svelo na samo preživljavanje. Kada nade nemamo mi stariji, čemu onda da se nadaju mladi? Željni su života, trebaju osnovati obitelji, a sve je neizvjesno. Zato me i ne čudi što malo, malo, pa čujem da je netko otišao na rad u inozemstvo. Prvo na rad, pa onda i za stalno. I ne treba im zamjeriti. Idu tamo gdje imaju neku izvjesniju budućnost. Ovdje je nema i neće je biti bojim se još dugo. Jednostavno, u bolje dane koje nam obećavaju ne vjerujem.

Z. V.

DEJAN BAČIĆ,
pravnik, Apatin

Pogledajmo u novčarke

Mislim da boljitka neće biti niti u rujnu, niti naredne godine. Jedina promjena koju smo osjetili od dolaska režima **Aleksandra Vučića** jest još teži život za sve, osim za njegove prijatelje i suradnike, koji žive vrlo lagodno. Vjerujući u prijeizborna obećanja većina nas nije očekivala nastavak katastrofalne politike **Borisa Tadića** i **Mladana Dinkića**, koji je danas glavni savjetnik Aleksandra Vučića. Vučić je još 2012. godine obećao da će se povući ukoliko nam za pola godine ne bude bolje, pa je boljitak prolongirao za 2013., pa 2014. pa rujan 2015. Dobro naroda već je shvatio da su to samo prazna obećanja, ali nažalost, taj dio više ne izlazi na birališta. Osobno, vrlo sam se razočarao kad je premijer poslije izbora rasformirao radnu grupu koja je ispitivala 24 sporne privatizacije, kad je umanjio plaće i teško stečene mirovine, a uposlio veliki broj članova SNS-a u javna poduzeća, u kojima faktički ne rade ništa. Kao potomka vojvođanskih paora boli me duša zbog načina krčmljenja naše zemlje. Nismo mi valjda odjedanput postali neznalice glede obrade svojih oranica, pa da ih premijer mora poklanjati tajkunima, ili još gore, Arapima. Nama su povećali sve moguće namete, a te novce kroz bezumne subvencije poklanjaju ino-investitorima, kod kojih će naši ljudi raditi za plaće ispod svakog europskog minimuma i tako postati robovi u vlastitoj državi. Sve to zamaskirao je cenzurom u nacionalnim medijima, tako da svakodnevno slušamo njegove samohvale, a svaka kritika je zabranjena. Zbog toga, umjesto pitanja vjerujemo li Aleksandru Vučiću, pogledajmo u svoje novčarke.

I. A.

RAZGOVOR POVODOM IZBORA U DSHV-U

GRGO KUJUNDŽIĆ,
PREDJSEDNIK MO DSHV-A PALIĆ

Suradivati u hrvatskoj zajednici

Grgo Kujundžić, jedan od osnivača Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, izabran je za predsjednika MO DSHV-a Palić. S njim smo razgovarali o ciljevima i planovima ove mjesne organizacije.

Što će biti ciljevi u daljnjem radu ovog mjesnog odbora?

Na izbornoj skupštini Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Mjesne organizacije Palić, 24. srpnja ove godine su me predložili, izabrali i ja sam prihvatio izbor, uz napomenu da bih želio da to bude mlađa osoba, s više elana, novih ideja, te smireno, bez svađe, lomova i slično da vodi ovu MO. Čim se ovakva osoba nađe, lako ćemo na nekoj drugoj skupštini zamijeniti predsjednika.

Moramo upoznavati članstvo s osnovnim pojmovima, što oni znače, i to uz opširnu raspravu, živimo li tako u stranci, radimo li tako i želimo li to postići. Grčka riječ politika označava građanski, državnički, odnosno vještinu upravljanja građanskim (državnim) poslovima. Nikako sredstvo da sebi prigrabimo najbolje privilegije. Grčka riječ demokratia pak znači da narod vlada, nikako pojedinac. No, to može biti posredno po pojedincima, izabranim od svih. Dakle, mora se shvatiti da je pravo, obveza i sloboda izaći na izbore i birati najbolje ili makar najmanje loše. U suprotnom će prevladati možda oni još lošiji. Demokratski izabrane političke vođe naroda imaju moralnu i etičku obvezu raditi što mogu više u korist građana najpoš-

nije, po ustaljenim običajima razdvajanja dobra od zla.

Za svoj rad trebaju biti plaćeni, ali pristojno i pošteno bez tajni.

Ova riječ »pošteno« u suvremenim ekonomskim, političkim ili drugim vidovima suradnje je gotovo nestala ili je izvrnuta. Nije ni čudo, jer se u školama uče zakonitosti ekonomije, politike i drugih društvenih kretanja, ali o poštenju gotovo da nema u udžbenicima ništa. Zašto?

Kakav je radni plan?

Među ostalim, da se članovi bolje upoznaju, više suradjuju, mlade uključuju, iznose slobodno mišljenje sve do čelnštva stranke i zahtijevaju povratne informacije o događajima i radu stranke.

Pod 8. i posljednjom točkom plana rada, kao najvažnije je sada: raditi na pomirenju i na aktivnoj suradnji svih hrvatskih institucija. Tražiti mogućnosti suradnje prvo s onima nama najbližijima, a potom usuglašavati stavove i činjenja i s onima koji imaju drugačije mišljenje i po cijenu teških ali neškodljivih ustupaka.

U tekstu *Sedam glavih grijeha*, koji važi za vjerujuće, nevjerujuće, a i ravnodušne, prva je *oholost*. Oholost se do krajnosti zlorabi, a naročito: ja sam Bog tvoj i nemaj drugih bogova uz mene. Pošto nitko od nas nije Bog, ne smije sebično ovo tražiti. Čovjek je svaki za sebe slobodan i može sa svakim drugim biti u dobru, suradivati, a ne ljutiti se na druge zbog (ne)poslušnosti šefu.

Druga je, škrtost ili lakomost. Dakle, samo »meni treba, to je

moje, ja imam pravo na to« i sl.

Ta zamjenica *ja* ili *meni* često je izražena u *mi*, *nama* i sl., ali to je veoma često u okviru gore spomenute stranke ili partije odnosno jednog dijela ili strane. A što je s drugima?

Dakle, tu demos ili narod nije, a trebao bi biti. Mi se moramo izboriti za ovakav rad, pa koja stranka bude pošteno radila, ima dalekosežnu lijepu budućnost. Ovo važi i za MO Palić.

Koliko članova ima mjesni odbor čiji ste predsjednik?

Na Paliću je na posljednjem popisu je bilo oko 7.000 stanovnika. Ovo se kaže »oko« jer ima ih više koji dođu samo na popis, a ima i takvih koji se ne popišu. Sada je nesiguran broj stanovnika, jer je od popisa 2011. g. mnogo ljudi otišlo van zemlje, neprijavljenih, umrlih, a novorođeni su rijetki.

U školi se broj đaka drastično smanjuje. To nije samo na Paliću. Za razliku od svih 37 MZ Subotice, najveće umanjeње stanovništva između dvaju popisa je baš na Paliću. Od oko 7.000 stanovnika, Hrvata je 400 i nešto manje Bunjevaca, a Mađara oko 4.000. Gospodarstvo Palića je zatvoreno. Turizam je na niskim granama. Nema posla i mladi bježe trbuhom za kruhom na Zapad. Trenutačno sada u DSHV-u ima uključen 31 član. Na izbornoj skupštini je još bilo manje, a i na samom sastanku malo više od potrebnog kvoruma jer su mnogi stariji, bolesni, obvezni poslom ili djecom, ili drugim razlogom nisu došli. Simpatizera i povremenih članova ima dosta, kao i u drugim sredinama.

Jeste li zadovoljni njihovim angažmanom?

Kako ne bih bio zadovoljan njihovim angažmanom, kada se u teškim uvjetima, u velikoj manjini i uz prisutnu političku averziju od strane mnogih, tako mali postotak stanovnika Hrvata uspijeva kako u župi, tako i u Mjesnoj zajednici organizirati i raditi. Nažalost, zbog zakašnjelih ovih izbora u DSHV-u i nedovoljne pripremljenosti za lokalne izbore u MZ, sada nismo izlazili na izbore sa svojom listom ili koalicijom. Naši su birači pitali: Gdje su naši? Za koga da glasamo? No, možemo se uključiti u rad u odbore ili druge djelatnosti.

Posebno ću biti radostan ako hrvatske institucije budu u boljim odnosima i bolje suradjuju. Ako jedni drugima budu išli na proslave, naročito jubilarne kao 25 godina DSHV-a. Ako se na takvim proslavama nađu i svećenici. Ako shvatimo kako na svim razinama i strukturama domaćin-pozivara mora biti iskren i tolerantan (strpljiv), isto tako i pozvani gost mora iskreno doći i ako treba i istrprti. Svetopisamska zapisana: »Prvo se pomiri s bratom svojim, pa onda dođi za moj stol« važi i kod nas u DSHV-u.

Z. S.

TAJNA MISIJA USPJEŠNO OBAVLJENA

Rekla je DA!

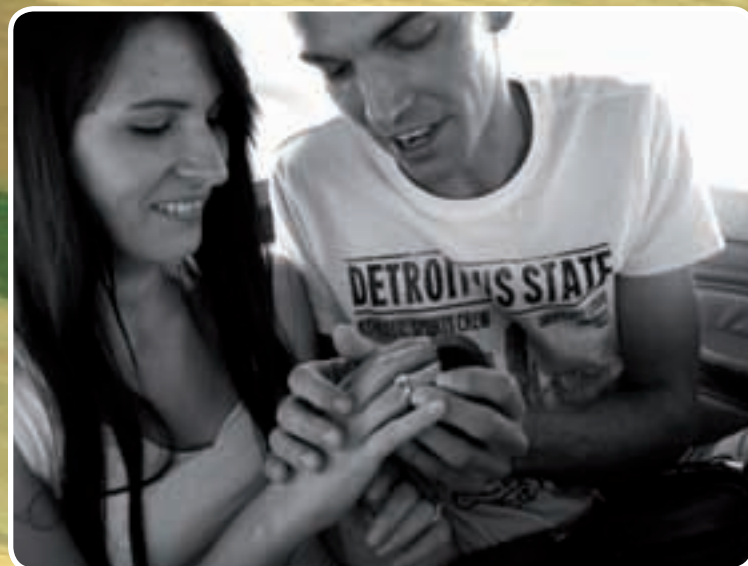
Često se putem društvenih mreža susrećemo s prikazima domišljatih prosidbi, koje se uglavnom događaju u nekim drugim državama. No, ovih se dana munjevitom brzinom proširila vijest o originalnim zaručama u Đurđinu.

Svojom domišljatošću, a mora se kazati i stručnošću, Mario Dulić, poljoprivrednik iz Đurđina, iznenadio je i svoju, sada već zaručnicu, Vesnu Vučićević. Nakon magisterija na poljoprivrednom fakultetu vratio se u rodno selo, na obiteljsko imanje, te uz njegovo veliko interesiranje za poljodjelstvo stekao je praksu u ratarskim radovima. Mario i Vesna upoznali su se na predavanjima na fakultetu u Novom Sadu. Logički je da tako veliki zaljubljenik u zemlju svoju djevojku zaprosi baš na njivi.

E, sad bi ste pomislili, nije valjda odveo curu u onu prašinu.

A ne, ne. Cijeli dan proveo je radeći na njivi, a Vesni je svoj uradak pokazao iz zrakoplova. Bio je to Vesni prvi let zrakoplovom. Poletjeli su s bikovačkog aerodroma prema Đurđinu, gledajući predivan krajolik i salaše. Doletjeli su nad njivu na kojoj je Mario pomoću nove tehnologije GPS-a i njegovog znanja, gruberom na parceli od 10 ha slovima veličine 50X50 metara napisao: »VESNA UDAJ SE ZA MENE?«. U tom je trenutku u avionu Mario Vesni pokazao yaručnički prsten te ju ponovno upitao i strpljivo čekao odgovor. Tko bi mogao reći ne? Radosno je rekla DA, a Mariu je odmah laknulo. Nadlijetali su Suboticu i Palić, no sumnjamo da su što vidjeli od uzbuđenja.

A. Dević

DSHV: Održani izbori u MO Gat i Prozivka

Izbori u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini (DSHV) počeli su 24. srpnja izborima u Mjesnoj organizaciji DSHV-a Palić, a nastavljani su izbornim skupštinama za MO DSHV-a Gat, i za MO DSHV-a Prozivka 31. srpnja.

Za novog predsjednika MO DSHV-a Gat izabran je **Slaven Dulić**, koji je u DSHV-u obnašao dužnosti predsjednika Mladeži i dopredsjednika stranke do 2003. godine. Za zamjenika predsjednika je izabrana **Dubravka Kolar**. U Mjesni odbor izabrani su: **Josipa Vojnić Tunić**, **Petronela Skenderović** i **Pajo Tumbas**. Kandidat MO DSHV-a Gat za Vijeće stranke je **Vladislav Horvacki**, a Dubravka Kolar je predložena za članicu Predsjedništva subotičke podružnice DSHV-a.

Za novog predsjednika MO DSHV-a Prozivka na mandat od četiri godine izabran je diplomirani inženjer elektrotehnike **Marko Vicko**, za zamjenika predsjednika **Blaško Stantić**. U mjesni odbor izabrani su: **Kata Ivić**, **Petar Brčić Kostić** i **Franjo Ivanković**. MO DSHV-a Prozivka je za Vijeće stranke kandidiralo Katu Ivić, a Blaško Stantić je predložen za člana Predsjedništva subotičke podružnice DSHV-a.

Izborne aktivnosti u DSHV-u, nastavljaju se izbornim skupštinama za MO DSHV-a Ker 11. kolovoza, MO DSHV-a Novo selo 13. kolovoza i MO DSHV-a Mala Bosna 14. kolovoza.

Z. I.

Preko 40.000 turista ove godine

Subotica i Palić bilježe, kako prenosi Radio Subotica, značajan porast broja dolazaka i noćenja i stranih i domaćih gostiju u prvoj polovici ove godine, pokazuju podaci Republičkog zavoda za statistiku.

Prema tim podacima, Suboticu i Palić je u prvih šest mjeseci posjetilo više od 40.000 gostiju, od kojih su oko 15.000 bili stranci.

Što se Subotice tiče, to je u odnosu na isto razdoblje prošle godine, za četvrtinu više, dok Palić bilježi nešto manji rast, od 5,6 posto.

Što se noćenja tiče, u Subotici je zabilježen porast veći od jedne četvrtine, dok Palić bilježi blagi pad, a ukupno je ostvareno više od 72.000 noćenja.

Strossmayerova zatvorena od 15. kolovoza

Iz Javnog komunalnog poduzeća Vodovod i kanalizacija priopćeno je, po izvješću Radio Subotice, da je zbog izgradnje Kolektora II, do 15. kolovoza zatvoren promet na potezu između ulica Marka Oreškovića i Delničke, nakon čega slijedi zatvaranje Strossmayerove

ulice, a obavljat će se i radovi u Ulici Maksima Gorkog, koji trebaju biti okončani do 1. rujna.

Stoga se u drugoj polovici kolovoza veliko opterećenje prometa u ulicama Zmaj Jovina i Đure Đakovića.

Za promet je zatvorena i Vareška ulica, na potezu od Bajskog puta do Ulice Stevana Filipovića, kao i Bajski put, na potezu od Vareške do ulice Marka Marulića, a radovi će trajati do 15. rujna.

Policija privela razbojнике

Policija je odredila mjeru zadržavanja do 48 sati, L.B. (1973.), A.K. (1975.) i S.D. (1975.), svi iz Subotice, koji se sumnjiče da su tijekom srpnja u dvije obiteljske kuće u naselju Aleksandrovo počinili kazneno djelo razbojništva i teške krađe.

Osumnjičeni su odnijeli iz kuća zlatni nakit i novac, a policija je po njihovu uhićenju, zatečene predmete vratila vlasnicima.

Osumnjičeni će uz kaznenu prijavu biti privedeni tužitelju Osnovnog javnog tužiteljstva u Subotici. (Radio Subotica)

Počelo prskanje komaraca

Tretmani protiv larvi i odraslih komaraca sa zemlje i iz zraka na području Grada Subotica obavljat će se do 9. kolovoza, priopćila je novosadska *Ciklonizacija*. Upozoravaju se pčelari da je preparat toksičan za pčele, te da košnice zatvore ili uklone najmanje pet kilometara od mjesta tretiranja, a djelovanje preparata traje tri dana.

Natječaj za najljepši vrt, terasu i okućnicu

U tijeku je natječaj Javnog komunalnog poduzeća *Čistoća i zelenilo* za najljepši vrt, terasu i okućnicu zgrade, koji je otvoren do 10. kolovoza. Prijave se mogu podnijeti na broj telefona: 620-419 od 13 do 15 sati, a na 620-444 nakon 15 sati. Svaka prijava, osim adrese, treba sadržavati kategoriju u kojoj se sudjeluje i kontakt telefon.

Za najuspješnije sudionike, JKP *Čistoća i zelenilo* će organizirati posjet Városligetu, najvećem centralnom parku Budimpešte, uz posjet izložbeno – prodajnom prostoru *Oasis*.

Po izboru žirija, za prvih pet sudionika u svakoj kategoriji osigurat će se prigodne nagrade.

Kada se pođe prema Paliću...

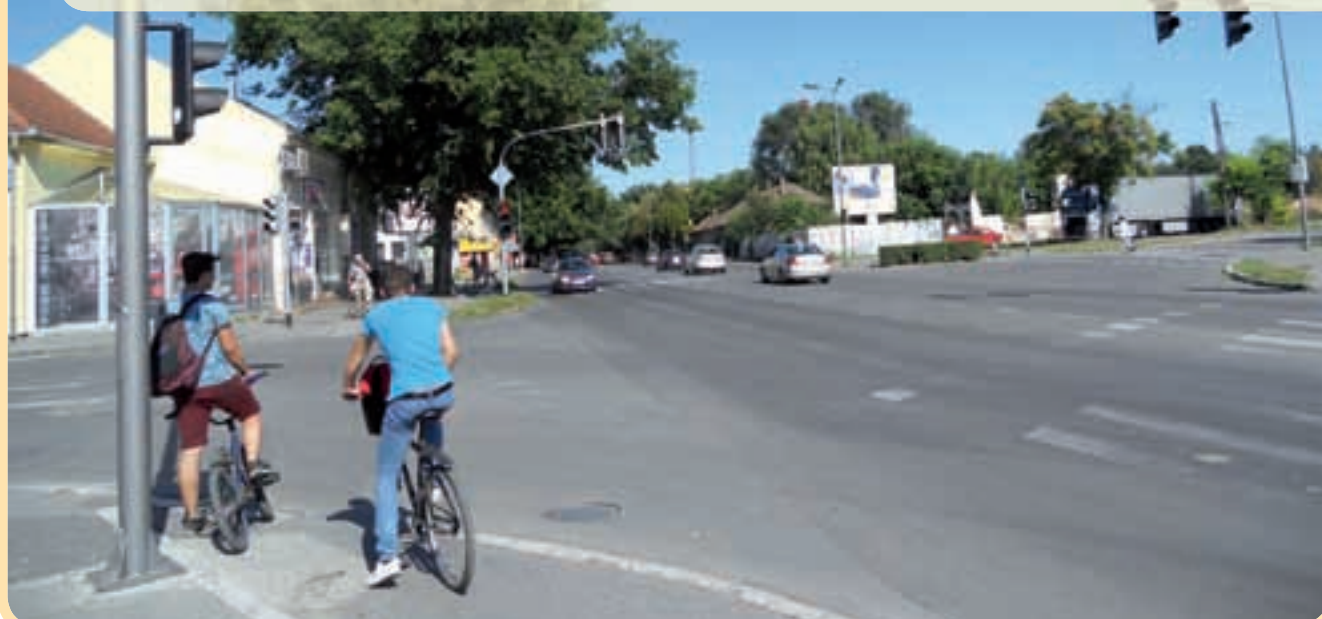

Iako je pod nazivom *Jadran* u Subotici bio poznatiji kino, mnogi se još sjećaju istoimenog bifea na uglu Segedinskog puta i Ulice Pála Papa, kojega više nema. Sjećaju se dobrih orkestara i dobre kavanske glazbe. Kako se nalazio u blizini Ekonomskog fakulteta, tu su česti gosti bili studenti, ali i drugi. Glazbe je bilo do kasno u noć. Na ovu su lokaciju kasnijih godina dolazili i mlađi, zbog diskoteke *Stars*.

Stara fotografija svakako potječe prije 2. travnja 1974. godine, kada su Subotičani posljednji put ispratili tramvaj, za kojim mnogi i danas žale. Na fotografiji tramvaj još prometuje.

Automobila je bilo manje nego danas, ali su za to vrijeme kolone biciklista i pješaka pokraj paličkog puta bile uobičajene. Naime, od ovog raskrižja s desne strane prema izlazu iz grada nizala su se značajna subotička poduzeća, te je tuda prolazilo više tisuća ljudi svakodnevno. Najveće gužve bile su uoči početka radnog vremena u 6, i potom poslije 14 sati. Na ovom su potezu bili *Elektroremont*, *Partizan*, *Aurometal*, *Des*, i gigant *Sever* s nekoliko tisuća zaposlenika, uz još nekoliko manjih poduzeća i komunalnih institucija. Stoga je i najveći vrtić izgrađen u njihovoj blizini, *Šumice*.

Još 1921. na karti Subotice, od ovog raskrižja (koje tada, naravno, nije bilo u ovom obliku) protezali su se palički vinogradi s objiju strane puta, a u današnjoj Ulici Pála Papa označen je jedino teretni kolodvor. Postojala je i Palička kapija, uz koju su na karti ucrtane tračnice označene riječima: »Tramvaj u Paliću«.

K. K.

HRVATI U ZEMUNU

Prepušteni sebi

Hrvati zauzimaju vrlo vidno mjesto u povijesti Zemuna * Poslije 60 godina, 13. siječnja 2003. godine zemunski su Hrvati dobili instituciju sa svojom nacionalnom odrednicom

Zemun je jedan od najstarijih gradova u Srijemu, s kontinuitetom od neolita do danas. Kroz povijest mnogi su Hrvati u Zemunu zauzimali istaknuta mjesta u političkom, vjerskom, graditeljskom, gospodarskom, sportskom, a posebice u kulturnom životu. U ovom je gradu održana u lipnju ovogodišnja *Lira naiva*, a domaćini pjesnicima bili su članovi Zajednice Hrvata Zemuna i Knjižnice i čitaonice *Ilija Okrugić* – Zemun. Neumorni predsjednik društva **Zvonimir Rajković** sa suprugom *Anom* i župnik zemunske župe Uznesenja Blažene Djevice Marije preč. **Jozo Duspara** uč-

ga doživljavaju rođeni Zemunci, a ne Zemun kojega mediji predstavljaju u prilično lošem svjetlu.

ZAMJETNI TRAG HRVATA U POVIJESTI ZEMUNA

Hrvati zauzimaju vrlo vidno mjesto u povijesti Zemuna. Rajković je gostima, što kroz priče o pojedinim objektima, što u neposrednom razgovoru tijekom šetnje gradom, otkrio mnoge pojedinosti o Zemunu i Zemuncima tijekom povijesti i danas. »Najveću europsku rijeku, Dunav, mnogi zovu 'rajskom rijekom'. Moglo bi se reći kako se između Dunava i Save

U ratu s Turcima 1683.–99. godine i konačnom pobjedom 1716. kod Petrovaradina oslobođen je Srijem. Odlaskom Turaka 1717. u Zemunu je počeo novi vijek. Obnovljena Srijemska županija sa sjedištem u Vukovaru potpala je pod vlast Hrvatskog sabora i bana. Obnovljena je i Srijemska biskupija, a 1773. ujedinjena je s biskupijom u Đakovu«, govorio je gostima Rajković, pokazujući im glasoviti Zemunski park, treću po starosti gimnaziju u Srbiji, katoličku crkvu svetog Roka i pravoslavnu crkvu Arhangela Mihajla i Gavrila. O novijoj povijesti govorio je manje, ali nije zaboravio spomenuti koliko je Srijemaca

režimu odgovaralo. Tako je 1921. godine Zemun imao 20.000 žitelja, oko 70 postotaka bili su Hrvati, a danas od 200.000 žitelja ima nas svega oko 5 posto«.

Zvonimir Rajković

Knjižnica i čitaonica
Ilija Okrugić – Zemun

kaže Rajković. Ono što nitko i nikakvim sredstvima nije uspio zaniijekati, uloga je Hrvata u javnom životu Zemuna. Evidentno je kako su sagradili šest crkava, nekoliko škola i bolnica, mnoge tvornice i ulice, hotele, parkove i spomenike, kej, pristanište, zračnu luku i još puno toga. »Zanimljivo, kroz povijest su mnogi pisali o Zemunu, ali je svaki od autora veličao pripadnike svoje nacionalne zajednice, pa je u tim spisima najmanje pisano o ulozi Hrvata. Slijedom povijesnih događanja, jedini prostori gdje su se mogli dokazati, s obzirom na znanje i obrazovanje, bili su gospodarstvo i kultura. U vrijeme II. svjetskog rata Zemun je pripojen NDH, a nakon oslobođenja, kao samostalni grad novoformiranoj autonomnoj oblasti Vojvodini, gdje je zemljopisno i pripadao. Odlukom Skupštine Narodnooslobodilačkog odbora Zemun je 22. listopada 1945.

nili su sve da se gosti osjećaju kao svoj na svojem. U duljoj, vrlo ugodnoj šetnji gradom, Rajković je gostima održao svojevrstni sat povijesti pripovijedajući o prošlosti, preplićući ju sa sadašnjošću. Predstavio je Zemun s dušom i šmekom, grad u formi u kojoj

nalazi 'raj na zemlji' ili u pjesmi opjevani 'kićeni Srijem'. Jedan od dragulja toga raja, Zemun, doživio je mnoge promjene. Mnoga plemena i narodi prolazili su, ratovali, ali i uništavali kulturno-povijesne spomenike. Međutim, uvijek je nešto ostajalo.

iseljeno i koliko su iskušenja preživjeli mnogi zemunski Hrvati u posljednjih četvrt stoljeća. »Iseljavanje Hrvata iz Zemuna iz raznih razloga traje više od 80 godina u kontinuitetu, a stalna su bila i doseljavanja pripadnika drugih nacija, već kako je kojem

godine izdvojen iz sastava Vojvodine i pripojen Beogradu. »Mnogim Zemuncima ova je odluka teško pala, pretpostavljali su da će Zemun u sastavu Beograda biti zapostavljen i od samostalnog grada se srozati na običan dio Beograda i izgubiti samoupravu, da će zaostati u razvoju. Sve to se vrlo brzo pokazalo točnim, ali novi naraštaji, osobito kolonista koji su preplavili Zemun, mislili su drugačije, njima je bilo najbitnije zvati se Beograđanima. Početkom rata 1991. godine međunarodni odnosi padaju na najnižu razinu. Ne poštuju se ne samo zakonske, nego ni temeljne ljudske norme ponašanja. Sve ono o čemu su mnogi ljudi s ovih prostora stoljećima maštali, osobito o suživotu i panslavizmu, za nekoliko se godina rasplinulo kao mjehur od sapunice«, završava dio priče o povijesti Zemuna Rajković.

ZAJEDNICA HRVATA ZEMUNA

Poslije rata iz devedesetih mnogi su Zemunci ostali bez svojih kuća, stanova, posla, otpremnina, dionica, s minimalnim mirovinama. Danas Hrvati u ovom gradu nemaju svojih škola, ustanova, svojih medijskih emisija, svojih predstavnika u lokalnoj i državnoj vlasti. Od 2002. godine, kad je osnovana, odnosno od 13. siječnja 2003. kad je uz puno problema registrirana Zajednica Hrvata Zemuna, konačno su nakon 60 godina dobili instituciju sa svojom nacionalnom odrednicom. Knjižnica i čitaonica *Ilija Okrugić* – Zemun obnovljena je uz pomoć članstva, Vlade Republike Hrvatske i župnika, mons. mr. **Antuna Kolarevića**, te u prostorijama župnoga doma crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije svečano otvorena u lipnju 2004. godine. U idućem razdoblju su uređene i druge prostorije, pa je 8. studenoga 2007. godine osnovano i Društvo hrvatske mladeži Zemuna, čiji je prvi predsjednik bio **Miroslav Lečer**, a njegov zamjenik **Darko Peršić**. Motor, duša i glava cijeloga procesa bio je Zvonimir Rajković,

neumoran i danas. »Sa skupinom istomišljenika upustio sam se u ovu, sa sadašnje vremenske distance slobodno mogu reći veliku avanturu. Naše aktivnosti nisu dočekane blagonaklono, osobito od tadašnjih vlasti. No, zakon-

vom *Lirika*. Inicirali smo i organizirali mnoga događanja, gostovanja raznih zborova, upriličili smo i nekoliko kazališnih predstava, cjelovečernjih programa naših udruga, poput sončanske *Šokadije* i drugih, čiji se programi

dobivamo minimalna sredstva, kojima nekako financiramo neke od naših redovitih aktivnosti. Od vlasti Republike Srbije i lokalne vlasti, nažalost ni od HNV-a, nemamo potrebnu potporu, samo obećanja. Naš veliki hendi-

preč. Jozo Duspara pruža veliku potporu

ske norme su morali poštovati i nakon puno peripetija uspjeli smo u svojim nakanama. Radili smo sustavno, pa smo tako opremili i otvorili knjižnicu i čitaonicu, a kasnije smo uredili i prostorije za Društvo hrvatske mladeži. Uspostavili smo i plodnu suradnju s hrvatskim udrugama iz Srijema i Bačke. Tijekom djelovanja u prostorijama Knjižnice i čitaonice *Ilija Okrugić* održali smo mnoge književne večeri, seminare iz mnogih područja, poput psihologije, karitativnog rada i mnogih tema iz života mladih. Ovogodišnja *Lira naiva* najzahtjevnija je manifestacija koju smo do sada organizirali. Prezadovoljni smo dolaskom tolikog broja naših pjesnika iz Vojvodine, Beograda i Hrvatske, te dužnosnika iz Subotice, ali sam istodobno i tužan zbog izostanka dužnosnika Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu. To je svako odsustvo osjećaja koliko nam je njihova nazočnost potrebna. Knjige iz naše knjižnice uzimaju na čitanje brojni župljani Zemuna nakon svake nedjeljne mise. U njezinoj arhivi imamo više od 5.000 naslova, te veliki broj hrvatskih glasila. Tiskali smo 2005. godine i knjigu lirskih pjesama **Ilije Okrugića** pod nazi-

Preč. Jozo Duspara u granicama svojih mogućnosti podupire rad Zajednice Hrvata Zemuna: »Drago mi je što u mojoj župi postoji jedna ovakva udruga, putem čijega rada se, uz sve teškoće, uporno njeguje baština Hrvata s ovih prostora, bilo vlastitim manifestacijama, bilo pozivanjem naših udruga na gostovanja u Zemunu. Manifestaciju *Lira naiva* doživio sam vrlo emotivno i mislim kako organizatori nisu u cijelosti ni svjesni koliko je to za nas značilo. Mislim da će to našim ljudima biti veliki poticaj za ustrajnost u radu, a i da će privući novo članstvo u udrugu.«

zasnivaju na očuvanju kulturne baštine hrvatskog naroda koji živi na ovim prostorima«, priča o povijesti i radu udruge Rajković. Poput većine udruga s hrvatskom odrednicom, i Zajednica Hrvata Zemuna u radu nailazi na mnoge probleme. Prostor za rad dobili su zahvaljujući razumijevanju župnika župe u Zemunu mons. mr. Antuna Kolarevića, a veliku potporu pruža im i današnji župnik, preč. Jozo Duspara. »Ovaj prostor zadovoljava samo osnovne potrebe udruge. Nažalost, nije u potpunosti odgovarajući glede realnih potreba, pa za ozbiljnije nastupe naših gostiju odgovarajući prostor moramo iznajmljivati. Dakako, poput ostalih, suočavamo se s financijskim poteškoćama. Od Republike Hrvatske

kep je i to što naša zajednica djeluje van AP Vojvodine, koja proračunski financira projekte udruga nacionalnih manjina putem natječaja. Kako je Zemun jedna od beogradskih općina, takovih natječaja jednostavno nema. Više puta smo apelirali na čelnstvo hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji da potaknu nadležne u Republici Hrvatskoj na postavljanje pitanja reciprociteta u svojim bilateralnim odnosima s Republikom Srbijom. To je neophodno, jer Hrvati žive i u drugim dijelovima Republike Srbije, u kojima je stanje puno drugačije nego u Vojvodini. Ovako se, nažalost, osjećamo prepušteni sebi«, pomalo ogorčeno završava priču Zvonimir Rajković.

Ivan Andrašić

SUSRET NA SALAŠU OBITELJI MIKOVIĆ

Više od šaha

Udruga HAŠK Zrinjski iz Subotice bila je 25. i 26. srpnja domaćinom šahistima ŠK Zrinski iz mjesta Stari Slatinik kod Slavonskog Broda, a za mjesto održavanja šahovskog susreta odabran je salaš obitelji **Stipana Mikovića** s Bikova. Susret dvaju klubova koji nose

ime hrvatskog velikana nije imao natjecateljski karakter već je cilj stvaranje mostova suradnje sa sličnim organizacijama iz Republike Hrvatske. No, ipak, spomenimo HAŠK Zrinjski iz Subotice pobijedio je rezultatom 4,5 – 1,5.

Gosti su prije šahovskog susreta posjetili Dom

Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, gdje ih je predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić** upoznao s 25-godišnjom povijesti stranke. Također su pohodili crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije na Bikovu i upoznali likovno stvaralaštvo bunjevačkih Hrvata, koje im je predstavila udruga *CroArt*. Za ovu prigodu u organizaciji *CroArta* iz Subotice održana je likovna kolonija na kojoj su sudjelovali slikari: **Mišo Boroš, Marta Ožvar, Kata Šetrov, Ruža Tumbas i Cilika Dulić Kasiba**.

Ovim je susretom dokazana neraskidiva veza između Hrvata koji su ostali na prostoru Vojvodine i onih koji su u matičnoj domovini, kao što je i odaslan poruka o nastavku suradnje.

Udruga *Zrinjski* i *CroAart* su još jednom dokazale kako se i

Slikarice Croarta

s malo novca može kvalitetno organizirati susret pripadnika hrvatskog naroda s jedne i druge strane granice. Pokazali su kako nije potrebno toliko novca koliko su potrebne suradnja i komunikacija i da je moguće ostvarivanje zajedničkih projekata.

Z. Ifković

Rezultat, kažu, nije bio bitan

Prijedsednici klubova o susretu

Miroslav Čuljak, predsjednik ŠK Zrinski iz mjesta Stari Slatinik.

Molimo Vas da nam predstavite mjesto iz kojeg dolazite?

ŠK Zrinski dolazi iz Starog Slatinika, mjesta nedaleko od Slavonskog Broda. Stari Slatinik je dio općine Brodski Stupnik, koju čine ukupno četiri naselja – Brodski Stupnik, Stari Slatinik, Krajačić i Lovčić, a ima oko 1.250 stanovnika. Naselje Stari Slatinik smješteno je na obroncima Dilj gore, na glavnoj prometnici brodskog Posavlja Nova Gradiška-Slavonski Brod-Požega, te na željezničkoj pruzi Zagreb-Vinkovci-Beograd. Južno od sela na oko 1,5 km izgrađena je autocesta Zagreb-Lipovac na trasi stare ceste Bratstvo-jedinstvo iz 1949. godine. Stanovništvo, kako u općini tako i u Starom

Slatiniku, bavi se poljoprivredom – vinogradarstvom, voćarstvom i povrtlarstvom. Kako je naselje u blizini Slavonskog Broda, veći dio stanovništva radi u Brodu. Dio stanovništva je šezdesetih i sedamdesetih godina odlazio na rad u inozemstvo, što je i danas slučaj, sve više otkako smo u EU. Nekad je selo imalo rudnik koji je prestao raditi između dvaju svjetskih ratova, imalo je i ciglanu koju je osnovao Mađar **Peter Geri**, koja je kasnije nacionalizirana i kao takva radila je do 80-ih godina prošlog stoljeća. Također je postojao pogon tvornice namještaja *Oriolik* iz Oriovca.

Kada je osnovan ŠK Zrinski iz Starog Slatinika? U kojoj ligi se natječete?

Šahovski klub Zrinski je osnovan 1999. godine i bilo bi

mi drago da doživi punoljetnost. Osnovali su ga zaljubljenici u ovu drevnu igru, među kojima i moja malenkost. klub je imao promjenljiv uspjeh, mnogi su igrači prolazili kroz klub, mnogi mladi igrači nakon šaha kada dođu u više godine idu u atraktivnije sportove – nogomet i slično. Pola igrača su iz drugih mjesta jer u blizini nema šahovskog kluba, osim Slavonskog Broda i Nove Gradiške. Klub je nakon osnutka nastupao u 5. ligi. Jedno je vrijeme igrao u 3. ligi pa ispao u 4. ligu. Ove smo godine opet ušli u 3. ligu i trenutačno se borimo za ostanak. Inače, šahovski klubovi, kao i drugi, muku muče s organizacijom, financijama, a sada sve više s propisima i novim kriterijima, tako da to sve više ubija volju za volonterskim radom. Selo ima nogometni klub osnovan 1947.

godine, koji se natječe u 1. županijskoj ligi, zatim zavičajno društvo, lovačko društvo, pjevačku skupinu, reklo bi se bogat društveni život.

Prenesite nam dojmove s dvodnevno boravka u Subotici i šahovskog susreta s HAŠK Zrinjskim iz Subotice.

Dolazak u goste HAŠK Zrinjskom u Suboticu je velika stvar i poticaj našem klubu, koji je, mora se priznati, jedan mali seoski klub. Odigravanje meča između dvaju istoimenih klubova je za mene bilo nešto više od šaha, a međusobni rezultat je u drugom planu. Ovo dvodnevno druženje je divno iskustvo. Upoznali smo kraj i ove ljude vrlo slične nama u Slavoniji, s istim i sličnim problemima i razmišljanjima. Posjet vašem kraju s naše strane je i moralna potpora

U Domu DSHV-a

ovom kraju i narodu da ostane i opstane na ognjištima gdje živi stoljećima. Želio bih da i druge mnogo važnije institucije s obiju strana granice idu u tom duhu. Veliko hvala za gostoprimstvo koje ste nam ukazali i širokog srca nas dočekali. Moje zahvale su posebno upućene obitelji Miković, na čelu s **Marinkom Mikovićem**, bratom Stipanom i ništa manje njegovom vrijednom suprugom **Aleksandrom**.

Predsjednik HAŠK **Zrinjski** i voditelj šahovskog odjela **Marinko Miković**

Nakon svibnja ponovno ste domaćin jednoj šahovskoj udruzi iz Republike Hrvatske. Imate li potporu institucija prilikom organiziranja susreta?

Kao što sam već naglasio, imamo potporu onih koji su prepoznali naše vrijednosti i učinkovitost, pa tako i naše institucije daju potporu koliko mogu, kao i logističku pri organiziranju ovakvih susreta. S obzirom na današnju gospodarsku situaciju sigurno

da to nije lako. Da bi se sve to postiglo, potrebna su financijska sredstva, rad, smisao i entuzijazam. Svake godine u susretima se dokazujemo i reproduciramo dobre rezultate, što su prepoznali i naši članovi, simpatizeri i vodeći kadrovi hrvatskih institucija.

Kava je suradnja između vaše udruge i udruge Croart?

Što se tiče suradnje s Likovnom udrugom *Cro-art*, imamo do sada najbolju suradnju i siguran sam da će ona teći dalje u kontinuitetu, što se i oslikava iz susreta u susret.

Kakvi su planovi ŠK HAŠK Zrinjski u idućem razdoblju?

Za idućem razdoblje *Zrinjski* se usredotočio na prvenstvo u ligi gdje smo vodeći na tablici i preostala su nam još dva koraka do ulaska u viši rang. Očekuju nas susreti u Belišću i Valpovu, održat ćemo godišnju skupštinu kluba, a poslije toga organizirat kategorni turnir za prvu kategoriju, a poslije poći na zaslužni odmor.

TJEDAN U BAČKOJ

Majstori, majstori

Spadam u one koji se teško odriču svojih stvari, pa čak i onda kada ne znaju što i gdje s njima. Nekako uvijek mislim – tko zna kada bio mogle zatrebati, pa je sigurnije da one budu tu u kutu nekog ormara ili pod slojem prašine na tavanu. E, preturajući tako po tim stvarima nađem ovih dana jednu staru torbu. Kožnu. Gledam je, obrćem, prava kvalitetna koža, a i model bi mogao proći, pa se pitam – što mi bi pa sam je tako neoprezno »čuš-nula« u stari ormar. Tim prije što je prije desetak godina nisam lako ni kupila, već na nekoj sindikalnoj prodaji, na tko zna koliko obroka. I taman kad sam se ponadala kako ću ovog ljeta nekoliko puta ponosita »prošetati« kožnu torbu, vidim u čemu je problem. Na jednom se mjestu koža izlizala od nošenja, što je izgleda i bio razlog da torba završi odložena među stare, nepotrebne stvari. Uporna da se ipak »ponovim«, mozgam kako bi se to moglo riješiti, dok mi nije sinula spasonosna ideja – od remena se može uzeti parče kože i zašiti na sporno mjesto. Ništa lakše. Barem sam tako mislila, dok nisam krenula u potragu za majstorom koji bi mi to uradio. Logički mi je bilo da prvo odnesem obučaru koji se bavi izradom kožne obuće. Računala sam – zna s kožom, ima strojeve i ništa lakše nego realizirati moju ideju. No, pokolebao me je već na prvi pogled. Vrta tašnu, gleda i odmahujući rukom, neumoljivo kaže – ne može. Nije baš da ne može, ali trebao bi sve parati, pa ponovno šivati, a to mu se očigledno nije radilo. Ne gubim nadu, jer imam svog obučara koji »u život vraća« svu obuću moje obitelji, a što ne bi pokrpao jednu običnu torbu. Kad i tamo »mrka kapa«, ili u prijevodu – nema on stroj na kojem bi se to moglo šivati. Dobro, ako ne mogu obučari, mogu tašnari, točnije mogu ako ih ima i ako rade. Uputim se u meni jedinu znanu torbarsku radnju, onu »pod crkvom«, a tamo katanac. Ne rade. Vrtim se, pitam imali još koji torbar u Somboru, ali svi odmahuju glavom. Bit će da je Sombor spao na samo jednog torbara, ako i on uopće nastavi raditi. A i što će nam torbari, urari, obučari, krojači, jorgandžije, sarači kada se sve što bi oni napravili ili popravili može kupiti za nekoliko stotina dinara. Nema veze što traje upravo onoliko koliko i vrijedi.

Jednom riječju, sve je postalo potrošna roba – nosi i koristi dok traje. Obuća, odjeća, bijela tehnika... Kako je krenulo, uskoro ćemo i mi sami, ili možda već i jesmo, biti ista takva potrošna roba.

Z. Vasiljević

DEJAN LOGARUŠIĆ, ČLAN POVJERENSTVA ZA PROPISE, PREDSTAVKE I ŽALBE PRI HRVATSKOM NACIONALNOM VIJEĆU

Znanje otvara putove

Samo kvalitetno povezivanje i mogućnost da se naši ljudi oslobode straha i da jasno stave do znanja tko su i što su, pridonijeti će jačanju naše zajednice i mreže

Dejan Logarušić iz Šida od prošle je godine član Povjerenstva za propise, predstavke i žalbe pri Hrvatskom nacionalnom vijeću. Jedini je iz Srijema u ovom stručnom pravnom timu, kojega sačinjavaju sedam diplomiranih pravnika. Osim toga Dejan je i član Općinskog vijeća Šida zadužen za socijalna pitanja, a na njegovu će se inicijativu uskoro u Šidu početi po prvi put održavati konzultativna nastava, točnije odjel Pravnog fakulteta za gospodarstvo i pravosuđe iz Novog Sada na kome je Dejan asistent. Od listopada pružit će se prilika svima onima koji žele početi ili nastaviti studij, da to učine u svome gradu. Prvenstveno mu je želja, kako nam je prilikom razgovora rekao, pomoći drugima, što je u dosadašnjem svom poslu nebrojeno puta i dokazao, samo ovoga puta u profesionalnom smislu, da pomogne mladima da se obrazuju i steknu diplomu koja će im u budućnosti omogućiti bolju egzistenciju. Mogućnost upisa na fakultet u Šidu imat će i građani Republike Hrvatske, jer će imati mogućnost za nostrifikaciju svoje diplome.

KVALITETNO POVEZIVANJE

S obzirom da je relativno kratko vrijeme u Povjerenstvu za propise, predstavke i žalbe pri HNV-u, pitali smo ga o dojmovima, dosadašnjem iskustvu u radu s pravnim timom, kao i o značaju postojanja Povjerenstva: »Povjerenstvo sve pravne propise

koji se trebaju spremati, temeljito obrađuje, nakon čega donosi prijedloge koje kasnije predsjedništvo HNV-a usvaja. Predstavljamo stručno pravno tijelo koje služi HNV-u i ujedno predstavljamo

kako iz svih tih ljudi izbija znanje i svi smo bili dobro spremni za radne zadatke. Mi smo to brzo i efikasno uradili, nakon čega se moglo vidjeti zadovoljstvo svih. S obzirom da sam upoznao cije-

i tamo postoje stručni i kvalitetni ljudi koji su željni uključiti se u rad HNV-a. Samo kvalitetno povezivanje i mogućnost da se naši ljudi oslobode straha i da jasno stave do znanja tko su i što su, pridonijet će jačanju naše zajednice i mreže

»Tko god ima bilo kakav problem, što s upravom, što s državnim tijelima, uvijek se mogu meni obratiti, kako predstavnici hrvatske nacionalne zajednice, tako i svi ostali. Tu sam da pomognem svima, svojim znanjem, obrazovanjem i sposobnostima i nije uopće važno je li taj netko iz Šida, Rume, Iriga ili nekog drugog mjesta u Srijemu. Nastojat ću riješiti njihove probleme ovisno o službi u kojoj imaju problem i sa svoje pozicije i funkcije koju obnašam, problem ćemo riješiti«, kaže Dejan

filtrar kroz koji prolaze statuti i svi ostali pravni propisi koje usvaja HNV. Iskreno, nisam ni znao da hrvatska zajednica Vojvodine ima takve kapacitete dok nisam postao član tog Povjerenstva. Tamo su iznimno stručni ljudi. Kada smo radili pravne stvari vezane za prosvjetu, vidio sam

lu ekipu Hrvatskog nacionalnog vijeća, shvatio sam kako doista svi vrlo stručno i profesionalno rade svoj posao i da su svi oni vrlo priznati u svojim sredinama gdje obavljaju svoje dužnosti. Siguran sam kako bi se HNV mogao proširiti i na ostale regije kao što je primjerice Zemun, jer

POMOĆ SRIJEMCIMA

S obzirom da obnaša dužnost člana Općinskog vijeća za socijalna pitanja, Dejan je u svom dosadašnjem radu imao prilike pomoći mnogima, kako socijalno ugroženim obiteljima, pojedincima, tako i onima kojima je bila neophodna pravna stručna pomoć, a tako i hrvatskim kulturnim društvima koja egzistiraju na području šidske općine. Kako ističe, Srijemci se u svakom trenutku mogu obratiti njemu za stručnu i bilo kakvu drugu pomoć: »U pravnom smislu, svi Srijemci uvijek mogu očekivati pomoć od mene. Prije svega zato što sam član Općinskog vijeća zadužen za socijalna pitanja, ali i za sve ostalo vezano za moju struku, stojim im na raspolaganju«, kaže Dejan. S obzirom da na području šidske općine egzistiraju dva hrvatska kulturna društva, navodi kako su ona svrstana u rang svih ostalih sudeći po sredstvima koja se izdvajaju iz općinskog proračuna: »Srbija je slobodna zemlja i nacionalne manjine imaju svoja prava isto kao i svi ostali. Hrvatsko kulturno društvo Šid ove je godine dobilo značajna sredstva iz općinskog proračuna i pomaže im se u radu isto kao i HKD-u

Ljuba. Hrvati svoja prava mogu ostvarivati podjednako kao i svi ostali. Ja sam tu uvijek da im pomognem«, ističe Dejan.

MOGUĆNOST ZA BOLJI ŽIVOT

Dejan je jedan od inicijatora otvaranja odjela Pravnog fakulteta za gospodarstvo i pravosuđe iz Novog Sada, koje će od listopada početi raditi u Šidu. S obzirom da je i sam asistent na tom fakultetu, ideja mu je bila omogućiti kako mladima tako i onima koji su iz nekog razloga prekinuli studij, da studij nastave u svom gradu, bez većih troškova koje bi imali da studiraju u Novom Sadu. Pruža se mogućnost i ljudima iz Hrvatske studirati u Šidu, s obzirom da će po završetku studija moći nostrificirati svoju diplomu: »Profesori fakulteta će dolaziti ovdje u Šid kako bi omogućili svim studentima da dobiju kvalitetno znanje. Mogućnost unapređenja svog znanja, reflektirat će se kasnije i diplomom pravnika, što će mnogima stvoriti mogućnost za veće napredovanje u životu. Ja sam htio pomoći svojim

ljudima tako što ću im dovesti fakultet u Šid kako ne bi morali plaćati visoke cijene školovanja u većim gradovima. Svi pripadnici hrvatske nacionalne zajednice su dobrodošli. Štoviše, kao pripadnik Hrvatskog nacionalnog vijeća u obvezi sam pomoći im, a tako i ostalima koji su zaposleni a željni su dobiti neko znanje, diplomu i živjeti bolje.« Kako ističe, upis je u tijeku i za sada ima dosta zainteresiranih, a postoji mogućnost i prelaska s drugih fakulteta sa svih godina studija. Dejan je koordinator i uglavnom se svi obraćaju njemu osobno, i kako nam na kraju razgovora ističe, inicirat će i otvaranje službe za pružanje besplatne pravne pomoći koja će zastupati interese pripadnika hrvatske nacionalne zajednice i svih ostalih manjina. Također, kako nam je rekao, želja mu je da jedan od gostujućih profesora na novootvorenom odjelu Pravnog fakulteta u Šidu bude i doktor pravnih znanosti **Slaven Bačić**, koga će sa zadovoljstvom pozvati da održi predavanje kao gostujući profesor.

Suzana Darabašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj temeljem članka 10. a u svezi s člankom 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš („Sl. glasnik RS“ br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta **SANDEX DOO** Subotica, Petra Kočića br. 11 Novi Žednik podnio je dana 29.7.2015. godine pod brojem IV-08-501-259/2015 zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Izgradnja postaje za opskrbu motornih vozila tečnim gorivom« na katastarskoj čestici 2636/2 KO Đurđin, Ulica Jovana Mikića br. 3 (45.944136°, 19.535739°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

TJEDAN U SRIJEMU

Ljetna priča...

Moglo bi se reći – dugo toplo ljeto, kako za one koji su odmor iskoristili na nekim lijepim turističkim destinacijama, a posebice za one koji ove vrele ljetne dane provode kod kuće. Posljednjih nekoliko dana uglavnom slušam priče svojih prijatelja koji su se vratili s godišnjih odmora, »napunili baterije« i krenuli u nove radne pobjede. Nekima taj period tek predstoji. Mnogi su još uvijek nesigurni u odluci provesti odmor kod kuće i planirani iznos novca potrošiti u neke druge, korisnije svrhe, ili ga pak ostaviti za »crni fond«. Ipak mnogi odlučit će se za neku bližu i jeftiniju destinaciju na nekoliko dana, jer su svi uglavnom mišljenja kako je bijeg od svega, pa bilo to makar i na kratko, potreban svima. Naravno da sve nas nakon odmora čekaju novi troškovi: novi računi za struju (za 12 posto skuplji), računi za vodu, telefone, kupovina opreme za školu i da ne nabrajam dalje, svi to već vrlo dobro znamo. Ali, što je tu je. A ljeto mami, kao i svakodnevne ponude turističkih agencija s atraktivnim destinacijama, o kojima mnogi danas mogu samo sanjati. Što se tiče Srijema, ne može se reći da građani nemaju izbora, kako brojnih kupališta, tako i šarolikih kulturnih manifestacija koje tek sada kreću u kolovozu. Kulturni sadržaji u Srijemu nude se sasvim besplatno, a na njima je samo naoružati se dobrom voljom, lijepim raspoloženjem i na tren zaboraviti na sumornu stvarnost. A to kako ćemo prezimiti zimu, kupiti ogrjev, platiti struju, vidjet ćemo. Kažu, bit će nam bolje. A da će nam biti bolje, obećavaju i iz šidske općine. Srpska napredna stranka, vladajuća u Šidu, postala je bogatija za 24 člana. Naime, cijeli općinski odbor Demokratske stranke Srbije proteklog je tjedna prešao u redove vladajuće stranke. Kako kažu članovi sada već bivše Demokratske stranke Srbije u Šidu, u toj stranci više nema ni morala, ni ideje za koju su se oni borili. Novi potpisnici pristupnice SNS-a izrazili su tom prilikom želju da općina Šid u skoroj budućnosti sliči sretnoj obitelji kao i u Srijemskoj Mitrovici i Staroj Pazovi, gdje se posljednjih godina osjetio vidni gospodarski napredak. Najavljen je zajednički rad na svim poljima, kako na teritoriju grada Šida, tako i u mjesnim zajednicama. Također je rečeno kako će sve njihove snage biti usmjerene na otvaranje industrijske zone, kako bi i ova najzapadnija općina u Srijemu krenula stazama razvoja kao i ostale općine u okolici. Još jedna ljetna priča, ili konačan put ka ostvarenju željenog cilja, pokazat će vrijeme.

S. D.

POGLED NA MOROVIĆ

Na dvjema

Jedna od destinacija koja mami mnogobrojne posjetitelje svojim prirodnim ljepotama, stoljetnim šumama hrasta lužnjaka i bogatom poviješću, svakako je Morović, mjesto u šidskoj općini. Morović je veoma staro naselje smješteno na dvjema rijekama – Bosutu i Studvi, a arheološka istraživanja potvrđuju kako datira još iz prapovijesti. Neki podaci ukazuju da je prvo naselje napravljeno prije 7.000 godina na ušću Studve u Bosut. Na samom početku Morović je bio tek posjed, a negdje od XVI.

stoljeća spominje se kao kaštel – utvrđenje (oppidum, caastrum Maroth). Prema prvim podacima, Morović je bio mjesto gdje su većinu stanovništva činili katolici, a po prvi put u pismenim izvorima Morović se spominje 1239. godine kao morovički arhiđakoniat. Kao arhiđakoni spominju se **Grgur** (1334. godine), **Benedikt** (1339.), **Šimun** (1438.). Ogromni povijesni značaj, ljepota prirode moravičkih šuma, dvije prelijepe rijeke Bosut i Studva, i uznapredovani ruralni turizam, dovoljni su razlozi

radi kojih biste trebali posjetiti Morović.

OSTACI TVRĐAVE NA OBALI RIJEKE

Kako biste došli do središta sela morate prijeći prvi od ukupno četiri željezna mosta preko rijeke Bosut, s kojeg ne možete, a ne primijetiti preostale zidine nekadašnjeg starog grada, tvrđave. Povijesni podaci govore kako je tvrđava sagrađena polovicom XII. stoljeća i smatra se da je to »mađarski grad iz 1154. godi-

ne koji je bio svojina i despota **Đurđa**«. Utvrđenje je izgrađeno od opeke, a bedemski zidovi su prilično masivni s debljinom od 2 metra. Tvrđava leži na povišenom terenu s kojeg se Studva ulijeva u Bosut. Postoji i legenda,

Izložene su starine

riječama

Most na Bosutu

s obzirom da arheološka istraživanja na tom prostoru nisu izvršena, o tajnim hodnicima koji idu na razne strane, pa čak i ispod Bosuta. A ono što posebice zadivljuje jesu njezine zidine koje odolijevaju zubu vremena i

stalnoj prisutnosti vode. Tvrđava je nekada bila opasana kanalima sa svih strana, a danas je jedan od kanala nasut. Vjeruje se kako je i Studvi promijenjen tok zbog neobične krivine udesno, baš kako i odgovara zaštiti bedema nekadašnjeg utvrđenja.

ako poželite dalje u selo, onda i most preko rijeke Studve. Željezni most na Bosutu je liven u Pešti 1898. godine. Podignut je preko rijeke 1900. godine. Ranije je tu bio drveni most, a prije njega prevozile su skele preko Bosuta i Studve. Željezni most na rijeci Studvi sagrađen je 1902. godine. I on je liven u Pešti. Kao i za bosutski most, materijal je dopremljen lađama rijekama Dunavom, Savom, Bosutom i Studvom. Danas su oni oštećeni i nisu odoljeli zubu vremena. Prijeko im je neop-

hodna sanacija, a kako saznajemo od predsjednika Mjesne zajednice sela, veći dio posla nakon utvrđivanja trenutnog stanja je urađen: »Stručnjaci s Građevinskog fakulteta u Novom Sadu izvršili su pregled i uradili tehničku dokumentaciju prema kojoj je ustanovljeno kolika je oštećenost mosta. Trenutačno je raspisan tender za izradu projektne dokumentacije koja bi se trebala ovih dana završiti, kako bismo znali koliko novca nam je potrebno za sanaciju«, kaže **Živko Dreko**vić, predsjednik

Obnovljen stari bunar

MOSTOVI

Dva od ukupno četiri mosta morate prijeći kako biste ušli u samo središte Morovića, najprije most preko rijeke Bosut, a

Razvija se ruralni turizam

Živko Drešković

Anđelka Pinić

Hodočasničko svetište

Mjesne zajednice Morović. Kako nam tijekom razgovora navodi, u selu uspješno rade Šumarija i Mehanizacija, Zemljoradnička zadruga *Graničar* i Vojna ustanova *Morović*. Iz Morovića ima najmanje zaposlenika, a ljudi u selu se uglavnom bave poljoprivredom i voćarstvom. Mladi sve češće napuštaju selo. Oni koji nemaju posao, imaju mogućnost sezonske zarade prikupljanjem žira, branjem gljiva, puževa... U posljednje vrijeme u selu je sve atraktivniji razvoj ruralnog turizma: »U selu imamo tri obitelji koji se otvorili etno kuće: *Gagijevo sedlo*, *Vila Nova* i *Vila Sunce*. Mjesna zajednica posjeduje katamaran, pa kada gosti dođu iz velikih gradova i iz inozemstva, rado im ustupamo kako bi razgledali prirodne ljepote našeg mjesta. S obzirom da imamo tradicionalnu manifestaciju *Morovički ljetni dani*, u okviru kojih organiziramo razne

vrste natjecanja i etno festivale, nadamo se da ćemo u nekom idućem razdoblju uspjeti obogatiti i uljepšati sadržaje pokraj rijeka, kako bi nam ljudi u što većem broju dolazili«, kaže Drešković.

GAGIJEVO SEDLO

Uputili smo se prema prvoj destinaciji, etno kući *Gagijevo sedlo* smještenoj uz rijeku Studvu gdje ljubitelji ribolova mogu nesmetano uživati. U *Gagijevom sedlu* pruža se mogućnost uživati u prirodi, a u okviru kompleksa smješten mali ZOO u kojem obnitavaju magarci, zečevi, koze, ovce, golubovi, paunovi, konji i poniji koji se mogu jahati. Starijima se pruža mogućnost rekreacijskih aktivnosti: pomoć u štali, vožnja čamcem, biciklom. Ljubitelji starina mogu pogledati izložene stare eksponate i kušati domaću ukusnu srijemsku hranu. Za najmlađe je, uz

dječje igralište, osiguran veliki broj igračka. *Gagijevo sedlo* vlasništvo je **Anđelke** i **Miroslava Pinića**, koji su godinama radili u inozemstvu. Poželjeli su se, kako kažu, vratiti u rodni Morović, u njemu okupiti sve generacije na jednom mjestu, odbačenim predmetima udahnuti dah novoga života, a prevagnula je i ljubav prema životinjama: »Početak cijele ove priče bila je ljubav prema konju. Ta se ljubav rodila najprije kod mog sina koji je postao strastveni zaljubljenik u konje i jako voli jahanje. Dok smo živjeli u inozemstvu gdje je pohađao školu jahanja, stalno je govorio kako bi želio imati konja. Odlučili smo se vratiti i biti svoj na svome, pokušati ostvariti najprije njegove želje, a potom i mi svoje. Ja se bavim sakupljanjem starih stvari, suvenira. Suprug je, još dok smo živjeli u inozemstvu, kupovao zemlju i na kraju ukupnio svoj posjed. Danas se

bavi proizvodnjom duhana. Ideja je potekla prije 15-ak godina«, rekla nam je Anđelka Pinić.

Netaknuta priroda, rijeke, povijesne građevine, iščekuju turiste i putnike namjernike koji će, sigurna sam, u Moroviću uživati.

Suzana Darabašić

VOJNA USTANOVA MOROVIĆ

U neposrednoj blizini Morovića nalazi se Vojna ustanova *Morović*. Osim bogate ponude lovne divljači, lovišta i vojne ustanove imaju iznimno dobro organiziranu pratnju u lovu, objekte za smještaj gostiju u autentičnom lovačkom stilu i bogatu ponudu hrane i pića. Danas je Vojno lovište otvoreni turistički centar. Nekada je to bilo mjesto predviđeno za **Josipa Broza Tita**, iako u njemu nikada nije bio. Kompleks Morović raspolaže s 2.850 hektara šumskog kompleksa. Tu je i ribnjak *Brek*, prirodni rezervat bogat šaranom, štukom, amurom, tolstolobikom i drugim slatkovodnim ribama. Tu se nalazi i atraktivno lovište s izuzetnim primjercima visoke divljači kao što su: europski jelen, srna, jelen lopatar i divlja svinja.

Etno kuća Gagijevo sedlo

Massimo i Matija u Novom Sadu

NOVI SAD – U sklopu *Novosadskog muzičkog ljeta*, u novosadskoj je Sinagogi u ponedjeljak održan koncert **Massima Savića i Matije**

Dedića. Slavni pjevač i renomirani pijanist izvodili su jazz standarde u njihovom specifičnom viđenju.

Riječki Syleth pobjednik Gitarijade

ZAJEČAR – Nagrada stručnog žirija 49. Gitarijade u Zaječaru pripala je mladom riječkom demo sastavu *Syleth*. Ovaj četverac je svojim pjesmama o silama koje pokreću ljude i svet te o problemima koje pojedinac proživljava kada se sa njima suočava, osvojio srca deveteročlanog stručnog žirija.

Riječani su osvojili nagradu koju čini snimanje, izdavanje albuma i PR potpora, a dobili su i specijalan poklon – gitaru marke Vox s logotipom *Zaječarskog piva*.

Bodrogfest u Monoštoru

MONOŠTOR – U Monoštoru će danas i sutra biti održan Festival tradicije, kulture i hrane XI. *Bodrogfest*. Manifestacije počinje večeras natjecanjem u kuhanju fiš paprikaša *Bodroški kotlić*. Manifestacija se nastavlja sutra u 10 sati programom za djecu. Slijede izložba fotografija i interaktivna izložba Svjetskog fonda za zaštitu voda, a tema obje izložbe je Dunav. Svečano otvorenje *Bodrogfesta* je u 12 sati uz tradicionalni defile jahača i fijakera. Na otvorenju će nastupiti dječje skupine KUDH *Bodrog* iz Monoštora i HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega, kao i zbor *Bodroški mališani* iz Monoštora. Na koncertu koji u 16 sati počinje u crkvi Svetog Petra i Pavla sudjelovat će KUDH *Bodrog*, VS *Quinta Divina*, zbor *Iuventus Cantat*, zbor *Car Konstantin i carica Jelena* i GKUD *Ravangrad* iz Sombora, kao i *Musica Viva* iz Lemeša. Nastup kulturno-umjetničkih društava je u 18 sati na središnjoj pozornici, a organizatori najavljuju sudjelovanje *Kranjčevića*, *Bodroga*, *Ravangrad*, URB *Rumunka* iz Monoštora, MPS *Baje* iz Ivanovca (Hrvatska) i HKC *Srijem* iz Srijemske Mitrovice. U večernjim satima, nastupit će **Dušan Svilar**, a poslije toga slijedi program za mlade.

Z. V.

Poziv za sudjelovanje u Etno kampu Hrvatske čitaonice

SUBOTICA – Volite li glumiti, recitirati ili plesati? Volite li pjevati, kuhati ili izrađivati razne predmete? Volite li se družiti, svirati i

igrati se? Onda je Etno kamp Hrvatske čitaonice pravo mjesto za Vas. VIII. Etno kamp Hrvatske čitaonice za učenike osnovnoškolske dobi bit će održan posljednje sedmice kolovoza, od 24. do 28. kolovoza 2015. godine. Prijave se primaju do 20. kolovoza na telefon 069 101 70 90 ili na e-mail: bernadica@gmail.com.

Kao i prijašnjih godina planiran je jednodnevni izlet te rad s djecom u brojnim radionicama (dramska, recitatorska, glazbeno

– folklorna, kreativno – manuelna...) koje će realizirati obučeni radioničari u popodnevni satima. Posljednjeg, petog dana djeca će prirediti prodajnu izložbu svojih uradaka te završnu priredbu na kojoj će pokazati što su naučila u kampu. Cijena petodnevnog boravka u kampu je 1.000 dinara.

Recikliranje na festivalu Life after Oil

ZAGREB – Kratki igrani film *Recikliranje* redatelja **Branka Ištvančića** koji je snimljen u okviru omnibusa *Zagrebačke priče* uvršten je u selekciju festivala pod nazivom *Life after Oil* koji će se održati od 7. do 9. kolovoza 2015. u gradu Martis na otoku Sardiniji u Italiji. Film će se natjecati za jednu od vrijednih novčanih nagrada u selekciji od samo četiri odabrana filma u kategoriji kratkog igranog filma. Ovo je još jedan u nizu svjetskih festivala na kojima sudjeluje ovaj film.

Olakšano funkcioniranje ustanova kulture

BEOGRAD – Ministarstvo kulture i informiranja priopćilo je kako je usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama od suštinske važnosti za funkcioniranje kompletnog sustava kulture u Republici Srbiji. Ovim izmjenama javne nabave u oblasti kulture maksimalno su pojednostavljene i usklađene s direktivama Europske unije.

Izmjenama i dopunama Zakona ispravljeni su apsurdni, poput raspisivanja javnih nabavi za angažiranje glumaca, dirigenata, redatelja, konzervatora, pisaca za predstavljanje vlastitih knjiga, kao i obveza raspisivanja javne nabave za svaki naslov za potrebe javnih knjižnica, navodi se u priopćenju.

Samim tim, ustanovama kulture bit će znatno olakšano planiranje programa, repertora, sezona i obavljanje drugih redovitih aktivnosti koje su prethodnim Zakonom bile usporene.

U SUBOTICI OTVORENA IZLOŽBA SLIKA S PROŠLOGODIŠNJEG SAZIVA MEĐUNARODNE LIKOVNE KOLONIJE BUNARIĆ

Umjetnost kao dar susreta

Predstavljeni umjetnici nisu samo distancirani promatrači prirodnog i ljudskog svijeta, nego osjetljivi tumači života i to na način da svojim gledanjem i viđenjem, odnosno likovnom materijalizacijom otkrivaju ono nevidljivo u vidljivom, kazao je otvarajući izložbu vlč. Dragan Muharem

U okviru proslave ovogodišnje Dužijance, u svečanoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* u Subotici prošloga je četvrtka otvorena izložba radova s 18. međunarodne likovne kolonije Bunarić 2014. Lanjski saziv okupio je 44-ero sudionika, mahom amaterskih slikara, među kojima i više od dvadeset članova Likovnog odjela Centra koji organizira ovu likovnu manifestaciju. Osim autora iz Srbije (Subotica, Sombor, Srijemska Mitrovica, Ada, Crvenka, Beograd) na koloniji su sudjelovali i autori iz Hrvatske (Osijek, Vinkovci, Slavonski Brod).

NAJUSPJELIJI RADOVI

Na već tradicionalnoj izložbi kojom se prezentiraju postignuća s prošlogodišnjeg saziva može se pogledati po jedan, prema ocjeni selektorice, akademske grafičarke **Jasmine Vidaković Jovančić**, najuspjeliji rad svakoga sudionika. Radi se o radovima nastalim u realističkoj maniri, uz tek pokoji izlet u apstrakciju, a glede tematike dominiraju ovdašnji ravničarski pejzaži i prizori iz prirode, dok manji dio postava čine slike s gradskim motivima kao i »mrtva priroda«.

Nazočne na otvorenju izložbe pozdravila je nova vodi-

teljica Likovnog odjela HKC *Bunjevačko kolo* **Ivana Vukov** koja se ovom prigodom također zahvalila svojoj prethodnici na toj dužnosti **Nedeljki Šarčević**.

OSJETLJIVI TUMAČI ŽIVOTA

Izložbu je otvorio vlč. **Dragan Muharem**, ističući kako je najsnažnija riječ ove večeri – susret budući da je, kako je naglasio, umjetnost dar susreta.

»Slike koje nas okružuju nastale su iz susreta umjetnika sa stvarnošću. Dogodio se spoj unutarnjeg i vanjskog svijeta, a zapis toga susreta ovjekovječen

je na platnu. Umjetnici nam, stoga, otvaraju dimenzije svijeta i života koje inače izmiču, ostaju van domašaja površnog, svakodnevnog pogleda. Vode nas u razumijevanje onog odsutnog, nevidljivog i neprikazivog. U tom pogledu, predstavljeni umjetnici nisu samo distancirani promatrači prirodnog i ljudskog svijeta, nego osjetljivi tumači života i to na način da svojim gledanjem i viđenjem, odnosno likovnom materijalizacijom otkrivaju ono nevidljivo u vidljivom, da u onom 'običnom' otkrivaju dimenziju 'neobičnog', točnije da u naš pogled dovode ono odsutno ili samo prividno odsutno, slojevito, višeznačno – a bitno«, kazao je Muharem.

U sklopu otvorenja izložbe nastupio je i zbor s Palića pod ravnanjem **Krisztine Máté** koji je izveo nekoliko dalmatinskih pjesama.

Izložba u HKC *Bunjevačko kolo* može se pogledati do 15. kolovoza, odnosno do kraja ovogodišnjeg, 19. saziva Međunarodne likovne kolonije *Bunarić* koji počinje u četvrtak, 13. kolovoza.

D. B. P.

Izložbu je otvorio vlč. Dragan Muharem

KOLONIJA U ERNESTINOVU

Pola stoljeća umjetničkog djelovanja Mate Tijardovića

Prvi vikend u kolovozu već godinama je rezerviran za otvaranje jedinstvene kolonije u Hrvatskoj, Ernestinovačke kolonije, prve i najpoznatije kiparske kolonije izvorne umjetnosti. Ovoga vikenda, taj prekrasni događaj dopunjen je još samostalnom izložbom **Mate Tijardovića**, utemeljitelja udruge *Petra Smajića*, osnivača i voditelja Ernestinovačke kolonije u povodu 50.

kojemu će se Ernestinovo, pa i čitava regija teško odužiti i dostatno zahvaliti, jer je umjetničku ernestinovačku priču pronio diljem Europe i diljem svijeta.

Obraćajući se nazočnima, Tijardović je priznao da mu godi ovo priznanje njegove sredine, ljudi i prijatelja s kojima je odrastao a drago mu je da je znan i diljem svijeta jer izložbe je imao u Austriji, Italiji, Češkoj, Francuskoj, Njemačkoj,

obljetnice umjetničkoga rada i izlaganja, tog prvog izlaganja na zajedničkoj izložbi naivnih umjetnika u Zagrebu u siječnju 1965. godine.

Ponovno na koloniji stvara deset kipara i isto toliko slikara, pa će galerija i park skulptura biti obogaćeni za još toliko vrijednih uradaka, a kako je park skulptura već uredno popunjen, pa gotovo i ulica skulptura, najdulja ulica u Ernestinovu, prometnica od Osijeka prema Vinkovcima, po svemu sudeći, za koju godinu bit ćemo svjedoci da će Ernestinovo postati selo skulptura.

Spomenuo sam i izložbu u prostorima galerije a otvarajući ju, načelnik je općine **Matija Greif** naglasio iznimnu stvaralačku snagu i božji dar Mate Tijardovića,

Mađarskoj, Poljskoj, Ukrajini i u Njujorku, no njemu osobno ipak su draže one u Zagrebu, Dubrovniku, Makarskoj, Osijeku, Vukovaru, Brođancima i malenom selu Radikovci. Srcu su ipak najbliže izložbe u Omišu, a nakon toga i u svih 17 sela poljičkoga kraja. Tamo je radio u kamenu, pa i ovdje ponekad, ali opio ga je srijemski hrast, ali radio je i u orahu, trešnji, klenu, brezi, javoru. Njegovih je skulptura posvuda, od Njujorka do Tokija, ali najdraže mu je priznanje pape **Ivana Pavla II.**, kojemu je pok. biskup **Ćiril Kos** odnio jednu skulpturu, a on je uzvrtio srebrnom medaljom. S papom se susreo i u Đakovu, gdje je u dvoru biskupije njegova skulptura Ivana Pavla II.

S. Ž.

KULTURAMA

Svestrani umjetnik Ante Vukov

Na današnji dan, 7. kolovoza 2012. u 57-oj godini života preminuo je književnik i konceptualni umjetnik **Ante Vukov**, jedna od najsamosvojnijih osobnosti hrvatske književne i likovne scene u Vojvodini. Rodio 1955. u Subotici, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. Sredinom sedamdesetih studira indologiju, što će biti od presudne važnosti i za njegovo književno stvaralaštvo – pojedine idejne sastavnice slika svijeta Istoka postat će integralnim dijelovima njegova (i umjetnička) svjetonazora. Vrijednosti uzmičanja od svijeta, nenasilnosti, posvećenosti miru, prihvatu sudbine, traganje za smislom života koji nije zadan, zalaganje za trpljenike nepravdi... činit će bitne odrednice njegove poetike.

S uspjehom se bavio i vizualnim umjetnostima, stvarajući u suvremenim likovnim izrazima – performanceu, konceptualnoj umjetnosti, intervencijama u prostoru... Još kao teenager bio je najmlađim članom čuvene avangardne subotičke umjetničke skupine *Bosch+Bosch*, a njegova najvažnija likovna djela, nastala mahom sedamdesetih i osamdesetih godina XX. stoljeća, nalaze se u nekoliko muzeja avangardne umjetnosti na prostoru bivše Jugoslavije te u brojnim privatnim zbirkama, među ostalim i u čuvenoj zbirci **Marinka Sudca** iz Hrvatske. Pa ipak, njegov bogati opus u likovnom stvaralaštvu još uvijek nije na pravi način valoriziran te, kao takav, zahtijeva temeljno izučavanje i kompetentno vrednovanje. Osamdesetih, pak, godina XX. stoljeća bio je član neformalne kazališne skupine iz Zagreba *Kugla glumište*, s kojom se okušao i kao glumac.

Pod utjecajem starijeg brata **Petra**, Vukov se u književnom životu javlja koncem 70-ih godina prošlog stoljeća, objavljujući u periodici (*Rukovet*, *Simposion*...). Za života je objavio tri zbirke pjesama: *Zlato istočnog sutona* (1986.), *Ruža vetrova* (1990.), *Vrati vrieme: cjelovita pjesmarica* (2005.) te jedan roman *Kuća porculanske lutke – A porcellánbaba háza* (2003.), koja je nedavno imala i svoje drugo izdanje objavom u Hrvatskoj. Posthumno mu je – 2013. – u nakladi NIU *Hrvatska riječ* objavljena zbirka pjesama *Boca bez poruke*, koja je dobila nagradu *Antun Gustav Matoš* za najbolju knjigu poezije vojvođanskih Hrvata objavljenu od 2011. do 2013. U književnosti subotičkog književnog kruga bio je poznat kao osebujna osoba, samozatajnoga držanja, pjesnik i prozaik nesvakidašnjega senzibiliteta, koji je stvorio jedno od najrelevantnijih književnih opusa u recentnoj hrvatskoj književnosti u Vojvodini. Stoga ga se valjalo i prisjetiti u ovoj rubrici o trećoj obljetnici smrti, dakako uz poziv na čitanje i istraživanje njegova vrijedna djela.

T. Žigmanov

33

O HIGIJENSKIM NAVIKAMA BUNJEVAČKIH HRVATA NA PRIJELAZU XIX. U XX. STOLJEĆE (7.)

Njega lica gradskih žena

Žene koje su se »nosile« građanski u potpunosti su usvajale važeće modne trendove. Koliko je teško bilo tadašnjem društvu prihvatiti promjene u svijetu mode svjedoči citat iz članka u kojem se kritiziraju gospođice koje upotrebljavaju šminku:

»(...) Otkako postoji ogledalo na svijetu, žene se nastoje poljepšati. Pa to nije pogreška. Čovjek rado gleda oko sebe lijepa lica. Prirodno je da će prije poljubiti čisto njegovanu ruku, nego prljavu s crnim noktima. Kad čovjek danas prošetna korzom, a dosta je da malo bolje pogleda damu koja mu sjedi nasuprot u tramvaju, mora često da se zaprepasti. Čini utisak harfe. Obrve? Gdje su danas kod žena od boga stvorene lučne, guste obrve (...) Kako su odvrtni bijeli zubi između cinober crvenih neprirodnih usnica. I njihova vlasnica još misli da je vrlo lijepa. Svijetom kola mišljenje da ako se netko pojavi u finom društvu bez ruža, to je kao da se pojavi bez haljine (...) Pođimo dalje, držiš li da je lijepo ako tko pusti da mu narastu veliki nokti kao pandže od mačke? Još ih onda nacrvni. Možeš li zamisliti da se takva namazana ruka sklopi na molitvu...« (s.n., 1938:9).

NJEGA USTA I ZUBA

Tragovi postojanja četkice za zube datiraju još iz vremena 3.500 godina prije Krista, što dokazuju arheološki nalazi pronađeni u egipatskim piramidama. Prvu drvenu četkicu za zube u Europi spominje u svojoj autobiografiji **Anthony Wood** u Engleskoj 1690. godine. Četkicu za zube sličnu današnjoj napravio je **William Addis** 1780. godine u Engleskoj, a u

SAD-u je četkicu patentirao **H. N. Wadsworth** 1857. godine i počeo masovnu proizvodnju. Četkicu za zube s umjetnim vlaknima prvi je patentirao **Du Pont** 1938. godine. Iako je kroz povijest bilo različitih smjesa korištenih za pranje zuba, moderna pasta za zube nastala je u 18. stoljeću na temelju iskustva britanskih i američkih ljekarnika (mješavina smole, cimeta i aluminija, te vodikova peroksida i sode bikarbone). Prva pasta za zube u tubi napravljena je 1892. godine. Do Prvog svjetskog rata bio je popularan prah za održavanje higijene zuba.

Kao sredstvo za pranje zuba kazivači su najčešće navodili sodu bikarbonu.

»Tridesetih godina su imali četkice za zube, prali su ih soda bikarbonom i pepelom od čutke (taj pepeo je bio sitan i mek).« (kazivač iz Đurđina)

Svjesni kako soda bikarbona

razara gleđ zuba, kao alternativno sredstvo koristili su fini pepeo kojim su natrijali zube četkicom i zatim ispirali usta.

»Znam da su imali četkice za zube i prije nego što su išli negde, morali su oprati zube. Nisu uvijek imali paste za zube, nego su od nečeg pravili čime su se prali zubi.« (kazivač iz Subotice, rođen 1930. godine na salašu u Verušiću)

Svi su kazivači o pranju zuba uglavnom govorili isto. Kako su gotovo svi suglasni oko tehnologije i sredstava za pranje zuba, zaključuje se da su se zubi ipak prali. Međutim, pranje zuba nije bilo svakodnevno ili višekratno tijekom dana kao danas, već su se zubi prali uglavnom kada se nekamo odlazilo.

PRAŠAK ZA ZUBE

U *Subotičkim novinama* napisan je recept za »vrlo dobar prašak za zube«, a koji se pravi na

sljedeći način:

»Uzmi dobro pečene gornje kore od kruva, pa ju na žari sago-ri i u prah stuci, ovom prašku dodaj malo obične soli, na 15 grama praška 3 grama soli, sve ovo dobro izmiješaj i upotribi kao i drugi kupovni prašak.« (s.n. 1898:3)

Imućnijima je pokraj sredstava za pranje zuba u ljekarnama bilo dostupno i sredstvo za ispiranje usta »Odol« (reklamni oglas iz 1924. godine). Navedeno sredstvo služilo je kao antiseptičko sredstvo za njegu i čišćenje zuba.

Kazivač iz Verušića navodi još jednu zanimljivost vezanu za zube, a to je moda zlatnih zuba, koja je trebala prikazati bogatstvo njihovih vlasnika, a bila je popularna tridesetih godina 20. stoljeća. Kako on ističe: »Ti koji su imali zlatne zube, stalno su se smijali kako bi svi vidli zlato u ustima.«

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

»Poslijeratni uzlet« pokrajine Vojvodine (do 1988.)

Ove je godine nedavno, 31. srpnja, bio jedan »interesantan« sedamdesetogodišnji jubilej, koji je prošao skoro bez pozornosti i proslave. Naime, na ovaj dan 1945. godine na Skupštini izaslanika naroda Vojvodine odlučeno je da Autonomna Pokrajina Vojvodina uđe u sastav federalne Narodne Republike Srbije. Tada je prvi put službeno spomenut naziv Vojvodina. Članovi vladajuće SNS (pogotovo iz Vojvodine) ovaj datum, jubilej ne priznaju (i s autonomijom Vojvodine »imaju problema«), ali zasad je ovo službeno (vidjet ćemo što će se dogoditi poslije izbora za Skupštinu Vojvodine iduće godine).

SUDBONOSNI DOGAĐAJI 1944.-45. GODINE

Naredbom Glavnog štaba Vojvodine, 17. listopada 1944. godine formirana je Vojna uprava s dvjema vojnim oblastima: za Banat i za Bačku i Baranju, i GŠ je preuzeo svu izvršnu i sudsku vlast. Skoro polovica stanovništva (Mađari 26 posto i Nijemci 21 posto) proglašeno je »kolektivnim krivcima« i planirano je njihovo iseljenje. U slučaju Nijemaca to se i ostvarilo, a Mađarima je kasnije »malo progledano kroz prste« i odvedeni su na Srijemski front i u radne bataljune. Počela je i druga kolonizacija, prije svega »boraca«, a kasnije i drugih (uglavnom Srba i Crnogoraca). Oni su dobivali kuće i posjede Nijemaca, tako da su početkom 1946. godine više od polovice stanovništva Vojvodine bili Srbi (novo promijenjeno etničko stanje Pariška mirovna konferencija je šutke prihvatila). Kao što je došlo do etničke promjene sastava stanovništva, tako je došlo do promjene i u vlasništvu nad zemljom i tvornicama u korist države. U pravu ovaj se čin naziva »nacionalizacijom ili izvlaštenjem«. U Vojvodini je i dandanas najveći postotak »državnog vlasništva« nad poljoprivrednim zemljištem (oko 40 posto) i nikako da se izvrši »denacionalizacija«.

RAZDOBLJE OD 1948. DO 1955. GODINE

Poslije okončanja II. svjetskog rata i »hladnoratovske« podjele pobjednika, Jugoslavija se u početku priključila tzv. »socijalističkom bloku«. Poslije sukoba s »Informbiroom« 1948. godine, Jugoslavija se sukobljava s »istočnim blokom« i formalno se distancira od SSSR-a, balansirajući između dvaju hladnoratovskih svjetskih blokova. Međutim, vladajuća »socijalistička« ideologija koristila je iste izvore (marksizam-lenjinizam) pa su tako osnovna rješenja u uređivanju, planiranju i rukovođenju državom proizišla iz tih doktrina i često su bila slična i skoro identična, naročito u početku socijalističke ere. Ovaj je sukob značio i hermetički zatvorenu granicu prema Mađarskoj, i sve do pomirenja sa SSSR-om u Vojvodinu se nije ulagalo, a nastavljena je i predratna praksa premještanja industrijskih pogona. Nalozima centralnih planera rijetko se odupiralo (u slučaju subotičkog *Ruffa*, kasnije *Pionir* to se dogodilo). Osim nacionalizacije industrijskih pogona, izvršena je i eksproprijacija na većini privatnih zemljišnih posjeda (»agrarna reforma«) i stvarana su velika društvena gazdinstva koja su postala

nositelji planske poljoprivrede, ali i čuvari životnog standarda stanovništva. Druga kolonizacija je donijela promjenu u poljoprivrednoj proizvodnji. S radno intenzivne poljoprivrede, kojom su se bavili Nijemci, prešlo se na radno manje intenzivnu poljoprivredu, tj. gajenje žitarica i kukuruza, što se rješavalo mehanizacijom, a sve se ovo kasnije odrazilo i na razvoj stočarstva, povrtlarstva i vinogradarstva. Višak radne snage iz poljoprivrede nalazio je zaposlenje u gradovima, u novim industrijskim pogonima.

POSTUPNA DECENTRALIZACIJA

U Jugoslaviji je u početku, od 1945. do 1948. godine funkcionirao nekakav »višepartijski sustav«, međutim poslije sukoba sa SSSR-om zavladao je strogi centralizirani jednopartijski sustav. Političkoj eliti, poučenoj iskustvom iz bivše Jugoslavije, bilo je jasno da strogi centralizam ne vodi u dobrom smjeru i polako su počeli mijenjati sustav. Zato se 1953. godine donosi Ustavni zakon koji uređuje: »područje organizacije vlasti i osigurava daljnji razvitak socijalističkih i demokratskih odnosa i svestranog napretka i slobode ljudi«. Istovremeno se vrši reorganizacija lokalne vlasti radi što efikasnijeg provođenja ciljeva. Formiraju se veći srezovi. Deset godina kasnije (1963.) donosi se novi Ustav, sada već Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, odnosno SFR Srbije. Nakon Ustava iz 1963. godine doneseno je nekoliko ustavnih amandmana (1967., 1968. i 1971.), te je 21. veljače 1974. godine donesen i novi Ustav SFRJ, koji je predvidio decentralizaciju države, koja je donijela izvjesnu samostalnost u prikupljanju sredstava i odlučivanju o njihovoj upotrebi. Formiraju se općine. To je početak »poslijeratnog uspona« Vojvodine i usprkos svim početnim nevoljama, pokraj Slovenije i Hrvatske ona je postala najrazvijenije područje SFRJ.

30. 7. četvrtak, 30. 7. 2015.
(trajanje do 14. 8. 2015.)

19 sati > Otvorila je izložbu radova na XVII. Međunarodni
Biennale izložbe „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

nedjelja, 2. 8. 2015.
10 sati > Družljanca –
otvora izložbu „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

18 sati > Družljanca –
otvora izložbu „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

četvrtak, 6. 8. 2015.
19 sati > Kvizna večer u organizaciji Katoličkog društva
za kulturu, povijest i etnologiju „Aran Antunović“
na temu „25. obljetnica Društva“
Svečani otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

petak, 7. 8. 2015.
19 sati > Otvorila radova od strane javnosti
na XVII. Međunarodni Biennale izložbe „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

20 sati > Tiskovna konferencija, predstavljanje izložbe
na XVII. Međunarodni Biennale izložbe „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

19 sati > Kvizna večer u organizaciji Katoličkog društva
za kulturu, povijest i etnologiju „Aran Antunović“
na temu „25. obljetnica Društva“
Svečani otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

subota, 8. 8. 2015.
18 sati > Svečana Večernja –
otvora izložbu „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

otvora izložbu „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

20 sati > Skupština društva – Gradski trg, Subotica

20.20 > Smotro folklornih ansambala „Družljanca“ –
sati Gradski trg, Subotica

nedjelja, 9. 8. 2015.
> Srednja proslava
Družljanca 2015

14.45 sati > Blagostov i izložba izložbe i handmade –
otvora izložbu „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

od 19 do
10 sati > Proslava obilježavanja 100. godišnjice
Trenje Avilike
10 sati > Svečano otvorenje izložbe –
otvora izložbu „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

11.30 sati > Svečana proslava kroz grad, predstavljanje
izložbe „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

18 sati > Proslava obilježavanja 100. godišnjice
Trenje Avilike
20 sati > Svečano otvorenje izložbe –
otvora izložbu „Bunarić 2014“ –
Svečana otvorila HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

četvrtak, 13. 8. 2015.
> Početak rada XII. Međunarodne likovne
izložbe „Bunarić“ –
HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

subota, 15. 8. 2015.
18 sati > Završavanje XII. Međunarodne likovne
izložbe „Bunarić“ –
HRC „Bunjevačko leto“ Subotica

Organizator zadržava pravo izmjene
programa i termina.

Organizator:
Udruga bunjevačkih Hrvata „Družljanca“
Organizacijski odbor
„Družljanca 2015.“

predsjednik, mons. dr. Andrija Anišić
direktor, Marinka Pluković
Kontakt: 024/525-045
ubh.druzljanca@gmail.com

VIJESTI

Događanja na Marijanskom svetištu – Bunarić

- 15. kolovoza, subota** - Velika Gospa, sveta misa u 18 sati
22. kolovoza, subota - Bl. Djevica Marija Kraljica, sveta misa u 18 sati
27. kolovoza, četvrtak - Trodnevica u 19 sati – klanjanje
28. kolovoza, petak - Trodnevica u 19.00 sati – križni put
29. kolovoza, subota - Trodnevica u 19 sati – bdjenje
30. kolovoza, nedjelja – PROŠTENJE

U susret blagdanima

- 10. kolovoza** – Lovro đakon
11. kolovoza – Klara, Jasna
15. kolovoza – Uznesenje Blažene Djevice Marije – Velika Gospa
16. kolovoza – Sveti Rok

Proštenje u crkvi sv. Roka

Proštenje sv. Roka u Subotici bit će održano u nedjelju 16. kolovoza. U 16 sati počinje klanjanje kao zadovoljština za grijeh pobačaja i molitva za spas nerođenih. U 17 sati je sveta misa proštenja, dok je na kraju mise blagoslov trudnica. Pozivaju se braćni parovi koji očekuju dijete da dođu na ovu svetu misu i blagoslov, te da ujedno povedu i stariju djecu ukoliko ih imaju.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Isus u evanđelju za sebe govori kako je on živi kruh i tko od njega jede živjet će vječno. Što to znači za današnjeg kršćanina?

HRANA ZA ŽIVOT VJEČNI

Na posljednjoj večeri Isus je ustanovio euharistiju u kojoj nam daje, kroz darove kruha i vina, sebe za hranu, a u Ivanovom evanđelju čitamo koliko je za nas važno da se hranimo tom hranom koju nam On daje. Sam Isus kaže kako tko ne jede njegovo tijelo i ne pije njegovu krv nema života u sebi, a tko pije njegovu krv ima život vječni (usp. Iv 6,53-54). Dakle, koliko nam je za održavanje zemaljskog života važna hrana koju svakodnevno uzimamo, toliko nam je euharistijska hrana još važnija jer nam je potrebna za život vječni.

Ivan u svom evanđelju koristi starozavjetnu sliku mane kako bi naglasio da Isusovo tijelo kao kruh nadilazi čudo u kojem Jahve manom hrani Izraelce u pustinji. Sličnost Isusova tijela kao hrane i mane u pustinji je u tome što je njegovo tijelo kruh živi koji je s neba sišao. Ali, postoji i velika razlika, tj. Isusovo tijelo kao hrana nadilazi manu po tome što njegova djelotvornost nadilazi djelotvornost bilo koje hrane, pa i same mane. Naime, mana je bila hrana koja je Izraelce spasila od gladi, ali ih nije spasila od

Isus – naša hrana

smrti. Dok je Kristovo tijelo kao hrana залог budućeg života. Tko blaguje ovu hranu ima zajedništvo s Kristom i s Ocem i može se nadati vječnom životu. Da bismo se radovali s Kristom u slavi moramo se hraniti hranom koju nam je ostavio, sudjelujući na gozbi koju je za nas ustanovio.

Svaka hrana i svako piće, koji su ugodni čovjekovom ukusu i koji služe čovjeku da zadovolji svoje osnovne životne potrebe gladi i žeđi te se tako održi na životu, dar su od Boga, stoga smo dužni izraziti Bogu zahvalnost. Međutim, više od svih Bogu trebaju biti zahvalni kršćani. Oni su od Njega dobili hranu koja nadilazi svaku drugu i piće koje je vrednije od bilo kojeg. To su hrana i piće koji ne služe za održavanje zemaljskog života, nego nam donose onaj vječni. U euharistijskoj gozbi Bog nam daje, po svojoj neizmjerljivoj ljubavi, u kruhu i vinu, hranu besmrtnosti. Ova hrana ne ovisi o čovjeku, nego isključivo o ljubavi Božjoj.

HRANITI SE EUHARISTIJOM

Bog, po svojoj ljubavi i brizi za čovjeka, daje mu čudesnu euharistijsku hranu, koja je kao i svaka druga, tvarna i blaguje se na tjelesan način. Iz te perspektive ona hrani tijelo, ali i dušu, jer u njoj je prisutan Isus Krist svojim božanstvom. »Ona je duhovna hrana jer je u njoj ne samo tijelo nego i Duh kojim se hrane ljudske duše, ona je duhovna mana jer osim onog što se može oprobati okusima, postoji i nevidljiva hrana uku-

snija od bilo koje druge čovjeku koji zna upotrebljavati osjet vjere i upoznati u njoj Krista Boga.«¹ Tako ova hrana postaje superiornija od one koju blagujemo izvan euharistije. Jedan teolog kaže: »Jedina prava i zdrava hrana koja čovjeku jamči normalan i zdrav razvoj nakon rođenja, koja mu jamči da će se razviti u kompletna čovjeka, koja mu je sigurnost da neće ostati duhovni patuljak ili bogalj, jest euharistija.«² Euharistija pruža čovjeku ono što mu ne može pružiti ništa drugo što blaguje ovdje na zemlji. Pa iako je euharistija hrana koja nadilazi naše ljudske sfere i postaje nadnaravna, Bog nam ju je ostavio na tako jednostavan način, učinio ju je dostupnom svakom čovjeku, bez razlike. On ne postavlja pred nas uvijete blagovanja koje je teško ispuniti, ili koji bi ovisili o nekim posebnim znanjima i vještinama. Na blagovanje je pozvan svatko tko u svom srcu nosi vjeru. »Samo je vjera u stanju razlikovati kruh od Kruha, tijelo od Tijela.«³ Učinci toga blagovanja za svakog su isti. »Tko se hrani euharistijskom hranom ne može umrijeti od neuhranjenosti, niti može zakržljati, niti može umrijeti na svom životnom putu zbog pomanjkanja vitalnih elemenata, kao što ne može umrijeti niti od gladi niti od žeđi onaj koji se hrani kruhom nebeskim i pije iz kaleža Gospodnjeg.«⁴

Isus u euharistijskoj gozbi poziva čovjeka na blagovanje hrane propadljive, kruha i vina, koje On pretvara u eshatološku hranu, onu koja jamči besmrtnost, po kojoj se On nama dariva u potpunosti.

MINI INTERVJU: IVAN DEMČEŠEN, KOŠARKAŠ

Od Plavne do Kine

Ivan Demčesen je jedan od rijetkih uspješnih košarkaša iz Plavne. Rođen je 1991. godine u ovom mjestu, gdje je završio osnovnu školu. Srednju Ekonomsku školu, smjer financijski tehničar, završio je u Odžacima, i to, kako sam kaže, izvanredno jer zbog treniranja košarke nije mogao redovito pohađati nastavu. Namjerava u skorije vrijeme upisati fakultet.

Za koji klub trenutačno igrate i kakav je vaš status kao košarkaša?

Ovu sezonu sam igrao za KK *Jagodina*, trenutačno sam slobodan igrač a želja mi je otići negdje u inozemstvo jer se želim više afirmirati u ovom sportu.

Iako živimo u istome mjestu, za vas smo više čuli nakon što ste se nedavno pojavili na jednoj slici na Facebooku, ni više ni manje, nego na Kineskom zidu!?

U Kinu sam išao na poziv reprezentacije Beograda, gdje smo boravili tri tjedna. Na turneji smo odigrali više utakmica i bilo je izvanredno. Za mene je to bilo novo korisno iskustvo, jer sam prvi put otišao izvan Europe.

Što za vas znači Plavna u kojoj ste odrasli i završili osnovnu školu?

Što se tiče Plavne, ja sam u njoj odrastao i uvijek volim doći kući, prije svega zbog obitelji, ali i da bih se malo odmorio od napornih treninga i utakmica. Dolazim uglavnom za vrijeme praznika i uvijek mi je lijepo kad sam kući.

Otkud kod vas toliko velika ljubav prema košarci?

Košarku sam zavolio još u djetinjstvu, a i moj se otac uvijek bavio sportom. Obojica volimo sport općenito, a još i danas mi je otac Mitar Demčesen angažiran u upravi NK *Sloga* Plavna.

Možda je u svemu tome jednim dijelom imala ulogu i visina kako vas osobno, tako i vašeg oca, što je jedna od predispozicija za bavljenje košarkom?

Može biti. Visok sam 215 cm.

Z. Pelajić

KUTAK ZA IGRICE

World of Warcraft je trenutno jedna od najpopularnijih »masivno mrežnih online igara uloga« na svijetu. Tematski se nadovezuje na Blizzardove strateške računalne igre (Warcraft I, II i III) s pripadajućim ekspanzijama. Proizvođač igre je Blizzard Entertainment, tvrtka zarađuje preko 100 milijuna američkih dolara mjesečno samo od *World of Warcraft* naslova. Za igranje same igre potrebno je plaćanje mjesečne pretplate koja iznosi 12,99 eura. Igrač izabire jednu od deset mogućih rasa i klasa.

Šest rasa je na strani Saveznika (Alliance): ljudi (Humans), patuljci (Dwarves), gnomovi (Gnomes), noćni vilenjaci (Night Elves), Draenei i Worgen, a šest rasa je na strani Horde - nemrtvi (Undead): orci (Orcs), taureni (Tauren), trolovi (Trolls), krvavi vilenjaci (Blood Elves) i goblini (Goblins).

Od izbora klasa postoje: ratnik (Warrior), vještac (Warlock), šaman (Shaman), lupež (Rogue), svećenik (Priest), sveti vitez (Paladin), čarobnjak (Mage), lovac (Hunter), druid (Druid) i Vitez Smrti (Death Knight).

Nakon kreacije lika igrač počinje svoj »virtualni život« u Azerothu, svijetu u kojem se zbiva radnja. Osim rješavanja raznih zadataka (questova), igrač može prikupljati iskustvo (experience - xp) potrebno za napredak na višu razinu i samostalno ubijanjem divljih i domaćih životinja, čudovišta, istraživanjem i otkrivanjem novih područja i sl.

Dio igre koji je posebno zabavan su tzv. battlegrounds, odnosno neka vrsta virtualnih arena gdje se igrači bore jedni protiv drugih, sa određenim krajnjim ciljem arene. Mnogim snažnijim igračima posebno je važna i Arena u kojoj se bore protiv drugih igrača.

Igrač se može pridružiti nekom od guildova (saveza) ili ga sam kreirati, te u njega pozvati prijatelje. Od cataclysm-e moguće je unaprijediti (podignuti level) svoj guild, to se postiže radeći guild raidove, dungeone (tamnice) i RBG (rated battleground-e) ali za ovaj battleground se ne možeš prepisati normalno već moraš imati formiranu grupu kako bi ušao.

TV PREPORUKA

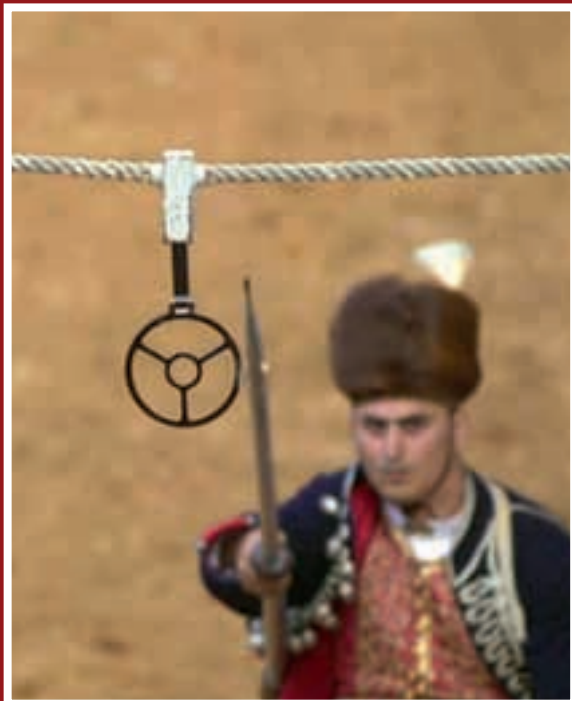
HRT 2, NEDJELJA, 9. KOLOVOZA, 15:00

Sinjska alka

Hrvatska radiotelevizija ovogodišnju jubilarnu, 300. obljetnicu Sinjske alke obilježava s dosad najbogatijim i najopsežnijim programom u sklopu kojeg će emitirati niz sadržaja na radiju, televiziji i internetu te time pridonijeti značenju ovog važnog događaja.

S obzirom na kulturološki, društveni, vjerski i politički značaj Sinjske alke, HRT se u 2015. godini proizvodnjom niza programskih sadržaja obvezao pratiti događaje predviđene službenim Programom proslave 300. obljetnice Sinjske alke.

Najvažniji dio ovog velikog projekta HRT-a je izravni prijenos trčanja Alke, u nedjelju, 9. kolovoza 2015., na HTV 2. Uvodna emisija počinje u 15 sati, a prijenos Alke od 15:40 sati. Nakon natjecanja, bit će prikazana i dva dokumentarna filma za djecu: *Mladi alkari* i *Čunčara - 42. dječja alka*.

Dan ranije, u subotu 8. kolovoza, na HRT1 u 20 sati bit će prikazan dokumentarno-igrani film *Alka* nastao u suradnji Hrvatske radiotelevizije i Viteškog alkarskog društva iz Sinja u povodu 300. obljetnice održavanja alkarskih svečanosti. U trajanju od 70 minuta prikazana je osmanska opsada Sinja i pobjeda njegovih branitelja, osnovne značajke viteške igre Alke, kao i njezin značaj u lokalnom, hrvatskom, europskom i svjetskom okviru.

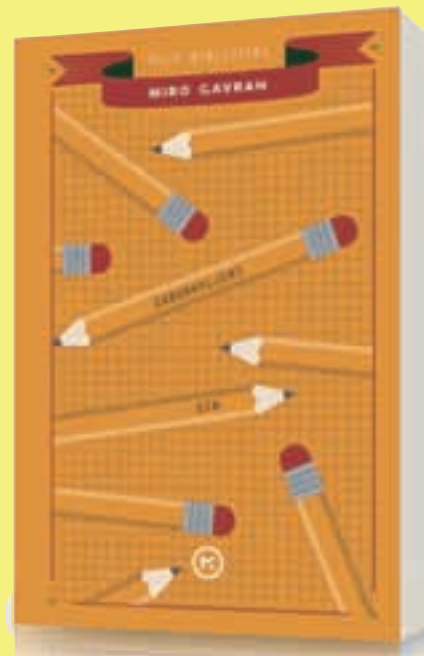
VRIJEDI PROČITATI

MIRO GAVRAN

Zaboravljeni sin

Upitanju je roman kultnog hrvatskog pisca i dramatičara **Mire Gavrana** koji je nedavno doživio svoje osmo izdanje. *Zaboravljeni sin* duhovit je, emotivan i topao roman, prvi put objavljen sada već daleke 1989., a govori o Mislavu, lakše retardiranom mladiću koji se nakon šesnaest godina boravka u ustanovi za djecu s posebnim potrebama vraća u svoju obitelj. Istrgnut iz svijeta u kojemu je dotad živio, Mislav teško prihvaća novu okolinu i počinje voditi dnevnik. Omiljen kod čitatelja, roman je pisan u formi dnevničkih zabilješki ponekad tužnih, ponekad duhovitih, no od početka do kraja emotivnih i toplih.

Inače, roman *Zaboravljeni sin* objavljen na njemačkom, španjolskom, engleskom i slovenskom jeziku.

PJESMA ZA DUŠU:

Oči boje lavande

Klapa *Puntamika* i Mladen Grdović

Kažu da ljubiš nekog boema
skitnicu neku da druga si žena
a ja sam skoro evo lud od tvoga otrova
i molim se pred ikonom svetom ljubavi moja

Ref.

Ja poželim noćas oči boje lavande
i bisere njene što ih usnama skriva

vрати mi Bože oči boje lavande
jer sutra će kiše isprati sve, isprati sve

Mjeseca srebro i sunca sjaj
tuga i bol ne idu u raj
sanjao sam kako letiš u krilu anđela
sad je i Bog na tvojoj strani ljubavi moja

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 7. do 13. kolovoza

7. KOLOVOZA 1714.

Ratno vijeće Carskog dvora potvrdilo je kapetana **Iliju Sučića** zapovjednikom vojne i civilne vlasti u Subotičkom vojnom šancu. Poslije njegove smrti kapetan je njegov sin **Jakov**, koji 1729. postaje natkapetanom. Godinu dan kasnije za potkapetana postavljen je **Đuro Sučić**, a 1734. **Luka Sučić**.

7. KOLOVOZA 1783.

Car Josip II. ukinuo je torturu koja je u Subotici primjenjivana trostupanjski, pretežito od 1753. do 1776. U jednom slučaju je primijenjen i četvrti stupanj, kada je doveden dželat iz Segedina.

7. KOLOVOZA 1930.

Rođen je **Josip Gabrić**, pravnik, jedan među osnivačima DSHV-a i njegov dugogodišnji dopredsjednik, javni i društveni djelatnik, glasoviti stolnotenisač, zaslužni sportaš Jugoslavije, višestruki prvak države i jugoslaven-ski reprezentativac. Umro je 30. srpnja 2014.

7. KOLOVOZA 2004.

U Hrvatskom kulturnom centru *Bunjevačko kolo* prikazana je knjiga *Izabrane pjesme* istaknutog hrvatskog književnika i znanstvenika, akademika **Ante Sekulića**, što ih je izabrao i uređio **Milovan Miković**, a objavljena je nakladom Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost **Ivan Antunović**.

8. KOLOVOZA 1851.

Kolera i dalje hara gradom: dnevno umire i preko 60 oboljelih. Angažirane su još dvije zaprege kako bi se trupla umrlih

uklonila iz grada. Na Bajnatu je otvoreno novo groblje, a grobišta su duboki jarci. Prije ukopa tijela, umrli se prelijevaju vapnenom otopinom.

8. KOLOVOZA 1897.

Willim Lindheim utemeljuje Akcionarsko društvo *Subotička električna željeznica i osvjetljenje DD*. Osnovicu društva čini kapital od osamsto tisuća forinti u dionicama. Većina tih dionica je u vlasništvu osnivača.

8. KOLOVOZA 1941.

U okupiranoj Subotici započela je primjena takozvanog Židovskog zakona. Njime je uveden obvezatni liječnički pregled prije sklapanja braka, zabranjen je brak između Židova i onih koji to nisu, a spolni odnosi između Židova i svih drugih proglašeni su kaznenim djelom.

9. KOLOVOZA 1767.

Profesor principistike **Jeremije Ostraticki** je s učenicima svojih i ostalih razreda subotičke Latinske škole, odnosno Gimnazije, izveo dramski tekst *Krispus, sin cara Konstantina Velikoga*. Sljedeće godine pripremio je novi kazališni komad – *Josip Egipatski*.

9. KOLOVOZA 1995.

U HKC-u *Bunjevačko kolo*, u sklopu *Dužijance '95*, održan je simpozij o životu i književnom djelu istaknutog hrvatskog dramskog pisca, dugogodišnjeg kućnog spisatelja subotičkog kazališta **Matije Poljakovića** (1909.-1973.), čija su djela doživjela veliki uspjeh na kazališnoj sceni grada, i kod publike i kod stručne kritike.

10. KOLOVOZA 1923.

Umro je svećenik, spisatelj, prevoditelj i društveni djelatnik **Ivan Evetović**. Od 1902. bio je zastupnik u Saboru Ugarske, a poslije I. svjetskog rata član Privremenog predstavništva u Beogradu, a od 1921. zastupnik u Ustavotvornoj skupštini Kraljevine SHS. Pisao je pjesme, pripovijesti, putopise i prevodio s francuskog, španjolskog, talijanskog, njemačkog i engleskog jezika.

10. KOLOVOZA 1947.

Mimohodom radnika, poljodjelaca i građana, glavnim gradskim ulicama, živopisnim prikazom razvoja ratarstva i poljodjelstva od najstarijih vremena, te velikim mitingom u središtu grada, Subotičani su proslavili tradicionalni žetveni praznik – Dužijancu.

11. KOLOVOZA 1456.

Subotički vlastelin i glasoviti vojskovođa **János Hunyadi** (poznat i kao **Janko Sibirjanin**), umro je od kuge u Zemunu, gdje je predvođeci žestoke borbe protiv Turaka nanio teške gubitke njihovim postrojbama. Novi vlastelin Subotice (Zabatha) postaje Hunyadijev sin **Mihály Szilágyi**.

11. KOLOVOZA 1994.

U HKC-u *Bunjevačko kolo* održan je dvodnevni simpozij o književnom stvaralaštvu **Balinta Vujkova** (1912.-1987.), književniku, sakupljaču, obrađivaču i tumaču hrvatskog, odnosno bunjevačkog usmenog narodnog stvaralaštva. Osim s teritorija Jugoslavije, Vujkov je sakupljao mahom hrvatske narodne pripovijetke u Austriji, Češkoj, Slovačkoj, Mađarskoj i Rumunjskoj.

12. KOLOVOZA 1837.

Gradski liječnici dr. **Vince Zomborčević** i dr. **Antonije Kovač** uputili su izvješće Gradskom vijeću da jezero Palić odgovara svim normama koje važe za ostala natronska jezera i toplice. U njima oboljela ljudska koža dobiva svoja prvotna svojstva.

12. KOLOVOZA 1941.

Pripadnici okupatorske policije i žandarmerije započeli su masovna uhićenja rodoljuba, antifašista i komunista. Za nešto više od dva mjeseca uhićeno je na stotine članova Narodnooslobodilačkog pokreta.

13. KOLOVOZA 1794.

Kraljevska komora Ugarske suglasila se s planom Gradskog vijeća da se u Subotici podigne nova zgrada Gimnazije, o trošku grada. U te svrhe pribavljen je građevinski materijal i osigurana novac u iznosu oko 8700 forinti. Međutim, zbog rata s Francuzima i materijal i novac – upotrijebljeni su u druge svrhe. Nova gimnazijska zgrada sagrađena je tek 1818. godine.

13. KOLOVOZA 1994.

U 81. godini preminuo je **Ivo Stantić**, istaknuti pregalac, javni djelatnik, predratni tajnik Hrvatske seljačke stranke u Subotici, jedan od utemeljivača i prvi predsjednik Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva *Bunjevačko kolo* (18. siječnja 1970.). Dan uoči smrti, na tribini Društva, govorio je o njegovu osnutku i razvoju. Po obrazovanju je bio pravnik i sudac Okružnog suda, u mirovini.

Betoniranje zelenog šora

»**P**lavna je selo ušoreno u široke ulice s drvodredima s jedne i druge strane. Jedan dio ulica je betoniran, dok su ostale ulice opekom popločane još ranije. Glavnu ulicu u pravom kutu presijeca jedna druga šira ulica, a gdje se ove ulice križaju stoji rimokatolička crkva. Tu je centar sela«. Ovim riječima započinje XV. poglavlje knjige **Josefa Baslera**, nedavno izišle iz tiska u nakladi Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost.

Danas su sve ulice asfaltirane, čak i nogostupi i rubni dijelovi sela, i došlo je već krajnje vrijeme da se pojedina ruinirana mjesta poprave i obnove. I drugi problemi muče ovo mjesto, ali to nije tema ove priče.

BETONIRANJE ULICE MATIJE GUPCA

Mjesna zajednica pokrenula je prije četrdeset godina inicijativu izgradnje asfaltiranih kolnika na ulicama u širini od dva i pol

metra, a radovi su započeli 15. ožujka 1975. godine. Selo je tada već dva desetljeća bilo elektrificirano, a mnogi nogostupi s jedne strane ulica bili su betonirani još 1966. godine. U ovaj pothvat uključili su se svi mještani sela, koji su složno i s oduševljenjem za kratko vrijeme završili ovaj plemeniti i za cijelo selo važan posao. Gotovo u svakoj kući još se čuvaju fotografije iz toga vremena, koje svjedoče o zajedništvu i dobroj strani prošlosti u kojoj je Plavna dobila epitet urbanog sela.

Pred nama je fotografija **Marije Pavliček**, nastala 15. srpnja 1976. godine, na kojoj je prikazano betoniranje Ulice Matije Gupca, koju su nekada zvali Zeleni šor. Budući da je **Siniša Šimić**, koji sa svojom obitelji stanuje u ovoj ulici, fotografiju postavio na portal *Plavanski vremeplov*, ona je izazvala dosta korisnih komentara i prisjećanja pojedinih detalja iz toga vremena: tko je tu sve živio, čija je koja kuća na slici i u samoj ulici, tko još tu živi i dr.

Prva kuća što se vidi s lijeve strane je kuća obitelji **Mihajla Zareckog**, kojega smo nedavno vidjeli kako sa svojim unukom prodaje lubenice u središtu sela. Mnogi su zaboravili da je u ovoj ulici nekada živio **Pero Miličević** zvani **Pera Lini**, koji se kasnije preselio u Ulicu Stjepana Radića, a bio je poznat po vještini namještanja zglobova i kostiju kod uganuća i drugih povreda, a po potrebi je čak i vadio bolesne zube prstima bez klijesta, ljudima koji su bili u nevolji.

Marica Ćuk rođ. **Tica** dodaje da je Pera Lini bio djed **Branka Solina** i da je sa svojom prvom ženom **Matijom** doista živio u toj ulici. U njihovoj bivšoj kući živjeli su **Stanko, Maca, Ante, Branko** i **Marija**, a potom su prodali kuću **Ivankovićevima**. Zatim su tu živjeli **Anica, Gordana** i **Mile Zovak**, a sada tu u obnovljenoj kući stanuje **Hismija Astaloš**, svojedobno svestrano angažirana u župnoj zajednici.

SLASTIČARNICA ATRAKCIJA

Gotovo je zaboravljeno da je u ovoj ulici bila i slastičarnica, što je bila osobita atrakcija pogotovo za vrijeme ljetnih i sparnih dana, a malo tko još zna da je ovdje **Vinko Mijok**, koji je poslije devedesetih otišao u Hrvatsku, imao brijačnicu i frizeraj. Marica još navodi da su kuću u kojoj su stanovali kupili od **Velje Šimića** 1959. godine, kada je ona imala tri godine i da se sjeća kako su došli iz Trnovca (dio današnje Ulice Maršala Tita), gdje je ostao živjeti njezin stric **Mirko Tica**, poznati trgovac. Kasnije su Ticinu kuću kupili **Stipan Vinković** i njegova žena **Katica**, koje, nažalost, više nema.

Tako se od asfaltiranja ulice kao motiva na fotografiji, odvijaju doista razne priče i bude sjećanja, koja svatko interpretira na svoj način. Ali, ovim se putem otkrivaju više-manje zaboravljeni tragovi daleko bogatije prošlosti, nego što nam je današnja isprazna sadašnjost i neizvjesna budućnost.

Zvonimir Pelajić

ZAHVALA ZA NOVO ŽITO

Običaj s njive prenijet i sačuvan u Crkvi

U Bačkom Bregu u crkvi sv. Mihovila 26. srpnja tradicionalno se u okviru misnog slavlja zahvalilo Bogu za novo žito i novi kruh.

U procesiji se u crkvu pred početak misnog slavlja unio snop žita, bereška zemlja, novo žito, kruh od novog žita, kruna od slame, srpovi i *koršovi* za vodu. Procesija je predstavljala kosce i njihovu djecu koji su nosili novo žito i novi kruh na posvećenje i zahvalu Bogu za novo žito i novi kruh. U crkvi su sudionici procesije kleknuli oko snopa novog žita, dok je župnik **Davor Kovačević** izmolio Anđeo Gospodnji, i zatim tri puta digao snop žita prema nebesima, svaki put govoreći gromkim glasom *Jezus*, dok su prisutni za njim ponavljali. Nakon ovakve zahvale župniku se pojedinačno predavala bereška zemlja, žito, novi kruh i kruna, a on je to sve pojedinačno prikazao Bogu zahvaljući mu za pružene darove, i stavljajući ih pred oltar. Srpovi, *koršovi* i ostalo što su nekada koristili kosci također je imalo svoje mjesto pokraj navedenih darova. Ono što se nekad radilo na njivi nakon završetka žetve, prenijeto je u Crkvu kako bi se sačuvalo, a Bogu zahvalilo za novo žito.

U vrijeme dok se još ručno kosilo, čega se sjeća sve manje ljudi, kada se u Beregu završila žetva kod domaćina, ili gazde, i kada se pokosio i svezao posljednji snop žita, kosci bi se okupili u krug oko tog posljednjeg snopa, izmolili Anđeo Gospodnji, nakon čega bi gazda tri puta dizao snop prema nebu i govorio *Jezus*, a kosci za njim ponavljali. Na ovaj se način na njivi zahvaljivalo Bogu za završetak žetve. Nakon završetka žetve svi kosci bi išli kod domaćina noseći snop žita da mu kažu, ako on nije bio s njima u košnji, da je žito pokošeno i da im on da njihov *ris*. Prilikom dolaska na kapiju kod domaćina, žena i djeca su kosce prskali – svetili svetom vodom, a bilo je tu, po kazivanju starih, da su ih polili i kablovima vode. Gazdarica bi spremila ručak za sve kosce, a na kraju se i zapjevalo i zaplesalo ako kosci nisu bili preumorni i ako nisu morali na drugu njivu kod drugog gazde. Iz snopa novog žita gazda ili domaćin bi izabrao najbolje klasove i od njih napravio kiticu. Kitica se nosila na osvećenje u crkvu na blagdan Male Gospe. Osvećeno žito iz kitice pomiješalo bi se sa sjemenom žita prilikom sijanja u jesen, kako bi iduća godina bila što blagorodnija.

Običaj zahvale za novo žito i novi kruh, ovako prenijet s njive i sačuvan u Crkvi, kod Šokaca u Podunavlju održava se samo u Beregu.

Marin Katačić

DUŽIJANCA U ĐURĐINU

Nebeski kruh

Svečanom misom zahvalnicom u crkvi sv. Josipa Radnika u Đurđinu, proslavljena je 2. kolovoza Dužijanca u ovom mjestu. Nositelji đurđinske zahvale Bogu za žetvu i novi kruh bili su bandaš **Marijan Marcikić**, bandašica **Ivana Milodanović**, te mali bandaš **Mario Romak** i mala bandašica **Iva Ivković Ivandekić**.

Svetu je misu predvodio mons. dr. **Andrija Anišić**, uz koncelebraciju vlč. **Željka Šipeka**, vlč. **Lazara Novakovića** i svećenika domaćina **Miroslava Orčića**.

Mirgeška Dužijanca

Zahvala Bogu za darovani kruh kod bunjevačkih
se Hrvata tradicionalno proslavlja tijekom srpnja i kolovoza. Prve nedjelje u kolovozu održana je Dužijanca u Mirgešu. Predvečer su djeca u narodnim nošnjama, čla-

Propovijed je održao mons. Anišić, koji je potaknuo brojne nazočne vjernike, posebno se obraćajući zemljodjelicima, kako nije bitno samo stvarati ovozemaljski kruh, već i nebeski, ističući da je to moguće ukoliko se čini Božja volja i radi s ljubavlju. Također je pozvao vjernike na molitvu, ali i na prihvaćanje Božjih djela u svojim životima uz naznaku da ukoliko je netko uz Isusa, neće ogladnjeti niti ožednjeti nikada. Na kraju mise, Bogu i vjernicima zahvalio je i župnik Miroslav Orčić što je održana još jedna Dužijanca, te je tradicionalno za kraj zapjevana i himna *Lijepa naša*.

U večernjim je satima u crkvi održana akademija, čiji je program pripremila vjeroučiteljica **Verica Dulić** s djecom i mladima. Nastupio je đurđinski tamburaški orkestar pod ravnanjem **Vojislava Temunovića**, te vokalne instrumentalni sastav *Markovi lavovi* iz Žednika. Također, na akademiji su uz prigodne tekstove, recitacije i pjesme predstavljene dvije aktualne teme – godina posvećenog života koju je papa **Franjo** proglasio želeći na simboličan način obilježiti 50. obljetnicu objavljivanja dekreta Drugog vatikanskog koncila o prilagođenoj obnovi redovničkog života, te 200. obljetnica rođenja biskupa **Ivana Antunovića**.

Program je završen bunjevačkom himnom *Kolo igra, tamburica svira* nakon koje je bandašica otvorila Bandašicino kolo gdje je svirao tamburaški sastav *Ruže*.

J. D. B.

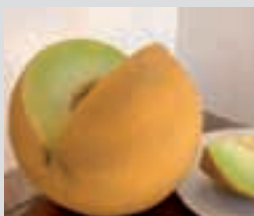
novi najmlađe skupine HKPD-a *Matija Gubec* iz Donjeg i Gornjeg Tavankuta i Mirgeša, krenuli u mimohodu iz obiteljske kuće ovogodišnje mirgeške bandašice prema Domu kulture. Na karucama su bili bandašica **Valentina Stanišić** i bandaš **Deni Čupak**. Misu zahvalnicu predvodio je župnik **Franjo Ivanković**, a nazočio je i ravnatelj UBH *Dužijanca* **Marinko Piuković**. Uslijedila je akademija, te kulturno-umjetnički program. Dužijanca se završila Bandašicinim kolom u izvedbi najmlađih članova HKPD *Matija Gubec*.

Mirgešku Dužijancu svake godine zajednički organiziraju župa sv. Križa, mjesno hrvatsko kulturno-umjetničko društvo i obitelj **Jose Mačkovića**.

I. D.

POVRĆE I VOĆE

U prošlom smo broju na stranicama *Hrčka* našeg lista *Hrvatska riječ* pisali o ljetnim slasticama u tekstu naslova *Voće*. Pogriješili smo već u naslovu... On je trebao biti *Povrće i voće* jer lubenice su povrće (što smo naveli), kao i dinje (što nismo naveli). Oprostite nam draga djeco, a i vi stariji koji čitate te stranice. Događa se. Svakom. Pokatkad.

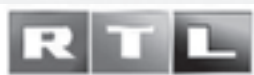
PETAK
7.8.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:13 Capri, serija
 10:09 Hollywood između paranoje i znanstvene fantastike - Moć mita, dokumentarni film
 11:04 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:24 Rame uz rame, telenovela
 13:13 Jezik za svakoga (R)
 13:25 Milostiva prije svega, humoristična serija
 13:54 Velika obitelj, serija
 14:52 Veselo ljetovanje, francuski film (R)
 16:22 Hrvatski kraljevi, dokumentarna serija (R)
 17:06 I to je Hrvatska: (R)
 17:20 Hrvatska uživo
 18:11 Dolina sunca, serija (R)
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Godina Oluje, dokumentarna serija
 20:57 Rocky 2, američki film (R)
 22:55 Dnevnik 3
 23:26 Ray Donovan, serija
 00:20 Ray Donovan, serija
 01:12 Godina Oluje, dokumentarna serija
 02:07 Veselo ljetovanje, francuski film (R)
 03:32 Recept za ubojstvo, američko-britansko-kanadski film (R)
 04:57 Milostiva prije svega, humoristična serija
 05:25 Dr. Oz, talk show
 06:08 Skica za portret (R)
 06:18 Rame uz rame, telenovela

06:00 Juhuhu
 09:10 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
 09:39 Hello Kitty, crtana serija (R)
 10:07 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
 10:29 Papreni detektivi, serija za djecu
 11:30 Dinastija, serija
 12:17 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
 12:41 Istrage gospođice Fisher, serija (R)
 13:37 Recept za ubojstvo, američko-britansko-kanadski film (R)
 15:05 Jelovnici izgubljenog

vremena: Zmijoliki dobričina iz podmorja (R)
 15:27 Vrtlarska godina, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:48 Čovik i po, dramska serija (R)
 17:40 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
 18:10 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija (R)
 18:25 Večer na 8. katu - izabrane emisije: Vinko Brešan
 19:15 Dinastija, serija
 20:05 Sirene, američki film (R)
 21:45 CSI: Las Vegas, serija
 22:29 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 23:15 Trenutak istine, američki film (R)
 00:41 Zločinački umovi, serija
 01:21 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, i(R)
 06:35 Virus attack, animirana serija
 06:50 Chuggington, animirana serija
 07:20 Sve u šest, magazin (R)
 07:50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 08:50 TV prodaja
 09:05 Hitna služba, serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 JAG, drama
 11:20 JAG, drama
 12:15 TV prodaja
 12:30 Hitna služba, serija
 13:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:30 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:10 Isplata, igrani film, znanstveno-fantastični triler
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Isplata, igrani film, znanstveno-fantastični triler
 00:35 Krvavo iskupljenje - TV premijera, igrani film, akcijski
 02:15 RTL Danas, (R)
 03:00 Kraj programa

SUBOTA
8.8.2015.

07:20 Eko zona (R)
 07:45 Potraga za zlatom, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:00 Normalan život: NE-OVISNOST (R)
 09:45 Iz povijesti Alke: Zagreb-Bruxelles-Split
 09:50 Kućni ljubimci
 10:21 Vrtlarska: Dobre strane gline (R)
 10:48 Iz povijesti Alke: Odora i oružje alkara i alkarskog momka
 10:53 Svečano otvorenje Muzeja sinjske alke, prijenos
 12:00 Dnevnik 1
 12:24 Dečko, francuski film (R)
 13:42 Iz povijesti Alke: Turcizmi i romanizmi alkarskog nazivlja u hrvatskim idiomima
 13:49 Prizma - multinacionalni magazin
 14:37 Australija sa Simonom Reeveom, dokumentarna serija
 15:40 Nikolaj i Julie, serija
 16:28 Nikolaj i Julie, serija
 17:10 Iz povijesti Alke: Alkarski konji i oprema alkarskog konja
 17:20 Provodi i sprovodi, humoristična serija (R)
 17:52 Iz povijesti alke: Alkarske žene
 18:01 Lijepom našom: Sinj (2. dio)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Alka, dokumentarno-igrani film
 21:15 Zaposlena djevojka, američki film (R)
 23:10 Dnevnik 3 - rekapitulacija događaja u Sinju
 23:31 Zločin s naslovnice
 00:29 Zločin s naslovnice
 01:29 Alka - svi dnevni priloz
 01:47 Potraga za zlatom, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 03:02 Jezik za svakoga (R)
 03:12 Alka, dokumentarno-igrani film
 04:22 Normalan život: NE-OVISNOST (R)
 05:07 Skica za portret (R)
 05:21 Vrtlarska: Dobre strane gline (R)
 05:48 Prizma
 06:33 Lijepom našom: Sinj (2. dio)

06:00 Juhuhu
 09:05 Kronike Matta Hattera, serija za djecu

09:27 Pipi Duga Čarapa, serija za djecu (R)
 09:52 Martin Misterija, serija za djecu
 10:16 Midnight Stallion, američki film za djecu
 11:43 Gorski liječnik, serija
 12:31 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija
 12:52 Vrhunska hrana iz puba, dokumentarna serija
 13:21 Jela na žaru Darrena Robertsona, dokumentarna serija
 13:47 I to je Hrvatska: Kninska tvrđava (R)
 14:00 Rocky 2, američki film (R)
 15:57 Bajkovita Hrvatska: Stonske zidine i solana - Ston (R)
 16:03 Volim Hrvatsku
 17:15 Mirna ruka i srida pada, dokumentarni film za djecu
 17:31 300. Sinjska alka - prijenos Čoje
 19:59 Gušti su gušti: Novalja
 21:03 Uvijek je sunčano u Philadelphiji, humoristična serija
 21:31 Tržnice - Trbuh grada: Barcelona - La Boqueira, dokumentarna serija (R)
 22:26 U plamenu Nikaragve, američki film
 00:36 Obitelj Borgia, serija
 01:24 Noćni glazbeni program

06:00 RTL Danas, (R)
 06:40 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 07:35 Mala sirena, animirana serija
 08:00 Sportske igre mladih, emisija za mlade
 08:15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 09:45 TV prodaja
 10:00 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:25 TV prodaja
 11:40 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 12:30 TV prodaja
 12:45 Flicka 3, igrani film, obiteljski
 14:35 Isplata, igrani film, znanstveno-fantastični triler (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Isplata, igrani film, znanstveno-fantastični triler (R)
 17:00 Ljubav je na selu
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Transformeri, igrani film, znanstveno-fantastični

22.45 Odmazda - TV premijera, film, akcijski
 00:35 Marinac iznad zakona, igrani film, akcijski triler
 02:15 Astro show, emisija uživo
 03:15 RTL Danas
 04:00 Kraj programa

NEDJELJA
9.8.2015.

07:45 Klasika mundi: Christian Tetzlaff i Berlinska filharmonija na Waldubhne 2013.
 08:20 Iz povijesti Alke: Alkar i slavodobitnik
 08:27 Pokrajnja ulica, američki film - Zlatna kinoteka
 09:55 Vino u krvi, serija
 11:30 Kulturna baština: Sinjska Alka
 11:45 Iz povijesti Alke: Državnici na Alci
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva: Tom Gotovac
 15:05 Mir i dobro
 15:30 Tokio Light, dokumentarni film
 16:00 Krilce ili batac, francuski film
 17:44 The Voice - Najljepši glas Hrvatske (R)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Naše malo mjesto, dramska serija
 21:15 Počivali u miru, serija
 22:05 Dnevnik 3
 22:30 Springsteen i ja, glazbeno-dokumentarni film
 23:55 Vino u krvi, serija
 01:30 Pokrajnja ulica, američki film - Zlatna kinoteka
 02:55 Nedjeljom u dva: Tom Gotovac
 03:55 Reprizni program
 04:25 Tokio Light, dokumentarni film
 04:55 Mir i dobro
 05:20 Plodovi zemlje
 06:10 Rijeka: More

06:00 Juhuhu
 09:00 Kronike Matta Hattera, serija za djecu
 09:25 Pipi Duga Čarapa, serija
 09:50 Martin Misterija, serija
 10:25 Pozitivno (R)
 10:50 Biblija
 11:00 Velika Gorica: Misa, prijenos
 12:00 Raj, serija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

MILENIJUM OSIGURANJE

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

13:00 41. Dječja Vučkovića alka, dokumentarni film za djecu
 13:25 Umorstva u Midsomeru
 15:00 300. Sinjska Alka - uvodna emisija
 15:40 300. Sinjska Alka, prijenos
 20:00 Pjevaj moju pjesmu
 21:35 Utrke deva, dokumentarni film
 22:30 Osumnjičeni, serija
 00:00 Vladařica, serija
 00:45 Vladařica, serija
 01:30 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, (R)
 06:20 Legenda o Tarzanu, animirana serija (R)
 07:10 Mala sirena, animirana serija (R)
 07:35 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 09:00 TV prodaja
 09:15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:05 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 12:00 TV prodaja
 12:15 Povratak kući, igrani film, drama
 14:10 Transformeri, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:40 Transformeri, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
 17:00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 X-men 3: Posljednja fronta, igrani film, znanstveno-fantastični
 22:00 Metak u cijevi - TV premijera, igrani film, akcijski triler
 23:50 Odmazda - TVpremijska, film, akcijski (R)
 01:35 Astro show, emisija uživo
 02:35 RTL Danas, (R)
 03:20 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK
10.8.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:13 Capri, serija
 10:05 Monument Valley očima Johna Forda, dokumentarni film
 11:03 Dr. Oz, talk show

12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:15 Jezik za svakoga (R)
 13:25 Milostiva prije svega, humoristična serija
 13:55 Naše malo misto, dramska serija
 15:05 L'incorrigible, francuski film
 16:45 Hrana kao lijek: Mrkva, dokumentarna serija
 17:20 Hrvatska uživo
 18:17 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Šušur: Dubrovnik
 20:45 Velika obitelj, serija
 21:45 Nova prilika, serija
 22:40 Dnevnik 3
 23:10 Boudu, francuski film
 00:50 L'incorrigible, francuski film
 02:25 Vjera, prijevare i minimalac, kanadski film
 03:55 Milostiva prije svega, humoristična serija
 04:25 Šušur: Dubrovnik
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna

09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija

09:30 Hello Kitty, crtana serija

10:00 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
 10:25 Papreni detektivi, serija
 11:25 Dinastija, serija
 12:15 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
 12:40 Istrage gospođice Fisher serija
 13:30 Vjera, prijevare i minimalac, kanadski film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Priča o crvenom luku i kapuli
 15:25 Vrtlarska godina, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Čovik i po, dramska serija
 17:40 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
 18:10 Večer na 8. katu - izabrane emisije: Vojo Šiljak
 19:05 Dinastija, serija
 20:00 Afrika: Južna Afrika, dokumentarna serija
 20:55 TV Bingo
 21:40 CSI: Las Vegas, serija
 22:25 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 23:10 Nijemi svjedok, serija
 00:00 Nijemi svjedok, serija

00:50 Kuća laži, humoristična serija
 01:20 Tračerića, serija
 02:00 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:35 Virus attack, animirana serija
 06:50 Chuggington, animirana serija
 07:20 Sve u šest, magazin (R)
 07:50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 08:50 TV prodaja
 09:05 Hitna služba, serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 JAG, drama
 11:20 JAG, drama
 12:30 Hitna služba, serija
 13:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:30 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:15 RTL Direkt, informativna emisija
 22:40 Dr. House, dramska serija
 23:40 Kost, serija
 00:35 Heroji iz strasti, serija
 01:30 Kost, serija (R)
 02:20 Astro show, emisija uživo
 03:20 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04:05 Kraj programa

UTORAK
11.8.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:15 Capri, serija
 10:10 Martin Scorease - Glazbom do emocija, dokumentarni film
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:15 Jezik za svakoga (R)
 13:30 Milostiva prije svega,

humoristična serija
 14:00 Velika obitelj, serija
 15:00 Poljubi me, budalo - američki film
 17:20 Hrvatska uživo
 18:09 HAK - promet info
 18:10 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Šušur: Cavtat
 20:45 Velika obitelj, serija
 21:40 Obiteljsko breme, serija
 22:35 Dnevnik 3
 23:05 Tais-toi! (Ruby&Quentin), francuski film
 00:30 Poljubi me, budalo - američki film
 02:35 Milostiva prije svega, humoristična serija
 04:25 Šušur: Cavtat
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
 09:30 Hello Kitty, crtana serija
 10:00 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
 10:30 Papreni detektivi, serija za djecu
 11:30 Dinastija, serija
 12:20 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
 12:45 Istrage gospođice Fisher serija
 13:30 Na pragu odrastanja, britansko-njemački film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Grdobina iz podmorja
 15:25 Vrtlarska godina, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Novo doba, serija
 17:40 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
 18:10 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija (R)
 18:25 Šušur: Dubrovnik
 19:10 Dinastija, serija
 20:35 Nogometni UEFA Superkup: Barcelona - Sevilla, prijenos utakmice
 22:50 CSI: Las Vegas, serija
 23:35 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 00:20 Kuća laži, humoristična serija
 00:50 Tračerića, serija
 01:35 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:30 Virus attack, animirana serija
 06:50 Chuggington, animirana serija
 07:15 Sve u šest, magazin (R)
 07:50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 08:50 TV prodaja
 09:05 Hitna služba, serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 JAG, drama
 12:30 Hitna služba, serija
 13:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:30 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:15 RTL Direkt, informativna emisija
 22:40 Dr. House, dramska serija
 23:40 Kost, serija
 00:35 Heroji iz strasti, serija
 01:30 Kost, serija (R)
 02:20 Astro show, emisija uživo
 03:20 RTL Direkt, informativna emisija (R)
 04:05 Kraj programa

SRIJEDA
12.8.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:15 Capri, serija
 10:10 Steve Schapiro - Fotograf američkih ikona, dokumentarni film
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:15 Jezik za svakoga (R)
 13:30 Milostiva prije svega, humoristična serija
 14:00 Velika obitelj, serija
 15:00 La Cage aux Folles II (Kavez ludosti II), francusko-talijanski film
 16:45 Hrana kao lijek, dokumentarna serija
 17:20 Hrvatska uživo
 18:10 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Šušur: Lokrum

20:45 Velika obitelj , serija
21:40 Obiteljsko breme, serija
22:35 Dnevnik 3
23:05 Životi djevojaka i žena, kanadski film
00:40 La Cage aux Folles II (Kavez ludosti, II), francusko-talijanski film
02:15 Milostiva prije svega , humoristična serija
04:25 Šušur: Lokrum
05:10 Dr. Oz , talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
10:30 Papreni detektivi , serija
11:30 Dinastija , serija
12:20 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
12:45 Istrage gospođice Fisher
13:30 Opasna privlačnost, američki film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Lišće na morskom pijesku
15:25 Vrtlarska godina , dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Novo doba, serija
17:40 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora , dokumentarna serija
18:10 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija (R)
18:25 Šušur: Cavtat

19:10 Dinastija , serija
20:05 Sastanak s nepoznatom, američki film
21:40 Zločinci u odijelima
22:25 Zakon i red: Zločinačke nakane , serija
23:10 Nijemi svjedok , serija
00:00 Nijemi svjedok , serija
00:50 Kuća laži , humoristična serija
01:20 TračERICA , serija
02:05 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)
06:35 Virus attack
06:50 Chuggington
07:20 Sve u šest, magazin (R)
07:50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
08:50 TV prodaja
09:05 Hitna služba, serija (R)
10:05 TV prodaja
10:20 JAG, drama
11:20 JAG, drama
12:15 TV prodaja
12:30 Hitna služba, serija
13:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
14:30 Kolo sreće, kviz (R)
15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica

22:15 RTL Direkt
22:40 Dr. House, dramska serija
23:40 Kost, serija
00:35 Heroji iz strasti, serija
01:30 Kost, serija (R)
02:20 Astro show, emisija uživo
03:20 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

**ČETVRTAK
13.8.2015.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Capri , serija
10:10 Istinita priča o Johnu Dillingeru, dokumentarni film
11:05 Dr. Oz , talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:15 Jezik za svakoga (R)
13:30 Milostiva prije svega , humoristična serija
14:00 Velika obitelj , serija
15:00 Apartman, američki film
17:20 Hrvatska uživo
18:10 Dolina sunca, serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 Šušur: Dubrovnik
20:45 Velika obitelj , serija
21:40 Obiteljsko breme, serija
22:35 Dnevnik 3
23:05 Muževi i žene, američki film
00:55 Apartman, američki film
02:55 Milostiva prije svega , humoristična serija

04:25 Šušur: Dubrovnik
05:10 Dr. Oz , talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
10:30 Papreni detektivi , serija za djecu
11:30 Dinastija , serija
12:20 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
12:45 Istrage gospođice Fisher serija
13:30 Demon iz močvare, kanadski film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Žitarica za sva vremena
15:25 Vrtlarska godina , dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Novo doba, serija
17:40 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora , dokumentarna serija
18:10 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija (R)
18:25 Šušur: Lokrum
19:10 Dinastija , serija
20:05 Bračni život, američki film
21:40 Zločinci u odijelima
22:25 Zakon i red: Zločinačke nakane , serija

23:10 Nijemi svjedok , serija
00:00 Nijemi svjedok , serija
00:50 Kuća laži , humoristična serija
01:20 TračERICA , serija
02:05 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)
06:35 Virus attack
06:50 Chuggington
07:20 Sve u šest, magazin (R)
07:50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
08:50 TV prodaja
09:05 Hitna služba, serija (R)
10:05 TV prodaja
10:20 JAG, drama
11:20 JAG, drama
12:30 Hitna služba, serija
13:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
14:30 Kolo sreće, kviz (R)
15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Četiri vjenčanja
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica
22:15 RTL Direkt
22:40 Dr. House, dramska serija
23:40 Kost, serija
00:35 Heroji iz strasti, serija
01:30 Kost, serija (R)
02:20 Astro show, emisija uživo
03:20 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Moirišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

SANDA BENČIK MLADA DIZAJNERICA STRUKOVNI DIZAJNER IZ OBLASTI PRIMIJENJENE UMJETNOSTI I DIZAJNA – DIZAJN TEKSTILA I ODJEĆE

Okružena šlingom

Sanda Benčik je članica Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec*, završila je srednju Kemijsko-tehnološku školu smjer konfekcijski tehničar, te nastavila daljnje školovanje u Beogradu, na Visokoj tehničkoj tekstilnoj školi gdje je po završetku studija diplomirala na temu: *Forma i ornamenti nošnje Bunjevaca u Bačkoj kao podsticaj za stvaranje kolekcije ženske odjeće* i stekla zvanje strukovni dizajner iz oblasti primijenjene umjetnosti i dizajna – dizajn tekstila i odjeće. Trenutačno radi za našu poznatu modnu kreatoricu **Mariju Šabić**.

VJEČITA INSPIRACIJA – BILI VEZ, ŠLING

»Svoj posao volim jer je kreativan, dinamičan, svaki dan je dru-

gačiji, ispunjen izradom različitih modela. Opredijelila sam se za ove studije zahvaljujući predmetu koji sam imala u srednjoj školi – dizajn, koji mi se odmah svidio zbog crtanja. Nakon završene srednje Kemijsko-tehnološke škole smjer konfekcijski tehničar nastavila sam školovanje u Beogradu, na Visokoj tehničkoj tekstilnoj školi gdje sam po završetku studija diplomirala na već spomenutu temu«, kaže Sanda.

Sanda je već dugo članica HKPD *Matija Gubec* – folklorne i slamarske sekcije. Ujedno je i voditeljica najmlađe folklorne grupe u Gornjem i Donjem Tavankutu i Mirgešu, a pomaže i u održavanju nošnji.

»Okružena sam našom prekrasnom bunjevačkom nošnjom, pa sam pri upisu studija već znala

što ću raditi za diplomski, i na moju sreću mogli smo sami birati temu, tako da tu dileme nije bilo. Moja vječita inspiracija naša je bunjevačka nošnja, naš *bili vez* – šling.«

Svoj doprinos često daje u aranžiranju bina, Gupčevih balova i raznih štandova. Kreacije u šlingu izlagala je u Suvenirnici Grada Subotice, a 2007. godine je sudjelovala u postavci izložbe *Hrvati u Vojvodini* u Zagrebu. 2006. je aranžirala izlog za Dužijancu zajedno s **Jozefinom Skenderović** i osvojila 3. mjesto, kao i naredne 2007. zajedno s **Kristinom Kovačić**. Dva puta je bila i sudionica radio-nice *Hrvatsko narodno ruho* u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Posudionice i radio-nice narodnih nošnji na Braču.

Do sada je organizirala desetak modnih revija koje su uvijek u duhu bunjevačkih motiva, najčešće šlinga i detalja od slame.

IZAZOVI I ŽELJE

»Prošle godine u srpnju mjesecu povodom otvorenja kolonije u Tavankutu upriličena je jedna mala skromna revija s desetak haljina koje sam sama izradila počevši od skice, krojenja, šivanja pa sve do ručnog rada, šlinga. Želja mi je bila da sama sve uradim, jer je za mene to bio izazov i željela sam vidjeti kako ću se u svemu tome snaći – pokazalo se veoma uspješno.«

Sudjelovala je i u modnoj reviji koju je organizirala predsjednica udruge *Ravnopravnost u svemu* **Marijana Laščik**. »Do

MIRIS UŠTIRKANE BJELINE

»Živim u Donjem Tavankutu i obožavam svoje selo, volim taj mir koji ono pruža, volim taj miris sela i sve blagodatni, pa i *pisak* koji se uvuče među prste«, kaže Sanda.

Sanda je spojila neka prošla vremena i moderno, umjetnost i svoje vještine, svoj trud i znanje. Umije prepoznati, istaknuti ono što je najdragocjenije u nama i u našoj tradiciji. Ono što volimo, što osjećamo, što nas na neki način i obilježava i izdvaja kao takve. To je taj miris uštirkanog šlinga, bjeline. Sanda svoje crteže pretače u stvarnost, udahnuje im život.

»Da, volim crtati, obožavam i zahvaljujući upravo olovci s kojom sam zakoračila u svijet mode, zavoljela sam svoju struku.«

Sanda Benčik

suradnje je došlo tako što je predsjednica udruge kontaktirala predsjednika HKPD *Matija Gubec* **Ladislava Suknovića** s željom da se mi kao društvo predstavimo s etno modelima na što smo mi odmah pristali. Tu jedinstvenu modnu reviju podržalo je Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, a bila je upriličena u balskoj dvorani hotela *Galleria* pod nazivom *Modna pista ravnopravnosti*, na kojoj su sudjele i osobe s invaliditetom. To je jedno divno iskustvo i bila mi je velika čast i zadovoljstvo biti dio svega toga. To su divne osobe koje su i pored svojih nedostataka, pune vedrine i otvorenosti prema drugim ljudima i od kojih itekako imamo što naučiti.»

O svome slobodnom vremenu Sanda kaže: »Fali mi još malo vremena za sve ono što bismo htjeli uraditi, ali za ono što volim uvijek nađem slobodnog prostora, a to je Crkva u kojoj sam uključena u zbor, a i u aranžiranju što me veoma opušta i ispunjava. I prijatelji

su tu, pa ni druženje s njima ne izostaje, pa tako često odlazimo na razne događaje i manifestacije, a navečer pred spavanje, volim pročitati neku dobru knjigu – a trenutačno čitam *Susreti s Bogom* autorice **Jennifer Skiff** i preporučam je svima.«

Sanda ima puno želja i planova: »Zadovoljna sam kako se stvari odvijaju, ali kako svi težimo napretku, jednog dana, ako dragi Bog da, voljela bih se osamostaliti i imati svoju malu ekipicu s kojom ću zajedno stvarati modele. Sredinom kolovoza ću sa svojim curama, članicama HKPD *Matija Gubec*, koje su već nosile moje modele ići na Zlatibor na International Festival of Ethno-Based High Fashion-Serbia 2015. i potruditi ćemo se da i tamo pokažemo ljepotu naše ravnice, naše nošnje.«

Branka Dulić

Zamolili smo Sandu i za jedan recept.

DIJELIMO S VAMA RECEPT !

VRHNJE DESERT

4 kisela vrhnja od 2 dcl
25 dag šećera u prahu
Umiješati ručno, nikako mikserom. U smjesu dodati nasjeckano voće po izboru i izručiti u odgovarajuću posudu u kojoj su prethodno na dnu poslagane bebi piškote ili plazma.

ČESTITAMO

Krštenje Karle Nives

Matica krštenih lemeške župe Male Gospe zabiježila je 2. kolovoza, s velikom radošću još jedno krštenje, kada je u nju upisana osmomjesečna **Karla Nives**, rođena u Darmstatu, čiji su roditelji **Viktorija Balo** i **Ivan Blašković** podrijetlom Lemešani. Slavlje krštenja te nedjelje pod svetom misom u crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije predslavio je gostujući svećenik, inače obiteljski prijatelj vlč. **Josip Pavlović**, trenutačno službujući u Tuttlingenu (Njemačka) u gostoprimstvu i koncelebraciji vlč. **Antala Egedija**, lemeškog župnika. Obraćajući se roditeljima i kumi **Suzani Stein-Vilić**, vlč. Pavlović je

rekao kako je krštenje zahvala Bogu za najljepši dar, dar djeteta, da je to mnogo više od pustog običaja pradjedova, to je istinska posveta kojom pomazani hode po zakonu Božjem obučeni u Krista.

Prvi zajednički godišnji odmor novoosnovana obitelj Blašković odlučila je provesti u domovini te svoju kćer provesti kroz prva vrata Majke crkve, temeljnog sakramenta, kako bi postala članica zajednice Kristovih sljedbenika. Oboje roditelja malene Karle su sve sakramente primili u lemeškoj crkvi, pa su stoga željeli da i ona krene njihovim stopama vjere po neizbrisivom duhovnom pečatu. Pripreme za obred bile su dugotrajne kako ne bi bio privatiziran, a radost u obitelji je bila iznimno velika jer je ovo bila prigoda da se mnogobrojni članovi šire obitelji rasuti po svijetu okupe. Karla će nastaviti život i odrastanje u inozemstvu, ali ovom živom sponom ostaje trajno vezana za lemešku crkvu i zajednicu, a na roditeljima i kumi ostaje zadatak ustrajati na domoljublju i biti prvim učiteljima vjere svoga djeteta.

Ž. Zelić

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Robert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Dure Đakovića 7/a Tel: 024/554-136

Teth optika

SUBOTICA
024/ 551 045

**LJETNA AKCIJA,
BISTROG POGLEDA**

-50%
-20%

od 1.6.2015. do 31.8.2015.

TENIS

Sabanovi potvrdili titulu

Hrvatski tenisači, rodom iz Subotice, **Ivan i Matej Sabanov** pobjednici su dubla na ovogodišnjem somborskom Futures-u. Oni su tako ponovili prošlogodišnji uspjeh, kada su također trijumfi-

rali na ovom turniru. Somborski Futures trajao je od 27. srpnja, kada su počeli mečevi za kvalifikacije, pa do 2. kolovoza kada je odigrano finale singla.

Z. V.

NOGOMET

Dinamo nakon 3-3 prošao dalje

Uzvratnoj utakmici 3. pretkola Lige prvaka *Dinamo* je u utorak u gostima kod norveškog *Molde* odigrao 3-3 (3-1), te je nakon maksimalnih 1-1, izborio plasman u posljednje pretkolo zahvaljujući više pogodaka u gostima.

Molde nije iskoristio dva od tri penala, a *Dinamo* je u pet minuta zabio tri gola i vodio 3-0, da bi se *Molde* vratio i poravnao na 3-3. Strijelci za *Dinamo* bili su **Pjaca** (17), **Ademi** (20) i **Rog** (22), a za *Molde* su zabili **Hussain** (43), **Elyounoussi** (52-pen) i **Kamara** (75).

KOŠARKA

Ciboni skupina sa Sopronom, Antwerpom i Benficom

Košaraši *Cibone* jedini su hrvatski predstavnici u novoformiranom europskom klupskom natjecanju, FIBA Europe kupu, a u prvom krugu će se natjecati s mađarskim *Sopronom*, belgijskim *Antwerpom* i portugalskom *Benficom*.

Cibona je nositelj skupine B, a prvu će utakmicu novog kupa odigrati 28. listopada protiv *Benfice* u Lisabonu. U ždrijebu FIBA Europe kupa našlo se 56 klubova koji su bili podijeljeni na dvije konferencije po geografskom ključu. Formirano je 14 skupina sa četiri kluba iz kojih će dvije prvoplasirane momčadi te četiri najbolje trećeplasirane izboriti mjesto u drugoj fazi natjecanja. U njoj će 32 kluba opet biti podijeljena u skupine po četiri, a po dvije najbolje momčadi izborit će plasman u nokaut fazu.

ATLETIKA

Jedno zlato i tri bronce

Posljednjeg natjecateljskog dana na 13. ljetnom olimpijskom festivalu europske mladeži (EYOF), koje su od 26. srpnja do 1. kolovoza održane u glavnom gradu Gruzije Tbilisiju, hrvatski atletičari osvojili su dva nova odličja. Zlatno odličje osvojio je **Marino Bloudek** u utrci na 800 metara, a brončano **Bartul Zemunik** u bacanju koplja.

Tako su mladi hrvatski sportaši na 13. ljetnom olimpijskom festivalu europske mladeži osvojili jedno zlatno i tri brončana odličja, jer su u petak brončana odličja osvojile judašice **Lara Kliba** i **Karla Prodan**.

POZIV

Gerontološki centar iz Subotice upućuje poziv svim zainteresiranim osobama za radno angažiranje u svojstvu NJEGOVALTELJA.

Uvjeti koje kandidati trebaju ispuniti su sljedeći:

- da imaju završen tečaj za njegovatelja ili
- da imaju završene dvije godine medicinske škole – za bolničara ili
- da imaju završenu srednju medicinsku školu

Svi zainteresirani kandidati mogu se javiti Gerontološkom centru na telefon (024) 644 411 ili putem e-maila na adresu: kadrovi.gsub@gmail.com.

Petar Balažević, master pravnik
ravnatelj ustanove

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Zagreb, uži centar Černomerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com.

email: marko.gusak@apartmanikorcula.com
Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajemo kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.

Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čašure s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceeve, čaršavi, muške čašure i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali traktor-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 15. 8. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matije crske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

VOJVOĐANSKA KUPALIŠTA I IZLETIŠTA

Oficirac kod Petrovaradina

Novosađani svojataju *Oficirac* i kažu da je najveća i najljepša neuređena plaža u gradu. Petrovaradinci su ponosni na nju, kažu imaju srijemsku Kopakabanu podno zidina svoje glasovite tvrđave. *Oficirac* je pandan *Štrandu*, uz korjenitu razliku. Ovdje vlada samo jedno pravilo, a to je da pravila nema. Iako se Srijemci oduvijek žale kako ih Bačvani, koji u gradu Novom Sadu drže sve poluge vlasti, zapostavljaju, pa im ni kej ni plaža nisu uređeni poput onih na suprotnoj obali. Ipak, ne bi ih mijenjali, jer tu Dunav teče s lijeva na desno, kako su jedino i navikli. *Oficirac* je, što kažu,

underground, mjesto gdje se čovjek može smjestiti gdje hoće, staviti roštilj ili kotlić gdje hoće i dovesti ljubimca, a da nitko ne širi zjenice. Na *Ofircu* se možete osvježiti u tri (polu)kavanice, nema glasne glazbe, ali nema ni tuševa i toaleta, što je i najčešća zamjerka kupača. Nema niti spasilačke službe, pa je plaža opasna za slabije plivače. Nema ni kanti za smeće, a kako je plaža pjeskovita, da se opaziti da nije ništa manje čista od *Štranda*, pa se može zaključiti da je ovo divlja obala pitomih kupača. Na prvom dijelu plaže, uz nagomilani pijesak, prava je umjetnost stići do vode, a da se malo ne ožare tabani. Stari šereti, koji ovdje oplemenjuju svoje umirovljeničke dane, kažu da je to dobro, jer vruć pijesak izvlači reumu. Sve im je potaman, ništa ne bi dirali, jedino ih nerviraju krađe. Kažu, ima ih na sve strane, čim se okreneš sve nestaje, čak i papuče. Desni dio *Ofircu* pogoduje onima koji više vole osamu i debelu hladovinu, a mulj između prstiju im ne smeta. Tu je i sprud za one koji se vole usidriti na takva mjesta. Nećemo ići daleko u povijest kupališta, kako ne bismo stigli do vremena kad su policajci mjerili ženama duljinu kupaćih kostima. *Oficirac* su osamdesetih zvali i ljubavna plaža, međutim, parovi više nemaju ekskluzivno pravo na hedonizam uz najljepši zalazak sunca u gradu. Tako, dok ne bude izgrađen novi most i realizirani projekti koji će od *Ofircu* napraviti najveći park u gradu s botaničkim vrtom, trim stazom, eko kampom i marinom za lake jedrilice, potpuno uživanje u slobodi besplatno je dostupno svima, bar dok to Dunav dopušta.

I. Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Ide Dužijanca...

Piše: Branko Ivković

Faljnjs čeljadi moja, jevo ja uranijo i taman se umijo, ko velim ajd da malkoc oblijem grlo onako iz boce, usta mira. Nisam se stigo ni stres a šarov laje, ja okrenem glavu prema šoru kad idu ova dvojica. Jalte vi jel vam se tako ranilo od posla, jel vam nestalo rakije pa ste me krenili ujutru rano obalazit, pitam ja nji. »Eto ga sad«, veli moj Joso, »ta nismo mi željni al kad već nudiš nemoj sklanjat bocu ispid nas, nije red.« Ja niki tužno pogledam u bocu, imade u njoj cigurno tri fitalja a već me jeza prođe kad se sitim kako će izgledat kad se ova dvojica po koji put »pričeste«. Jal Braniša, jesil čito naše novine, na Đurđinu bilo nadsigravanje ko bolje znade pucat bičom, nisam načito da si ti bijo tamo a znadem da si kadgod najbolje znao pucat bičom od nas sviju u Ivković šoru, veli mi Pere, ja mislijo da se sprda al oma dovatim novine kad ono ucigurno. E al sam se ondak rasrdijo, kako mi nisu javili očin, pa ja imadem i sad didin bič, onaj pravi sa šalangovima i kožnom štrandžicom, pa samo taki čapo, no švigar se cigurno dosta ofuco, stoji dugo, al to nije nevolja, ociko bi meni Bela malkoc dlake s njegove kobile, ispleo bi ja drugi, a tek da vidite držalje... lipo rađeno, još dida ga ucrtavo bricom, pa bačo i na kraju ja, a eto, nisam znao pa nisam očo. Baš sam se rasrdijo na ovu mlađariju što su me zaboravili. No daće Bog, biće nagodinu, samo da me bicigla posluži eto mene pa ćete vidit kako na kraju švigar puca. Al mi nismo samo pucali bičom u dolu, sigrali smo se i klisanja, kasalisice, trule bundeve, kupali se u frljazi pod mostom na prugi i još fajin sviju uncutarija, a sad ova dičurlija na avliji biži kad vidi pače jal gušče, boji se kokoške, u svinjak ne daj bože uč, valjda bi fras dobili kad bi vidili prasice, oni samo zjalidu u kompjutor, svi nose očale, ta šta divanit samo se rasrdim pa i ja moram nagnit iz boce. Av, moram vam ispriopovidat kako sam prošo niki dan, uranijo ja lipo zorom pa krenijo na golupčiju pecu kupit morčića, tiram naki mamuran ne nas-pavan pa ću namotat u Gupcov sokak i mal nisam strevijo u jednu veliku jametinu u srid sokaka. Sav sam se umrsijo u niku najlonsku orandžastu mrežu, kad nika gospojetina veli »vidi soma ujutru rano«. Av kad sam onda sunijo, »ta ja rano poslom, a otkaleg ti ideš vako rano, ko Bog ti čovik radijo noćom«, u tim sam se iskobeljo i uzjašijo na biciglu, al sam je čuo do pece kako cuje za mnom. Lipo je to čeljadi moja što će ga opravit, al nek se ne otežu toliko, ta oni kugod ona vila što je noćom kvarila što za dana opravidu. Neg idem se rešit ove dvojice pa počet štogod radit po salašu. Kako sam se latijo neću posvršavat ni do velike Dužijance, a nju zdravo volim gledat. Nake krune na karucama nigdi na svitu nema-de, a tek mladež u nošnji ispid varoške kuće. Samo kad bi još kakogod dodali i stare bicigle da se prikazivadu, oma bi se prijavijo. Ajd, zbogom čeljadi.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ko će dojt natrag

Bač Iva i njegova na fruštuku bimali miloga gosta. Njev nesuditi vinčani kum, a njegov veliki pajtaš o diči dana, Mata, došo iz biloga svita. Njegovi pomrli, on jednak, a to malo rodbine što je imo, isto se razišlo, pa sad u selu nema nikoga rođenoga. A bač Iva mu je oduvijek bijo ko najrođeniji rod, pa još i danas sam sebe zamira što u no vrime ni ostavijo sve i došo mu u svatove kumovat. Bač Ivina pokupila sve s astala i donela jim bukal katarke i dvi čaše iz najnovijega serviza.

Piše: Ivan Andrašić

»Kumo, ako smijem reć kumo, ja bi opet voljijo štogoda, samo vada nećeš reć da puno zakeram. Ako je to kataraka, voljijo bi je pit iz bukarice, da se ope sitim naše mladosti«, veli Mata i zagleda se u komšijin zid. »Ta zovi mi kako oćeš, pravo kumstvo se nosi u srcu, a ne na papiru. Saću ja vama donet bukarice i moj više volji po starovircki. Nego, moraću onda i ja tebe zvati kume«, veli bač Ivina i odnese čaše natrag u pridnju sobu. Bač Iva se samo naškobijo i naljo jim katarke u bukarice. Sitijo se kuma Tune i njegovi, pa je samo glasno izdanijo. »Nego, pajto, di su ti cure, piso si mi da imadete dvi«, pita Mata i povuče iz bukarice. »Šta da ti kažem, pajto moj virni? Išlo svaka svojim putim. Starija u varoši doli, našla lipi posov, baš no što je izučila, a veli da će kroz koju godinu dalje u svit. Mlađa, ope, u varoši gore, ošla tamo na veće škole. Potli, ko zna ku će i nju život odnet? Već vidim da ćemo ja i moja ope ostat ko mlada i đuegija«, veli bač Iva i ositi ništa mokro i slano na obrazu, pa se i on zagleda u komšijcki zid. »Nego, ništa mi čudno dok sam se jutros biciglo do tebe, a ni sad mi ne izgleda ko prija. Sokakevi prazni, od mene do tebe nisam trefijo više o troj čeljadi. Dice ni za lik. U naše vrime nisi mogo projt sokakom, svud samo fodbaloavanje, ispod duda cure se cigru krpica, jel skakucu, pa tako o ujtru, do uveče«, veli Mata i ope malo povuče iz bukarice. »E, pajto moj, puno se toga prominjilo. Sve nas je manje u selu, a što je još gorje, najmanje je dice i mladi. Istom čuješ ošo vaj, istom čuješ ošo naj. Eto ti i moje. Ošle, a ko zna oće li kadgoda i dojt natrag. Pa ako će kadgoda i imat dice, to će bit mali varošani. Eto, to je naša sudbina. Zadruga nam pokradena, kombinat pokraden, fabrika propala, šnajderaj se pripolovijo, pa nemamo di ni nadničit. O zemlje više slaba asna, na njoje zaradu samo država i traktoristi. Zoto mladi bižu trbuvom za krvom, pa dosta nji i oстане tamo di otide. Dosta nji ošlo i u matrnu na velike škole, pa ni o nji niko neće natrag. Ostajemo mi stariji, što više i nismo za dicu. Već nas je sad u selu manje neg što je pri trist godina bilo nadničara, a ako se vako i dalje bude radilo, za deset godina će nas bit manje neg u naše vrime škulara«, ispod glasa divani bač Iva. Mata ope jako teško izdanijo, a suze mu se skupile u očima, pa ne smije ni trepnit.

7. kolovoza 2015.

MISLI POZNATIH

- **Ovidije:** Zemlja ne može stvoriti ništa gore od nezahvalnog čovjeka.
- **Freud:** Ljubav i rad su temelj naše humanosti.
- **Aleksandar Veliki:** Ništa nije nemoguće za onoga koji ima volju pokušati.

KVIZ

Krstó Hegedušić

Koje je godine i gdje rođen hrvatski slikar Krsto Hegedušić?
Kada se s obitelji vratio u Hlebine?
Gdje je stjecao prvu likovnu naobrazbu?
Kako se zove slikarska skupina koju je osnovao 1929. godine?
Pod čijom je zaštitom bio tijekom II. svjetskog rata?
Što je radio poslije oslobođenja?
Kada postaje majstorom slikanja?
Gdje je radio veliku seriju fresaka?
Kada je i gdje umro Krsto Hegedušić?

Rođen je 26. studenoga 1901. godine u Petrinji.
1909. godine.
Na Privremenoj višoj školi za umjetnost i obrt u Zagrebu.
Zemlja.
Pod zaštitom kardinala **Stjepina**.
Imenovan je redovitim profesorom na Likovnoj akademiji u Zagrebu.
1950. godine.
Na Tjentištu.
Umro je 7. travnja 1975. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Na čistom zraku!

VICEVI

Pita dječak djevojčicu: - Je li ti mene voliš kao što se vole odrasli?
Na to će ona: - Ma ne! Ja tebe stvarno volim!

Mali Perica donese učiteljici list praznog papira. Pita ga učiteljica:
- Što je to?
- To je slika krave kako jede travu na livadi.
- Ja ne vidim tu ništa. Gdje je trava?
- Pa, krava je sve pojela.
- A gdje je krava?
- Otišla je na drugu livadu, zato što više nije imala trave na toj livadi!

DUŽIJANCA 2015. U SUBOTICI

Natjecanje aranžera izloga

U sklopu *Dužijan-
ce* i ove se godine održava natjecanje aranžera izloga. Dekoracije u duhu žetvene svečanosti mogu se do kraja manifestacije pogledati u dvanaest izloga u centru Subotice, od kojih je devet u natjecateljskoj kategoriji. Aranžirani su izlozi u buticima *Fara*, *Mondo*, *Veruschka*, *Perspective*, robnoj kući *Simp*, JKP *Pogrebno*, knjižari *Danilo Kiš*, *Fruit bar-u*, te prodavaonici *Boreli*.

Tri najuspjelija aranžmana proglasio je jučer žiri u sastavu: **Senka Davčik**, **Sanda Benčik** i **Marija Bošnjak**. Uručenje nagrada je večeras (petak, 7. kolovoza) na Tamburaškoj večeri koja se u sklopu *Dužijan-
ce* održava na središnjem gradskom trgu.

H. R.

MIJA ERCEG IZ GOLUBINACA, ČLAN NOGOMETNE REPREZENTACIJE HRVATA IZ VOJVODINE

Nogomet igram srcem

POTPORA SRIJEMACA

Kao i svi ostali Hrvati u Vojvodini, i Srijemci su iznimno ponosni na reprezentaciju Hrvata iz Vojvodine. Pomno su pratili rezultate, a Golubinci su, otkuda je i Mija rodom, otišli i izravno u Zagreb, kako bi im pružili potporu: »Volio bih da mnogi mladi iz Srijema krenu mojim stopama i da još više Srijemaca donose medalje i pokale.« Sudjelovanje na Svjetskom prvenstvu i osvojeno srebro posebno je značajno kako za reprezentaciju tako i za ovog uspješnog nogometaša iz Golubina: »Ovaj je uspjeh samo dokaz da posjedujemo dobru kvalitetu. Uspjeli smo se popeti na krov Europe i na terasu svijeta i to je za nas veliki uspjeh s obzirom da smo ovdje manjina. Veoma smo ponosni na to«, kaže Mija. Kako nam kaže, veliku zahvalnost duguju **Petru Kuntiću**, jer da nije bilo njega, oni tamo ne bi otišli: »Sve je organizirao, od putovanja, opskrbe, finacijskih sredstava i on je bio motor svega toga. Također veliku zahvalnost dugujemo i **Ivanu Budinčeviću** i treneru **Marinku Poljakoviću**. Oni su najzaslužniji za to što smo tu gdje smo.«

MLADE NADE U SRIJEMU

Mija je zadužen pronaći i nove mlade nade nogometa na području Srijema. Siguran je kako postoje mladi ljudi s potencijalom, koji će se jednog dana naći u reprezentaciji Hrvata iz Vojvodine. »Ove sam godine planirao zaokružiti tu svoju nogometnu igračku karijeru i posvetiti se trenerskom poslu i poslu skauta za igrače na prostoru Srijema koji bi igrali u našoj reprezentaciji. Međutim, riješio sam igrati nogomet još godinu dana. Mladi u Srijemu obećavaju i to su naša djeca kojima treba pomoći, uputiti i usmjeriti. Jedan od mojih najvećih uspjeha bi bio da se neki od tih igrača nađe u nekom svjetskom klubu, a da je pripadnik hrvatskog naroda i da je iz Srijema«, rekao nam je na kraju razgovora Mija.

Suzana Darabašić

Mija Erceg bio je osobito ponosan što je u Zagrebu imao ponovno priliku vidjeti **Davora Šukera** i porazgovarati s njim, a lijepe dojmove Mija nosi i iz susreta s **Čirom Blaževićem**. »Njegove su nam riječi ulile samopouzdanje i opustio nas je pred utakmicu. Sreli smo se s njim pred utakmicu za polufinale, kada nam je rekao: 'Pomislite samo otkuda ste došli i što ste sve preživjeli. Ovo je za vas ništa.'«

Plasman u finale nogometne reprezentacije Hrvata iz Vojvodine na III. nogometnom svjetskom prvenstvu u Zagrebu, bio je povod za razgovor s jednim od članova ove reprezentacije **Mijom Ercegom** iz Golubina. Mija je prvi put sudjelovao na Svjetskom prvenstvu. Na prethodnim natjecanjima na kojima je sudjelovao kao član reprezentacije bio je i jedan od kapetana. 2011. godine reprezentacija Hrvata iz Vojvodine bila je prvak Europe. To je prema Mijinih riječima njihov prvi značajniji trofej. 2014. godine natjecali su se na *Europeadi* u njemačkom gradu Lužice gdje su se natjecali predstavnici 19 zemalja, predstavnici manjina iz cijele Europe. Hrvati iz Vojvodine su na tom natjecanju osvojili 3. mjesto. Mija Erceg voli nogomet, aktivan je u sportskoj sekciji HKPD Tomislav iz Golubina gdje je sa svojom momčadi uspješan te brojne medalje i pokali krasi prostorije ove udruge. Osim toga Mija ima još jednu važnu ulogu u sportu, zadužen je za igrače koji pripadaju hrvatskoj zajednici, tzv. je skaut. Prati ih na terenima, odabira najbolje mlade igrače. Svjetsko nogometno prvenstvo u Zagrebu njemu je od posebne važnosti, na postignuti uspjeh je iznimno ponosan, a iz Zagreba nosi samo lijepe uspomene i predivne dojmove.

SKLOPLJENA BROJNA PRIJATELJSTVA

Posebice je sretan što su tijekom osam dana boravka u Zagrebu sklopljena brojna prijateljstva sa sunarodnjacima koji žive po cijelom svijetu: »Svi igrači koji su bili tamo su afirmirani igrači i svi smo znali što nas očekuje. Bili smo svjesni da su to jake utakmice, jer sama riječ Svjetsko prvenstvo podrazumijeva da će svatko povesti najbolje igrače. Prvu utakmicu smo igrali protiv *Vilafrance* iz Francuske, u kojoj smo pobijeli

dili 3:1. Bez obzira na poraz, igrači iz Francuske su pokazali kako su pravi prijatelji i izabrani za fer plej ekipu Svjetskog prvenstva. Drugu utakmicu igrali smo protiv *Sidneja*, ekipe iz Australije, koja je bila najmlađa ekipa na Svjetskom prvenstvu. S njima smo se lijepo družili, a pobijedili smo rezultatom 3:1. Treću utakmicu smo igrali protiv svjetskog prvaka koji je dva puta odnio tu titulu, *Croatie*

iz Toronta i tu je bilo – biti ili ne biti. Na kraju je bilo izjednačeno 2:2, što je bio dovoljan rezultat da nas odvede u finale. U finalu smo se sastali s klubom *Pajde* iz Mohlina i tu se nismo plašili. Do 60. minute je bio povoljan rezultat i na kraju smo izgubili 4:0. Za nas je ovo veliki uspjeh, a stekli smo i prijatelje s kojima se sada stalno dopisujemo i s kojima ćemo ostati u kontaktu«, kaže Mija.

festival tradicije, kulture i hrane

Bodrog fest 2015.

BAČKI MONOŠTOR

PETAK, 07 AVGUST

19h - "Bodroški kotlić"

SUBOTA, 08 AVGUST

10h Predstava za decu
i izložba crteža

11h "Karavan voda" WWF DCP

11:30 Izložba fotografija
"Dunav - reka koja spaja"

12h svečano otvaranje
i fjakerijada

16h klasični program sa
nastupima horova i solista

18h kulturno-umetnički
program sa nastupima
folklornih grupa

20h **KONCERT**
DUŠANA SVILARA

22h Bodrog by night

grad Sombor

